

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİPROGRAMI**

**TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARI VE DUYGU
DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ İLE PSİKOLOJİK
BELİRTİLER ARASI İLİŞKİNİN BENLİK
KURGULARI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESMA NUR BAYRAKTARLI

İSTANBUL, 2021

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARI VE DUYGU
DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ İLE PSİKOLOJİK
BELİRTİLER ARASI İLİŞKİNİN BENLİK
KURGULARI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESMA NUR BAYRAKTARLI
(190131024)**

**Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi, Nevin Kılıç)**

İSTANBUL, 2021

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

TEZ ONAY FORMU

14/ 07/2021

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı'nda 190131024 numaralı Esmâ Nur BAYRAKTARLI'nın hazırladığı “Benlik Kurguları ve Psikolojik Belirtiler arası İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Rolü “ konulu Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 14/07/2021 Çarşamba günü saat 10:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat ...:... da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının Toplumsal Cinsiyet Tutumları ve Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Psikolojik Belirtiler Arası İlişkinin Benlik Kurguları Çerçevesinde İncelenmesi

şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Nevin KILIÇ	14/07/2021	KABUL
Prof. A. Pınar VURAL	14/07/2021	KABUL
Doç. Dr. Selma ARIKAN	14/07/2021	KABUL

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Esmâ Nur Bayraktarlı

İmza

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmamın her adımında bilgi, birikim ve tecrübeleri ışığında bana yol gösteren ve destek olan değerli danışman hocam sayın Dr. Nevin Kılıç'a teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca ilgisi ve önerileri ile çalıőmama destek olan hocam sayın Dr. Melek Astar'a teőekkürü bir borç bilirim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yardım, bilgi ve tecrübeleri ile bana her daim ışık tutan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalıőmam sırasında bilimsel bir çalışma için karşılık beklemeden vakit ayıran tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Son olarak maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme ve dostlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Esmâ Nur Bayraktarlđ

İmza

**TOPLUMSAL CİNSİYET TUTUMLARI VE DUYGU
DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ İLE PSİKOLOJİK BELİRTİLER
ARASI İLİŞKİNİN BENLİK KURGULARI ÇERÇEVESİNDE
İNCELENMESİ**

Esmâ Nur Bayraktarlı

ÖZET

Bu çalışmada ilk olarak Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Benlik Modeli kapsamında benlik yönelimleri ve psikolojik belirtiler arası ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer bir amacı ise toplumsal cinsiyet tutumları ve duygu düzenleme güçlüklerinin psikolojik belirtiler üzerindeki etkilerini benlik tiplerine göre incelemektir. Bu doğrultuda Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlükleri-Kısa Formu ve Kısa Semptom Envanteri (KSE) araştırmanın ölçeklerini oluşturmuştur. Uygulama sonunda yaşları 18 ile 60 arası değişen 471 katılımcı analize dahil edilmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda Pearson korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizleri düzenlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre psikolojik belirtilerin kişilerarası bütünleşme ve kişisel ayrışım benlik yönelimleri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bununla beraber, özellikle kopuk-kendileşme benlik tipine sahip olan bireylerde duygu düzenleme güçlüğüne psikolojik belirtileri yordama gücünde artış olduğu izlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna yönelik olarak ise yalnızca somatizasyon belirtileri üzerinde etki bulunmuştur.

Anahtar kelimeler; Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Modeli, Benlik Kurgusu, Duygu Düzenleme Güçlüğü, Cinsiyet Rollerini, Psikolojik Belirtiler

THE RELATIONSHIP BETWEEN GENDER ROLE ATTITUDES, DIFFICULTIES IN EMOTION REGULATION AND PSYCHOLOGICAL SYMPTOMS: THE ROLE OF SELF- CONSTRUALS

Esma Nur Bayraktarlı

ABSTRACT

The first purpose of the study was to examine the effects of relational and individual self orientations on psychological symptoms. Secondly, impacts of gender roles and difficulties in emotion regulation on psychological symptoms were studied within different self-construals. To this end, Balanced Integration-Differentiation (BID) Scale, Difficulties in Emotion Regulation-Brief Form (DERS-16), Gender Roles Attitude Scale and Brief Symptom Inventory (BSI) were administered. In total 471 participants whose ages differed between 18-60 were analyzed. To test the aim of the study Pearson correlation and multiple linear regression analyzes were conducted. The results showed that relational and individual self orientations predicted psychological symptoms. It is also found that the predictive effect of difficulties in emotion regulation was differentiated mainly for separated-individuation self type. However, the effects of gender roles was only visible on somatization for relational self orientations. The result were discussed within the framework of previous studies.

Key words; Balanced Integration-Differentiation Model (BID), self-construals, gender roles, emotion regulation difficulties, psychological symptoms

ÖNSÖZ

Kültürün ve sosyal çevrenin etkisi ile şekillenen benlik yapıları bireylerin psikolojik işleyişi üzerinde önemli bir etkidir. Bu çalışmayla Türkiye kültüründe yetişen bireylerin ilişkili ve kendileşmeye yönelik benlik ihtiyaçları ile psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Ayrıca, benlik tiplerine bağlı olarak duygu düzenleme ve cinsiyet rollerinin psikolojik belirti düzeylerini yordayıcılığı incelenecektir.

Araştırmanın veri toplama aşamasında bazı güçlükler yaşanmıştır. Öncelikle, katılımcıların bir kısmı ölçek uygulama süresinin uzun olması sebebi ile zorlandıklarını belirtmiştir. Ayrıca, cinsiyet rollerini değerlendirmek üzere kullanılan ölçeğe yönelik özel ilgi gösterenler çoğunlukta olmakla birlikte az sayıda katılımcı ölçek içeriğinin kendileri için problem oluşturduğunu ve çalışmayı yarıda kestiklerini tarafımıza bildirmiştir.

Değerli vakitlerini ayırarak araştırmaya destek veren tüm katılımcılara teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
SEMBOLLER	x
TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR.....	xiii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. BENLİK KAVRAMI	3
1.1.1. Benlik ve Kültür	3
1.1.2. Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli	7
1.2. TOPLUMSAL CİNSİYET	9
1.2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet	10
1.2.2. Toplumsal Cinsiyet Gelişimi Üzerine Kuramlar	10
1.2.3. Cinsiyet Kalıpyargıları ve Rollerini	12
1.2.4. Cinsiyet ve Benlik Kurgusu	13
1.3. DUYGU DÜZENLEME	16
1.3.1. Duygu Düzenleme ve Benlik Kurgusu	18
1.3.2. Duygu Düzenleme ve Toplumsal Cinsiyet	19
1.4. PSİKOLOJİK BELİRTİLER VE DÜZENLENEN ÇALIŞMALAR.....	20
1.4.1. Benlik Kurguları ve Psikolojik Belirtiler.....	21
1.4.2. Toplumsal Cinsiyet ve Psikolojik Belirtiler.....	23
1.4.3. Duygu Düzenleme ve Psikolojik Belirtiler	24
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	26
1.6. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	28
İKİNCİ BÖLÜM	29

2. YÖNTEM.....	29
2.1. KATILIMCILAR	29
2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	29
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu	29
2.2.2. Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği	29
2.2.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form (DDGÖ-16).....	30
2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği.....	31
2.2.5. Kısa Semptom Envanteri (KSE).....	32
2.3. UYGULAMA.....	32
2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	32
2.5. SONUÇLAR.....	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	58
3. TARTIŞMA	58
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
KAYNAKÇA	69
EKLER.....	88
EK A	88
EK B	89
EK C	92
EK D	94
EK E	98
EK F.....	103
EK G	104

SEMBOLLER

k	: Madde sayısı
n	: Kişi sayısı
r	: Korelasyon katsayısı
R²	: Belirlilik katsayısı
s	: Standart sapma
SH_B	: Sapmanın standart hatası
\bar{x}	: Ortalama
%	: Yüzdelik
β	: Beta

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	35
Tablo 2. Katılımcıların Mesleklere Göre Dağılımı	36
Tablo 3. Ölçeklerin Genel Toplam ve Alt Boyutlarının Güvenirlik Katsayıları	37
Tablo 4. Ölçek ve Alt Boyutlar için Betimleyici İstatistik Değerleri.....	38
Tablo 5. Ölçek ve Alt Boyutlar için Korelasyon Analizi Sonuçları.....	39
Tablo 6. Psikolojik Belirtiler Toplam Puanının Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonucu.....	42
Tablo 7. Tüm Katılımcılar için Psikolojik Belirti Alt Boyut Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	45
Tablo 8. Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli Alt Boyutlarının Ortalama, Medyan ve Mod Değerleri	47
Tablo 9. Benlik Gruplarının Cinsiyet ve Yaş Gruplarına göre Dağılımı.....	47
Tablo 10. Benlik Gruplarına göre Depresyon Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 11. Benlik Gruplarına göre Anksiyete Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	51
Tablo 12. Benlik Gruplarına göre Somatizasyon Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumları Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	52
Tablo 13. Benlik Gruplarına göre Olumsuz Benlik Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumları Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	55

Tablo 14. Benlik Gruplarına göre Hostilite Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumları Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	56
--	----

KISALTMALAR

akt.	Aktaran
BID	Balanced Integration-Differentiation
çev.	Çeviren
DDGÖ-16	Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form
ed..	Editör
KSE	Kısa Semptom Envanteri
örn.	Örnek
s.	Sayfa/sayfalar
ve ark.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler

GİRİŞ

Kültürün ve sosyal yaşamın etkisinde geliştiği öne sürülen benlik bireyin kendisini nasıl tanımladığı ve nasıl anlamlandırıldığı ile ilişkilidir ve davranışlarda farklılığa yol açmaktadır (Triandis, 1989; Oyserman, 2001; Cross, Hardin ve Gerçek-Swing, 2011). Çoğunlukla özerk olma ve diğerleriyle ilişkili olma yaklaşımı kapsamında kültürlerarası alanda yer alan benlik kurgusu (Markus ve Kitayama 1991; Cross, 1997) üzerine çalışan araştırmacılar Türkiye’de sosyoekonomik yapının gelişmesi ile benlik yapılarında görülen değişimlere dikkat çekmektedir. Buna göre Türkiye kültüründe bireylerin özerkliği ve aynı zamanda çevreleri ile duygusal bağlarının devamı mümkün olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1996; İmamoğlu, 1998). İlgili olarak Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli’ni öne süren İmamoğlu (2003) kişilerarası bütünleşme ve kişisel ayrışma olarak tanımladığı benlik yönelimlerinin birbirini tamamlayıcı bir yapı oluşturduğunu ve böylece en ideal psikolojik yapının ortaya çıktığını öne sürmektedir. Söz konusu ilişki incelendiğinde ilişkili benlik yöneliminin psikolojik iyilik hali için koruyucu olduğu ve model kapsamında önerilen kopuk-kalıplaşma benlik tipine sahip bireylerin ise en yüksek depresyon düzeyini gösterdiği belirtilmektedir (Köse, 2009).

Psikolojik belirtiler ile ilişkisi ortaya konan bir diğer etken duygu düzenleme süreçleridir. Hangi duygunun ne zaman ve nasıl hissedileceği ile nasıl ifade edileceği üzerinde duran duygu düzenleme sürecinin bireyin yaşamı için uyumlu olabileceği gibi uyum bozucu da olabileceği ifade edilmektedir (Gross ve Jazaireri, 2014; Aldao, Nolen-Hoeksema ve Schweizer, 2010). Bu yönde yapılan çalışmalar uyumsuz duygu düzenleme ile depresyon ve aksiyete (Mennin ve ark., 2007; Alsancak Akbulut, 2018), yeme bozukluğu (Racine ve Wildes, 2013), kendine zarar verme ve alkol kullanımı (Karagöz ve Dağ, 2015) gibi durumlar arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Bununla birlikte duygu düzenleme süreçlerinin sosyal boyutu ve beraberinde benlik ile ilişkisine de dikkat çekilmektedir. Buna göre uygun görülen duygular, nasıl bir duygu düzenleme uygulanacağı veya bunun birey için uyumlu olup olmayacağı içinde

bulunulan sosyokültürel yapıya göre değişmektedir (Kitayama, Karasawa ve Mesquita 2004; De Leersnyder, Boiger ve Mesquita, 2013; Ford ve Mauss, 2015). İlgili olarak duygu düzenleme süreci ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin bireylerin benlik kurgularına bağlı olarak farklılaşabileceği ifade edilmektedir (Cheung ve Park, 2010; Park ve ark., 2011).

Ek olarak, biyolojik cinsiyete bağlı olarak toplumun bireylere yüklediği belli özellikler ve rolleri yansıtan toplumsal cinsiyet rolleri (Dökmen, 2019) ile ilgili çalışan araştırmacılar depresyon (Dökmen, 1997), intihar (Arsel ve Batıgün, 2011), ruminasyon ve psikolojik belirtiler (Bugay ve Erdur-Baker, 2011) ile arasındaki ilişkiden bahsetmektedir. Ayrıca, cinsiyet farklılaşması sosyal roller ile uyumlu olarak benlik yapıları üzerinden de ele alınmaktadır. Düzenlenen çalışmalarda kadınların erkeklere oranla daha fazla ilişkili benlik yapısı gösterdiği belirtilmektedir. Araştırmacılar belirtilen durumun cinsiyet rollerine bağlı olarak kadın ve erkeklerin farklı benlik kurguları geliştirmiş olmasından kaynaklanabileceğini ileri sürmektedir (Cross ve Madson, 1997; İmamoğlu, 2003; İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Ayrıca, eşitlikçi cinsiyet tutumu ile özerk-ilişkisel benlik yapısına sahip olmanın ilişkili olduğu da edinilen sonuçlar arasındadır (Tepe ve ark., 2019; Çuhadaroğlu ve Akfırat, 2017).

Yapılan açıklamalar doğrultusunda klinik alanda benlik yapıları, duygu düzenleme ve toplumsal cinsiyet ile ilgili çalışılması psikolojik belirtiler üzerindeki etkilerin anlaşılması için yararlı olabilir. Ancak düzenlenen araştırmalar incelendiğinde sınırlı sayıda araştırmada benlik yönelimleri ile psikolojik belirtiler üzerinde durulduğu görülmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü ve cinsiyet rollerinin Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli kapsamında çalışılmasına ise rastlanmamıştır.

Bu amaç ile mevcut çalışmada öncelikle benlik yönelimlerinin psikolojik belirtiler ile ilişkisi üzerinde durulacaktır. Ayrıca, duygu düzenleme güçlüğü ve sosyal normlar ile ilgili olan toplumsal cinsiyet tutumlarının psikolojik belirtiler üzerindeki etkileri benlik tipleri çerçevesinde incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. BENLİK KAVRAMI

William James'in (1890) "The Principles of Psychology" adlı kitabı ile psikoloji yazın alanında etki bulan benlik (self) temel olarak nesne benlik (me) ve özne benlik (I) olarak sınıflandırılmaktadır. James'e göre nesne benlik içerisinde materyal benlik, ruhsal benlik, sosyal benlik ve özne benlik ise içerisinde saf ego olarak yapılanmaktadır (akt. Aslan-Yılmaz, 2016). Mead (1934) ise benliğin kendisine nesne olarak yapılandığını ve diğer insanları nasıl bir nesne olarak değerlendiriyor ise kendisini de bir nesne olarak değerlendirebildiğini belirtir. Bu kuramların ortak temelinde benliğin sosyal ilişkiler dahilinde oluştuğu görüşü bulunmaktadır (Mead, 1934; Baumeister, 2010; Swann ve Bosson, 2010; Aslan-Yılmaz, 2016).

İlgili olarak özne benlik (I) değerlendiren ve nesne benlik (me) ise değerlendirilen yapı olarak ele alındığında değerlendirmeye tabi olan özellikler de benlik kavramı (self-concept) olarak tanımlanmaktadır (Oyserman, 2012). Buna göre değerlendirme aktif bir süreçtir. Benlik ile ilgili bilgiler düzenlenerek hedefler için motivasyon kaynağı oluşturur, karşılaşılan zorluklarda çevreye uygun yol gösterir ve böylelikle davranışların şekillenmesinde rol oynar (Markus ve Wurf, 1987).

Benlik algısı (self-perception) (Bem, 1972), benlik sunumu (self-presentation) (Goffman, 1959; Baumeister, 1987), benlik şemaları (self-schemata) (Markus, 1977) veya öz yeterlilik (self-efficacy) (Bandura, 1989) gibi çeşitli bakış açıları ile araştırmalara konu olan benlik kültürlerarası çalışmalarda sıklıkla benlik kurgusu kavramı ile çalışılmaktadır (Cross, Hardin ve Gerçek-Swing, 2011).

1.1.1. Benlik ve Kültür

Çoğunlukla Batı ülkeleri üzerinde çalışılan ve evrensel olduğu düşünülen psikoloji kuramlarının kültürlerarası farklılık gösterebileceği öne sürülmektedir. Buna göre, insan içinde yetiştiği kültürel bağlamdan ayrı tutulamaz. Aynı dili, coğrafyayı ve tarihi paylaşanlar inançları, değerleri ve rolleri de paylaşırlar. Benlik yapısı paylaşılan kültürün etkisi ile şekillenerek insanların psikolojik süreçlerinde farklılık göstermesine

yol açar. Bu farklılıklar da sıklıkla benlik kurguları (self-construal) ile açıklanmaktadır. Benlik kurgusu temel olarak bireyin benliğini nasıl tanımladığı ve anlamlandırıldığını ifade etmektedir (Triandis, 1996; Kağıtçıbaşı, 1997; Cross, Hardin ve Gerçek-Swing, 2011; Oyserman, 2008; Berry ve ark., 2015).

Amerikan ve Japon kadınların katıldığı bir araştırmada farklı durumlar içerisinde katılımcılara “Sen kimsin?” sorusu yöneltilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda Amerikan kadınların kendilerini daha çok “Ben arkadaş canlısıyım” gibi bireysel özellikler ile tanımladığı, Japon kadınların ise daha çok “Yüzmeyi severim” veya “Yakında evleneceğim” gibi davranış odaklı tanımlamalar yaptığı görülmüştür (Kanagawa, Cross ve Markus, 2001).

Batı ve Doğu ülkeleri arasında görülen bu ve benzeri farklılıklar kültürlerarası psikoloji araştırmalarında sıkça bireycilik (individualism) ve toplulukçuluk (collectivism) kavramları ile açıklanmaktadır (Triandis, 1989, 2001; Kağıtçıbaşı, 1997; Oyserman, 2002, 2008). Markus ve Kitayama (1991) ise kültürlerarası bu farklılaşmayı bağımsız benlik (independent self) ve bağımlı benlik (interdependent self) olmak üzere bireysel düzeyde sınıflandırarak benlik kurguları çalışmalarına öncülük etmişlerdir. Böylece kültürlerarası görülen değer farklılıkları ile birlikte biliş, duygu ve motivasyon gibi farklılaşan psikolojik süreçlerin de benlik açısından incelenmesine dikkat çekilmiştir (Berry ve ark. 2015).

Genellikle bireylerin birbirinden bağımsız olmasının ve kişisel hedeflerin önemli görüldüğü Batı ülkeleri gibi bireyci kültürlerde bağımsız benlik kurgusunun yaygın olması beklenen bir durumdur (Markus ve Kitayama, 1991). Buna göre, bağımsız benlik kurgusuna sahip olan bireylerin davranışları kendi düşünce ve duyguları çerçevesinde şekillenmektedir. Bu bireyler için özerklik, insanlardan ayrı olma, farklı olma, özgüven, kişisel potansiyelini geliştirme, kendini gerçekleştirme gibi kavramlar etkilidir. Sosyal etkileşimler hala önemli olsa da bu etkileşimler özerklik veya farklılık gibi yapıları vurgulama işlevi göstermektedir. Daha çok Doğu ülkeleri ile anılan toplulukçu kültür ile yetişen bireylerin ise bağımlı benlik kurgusuna sahip olması beklenmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Buna göre kişilerarası ilişkiler ön plandadır ve birey kendini bir grubun parçası olarak görür. İlişkinin devamı için grup üyesinin düşünce ve ihtiyaçlarının daima farkında olmaktadır ve kendi

davranışlarını onlara veya içinde bulunulan duruma göre şekillendirmektedir. Ancak bu durum bireyin kendi içsel süreçlerinin farkında olmaması anlamına gelmemektedir. Grubun iyiliği önceliklidir ve bu nedenle gerekli durumlarda kişisel duygu, düşünce gibi içsel süreçlerin ve hareketlerin gruba uyumuna dikkat edilir. Bağımlı benliğin uygun bir ilişki içerisinde olduğunda anlam kazandığı bildirilmektedir (Markus ve Kitayama, 1991, 2010; Triandis, 1989; Cross, Hardin ve Gerçek-Swing, 2011).

Tanımlanan bu benlik kurgularının uygun özerklik veya kişisel ilişkilere yönelik davranışlarda bulunmaya bağlı olarak benlik saygısını etkileyeceği düşünülmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Benlik saygısını çeşitli yönlerden inceleyen çalışmalar (Sato ve Cameron, 1999; Lam, 2005a; Cheng ve Lam, 2007) arasında Hannover, Birkner ve Pöhlmann (2006) tarafından düzenlenen araştırma sahip olunan benlik kurgusuna göre özerklik veya sosyal ilişkilerin koşullandırılmasının benlik saygısını etkilediğini göstermektedir.

Benliğin kültür etkisinde kurgulanmasının benlik saygısı ile birlikte iyilik hali ile de ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Buna göre, duruma veya gruba bağlı olmadan özerklik, benlik gelişimi veya benlik saygısı bağımsız benlik kurgulayan bireyin iyilik hali için gereklidir. Bağımlı benlik kurgusuna sahip olan birey için ise yeterlik yada benlik saygısı gibi kişisel değerler yerine grup ile uyumlu bir ilişki, disiplin ve özeleştirici etkili olması beklenmektedir (Kitayama ve Markus, 2000; Suh, 2000).

Bunlara ek olarak, ABD, Hawaii ve Japonya'dan üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada benlik kurguları ve iyilik hali arasındaki ilişki öznel ve sosyal hedefler çerçevesinde incelenmektedir. Araştırmacılar bağımlı benlik kurgusu ile sosyal iyilik hali arasında üç ülke için de ilişki bulmuştur. Ayrıca, bir hedefi aile veya arkadaşları mutlu etmek veya sosyal görevi yerine getirmek gibi motivasyonlar ile takip etme şeklinde tanımlanan sosyal hedeflerin aracı rolü ile bu etki artmaktadır. Bağımsız benlik kurgusu ile bireysel iyilik hali arasındaki ilişki ile bireysel hedeflerin etkisinin ABD ve Hawaii için Japonya'ya göre daha fazla bulunduğu da görülmektedir (Yamaguchi ve Kim, 2015). Türkiyeden üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise hem bağımsız hem de bağımlı benlik kurgusu ile psikolojik iyi oluş arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucu dikkat çekmektedir (Kuyumcu, 2012).

Ancak Triandis (1989) ve Markus ve Kitayama (1991)'in teorilerine göre beklenen benlik kurgularının iki zıt uçlu yapıda kavramsallaştırılmasının her zaman mümkün olmadığı belirtilmektedir (Schwartz, 1990; Hollan, 1992; Kağıtçıbaşı, 1996; İmamoğlu, 1998; Matsumoto, 1999; Yamada ve Singelis, 1999; Fiske, 2002). Oyserman (2002) düzenlediği metaanaliz çalışmasında Avrupalı Amerikanların daha bireyci olduğunu ancak Japon ve Korelilerden daha az toplulukçu benliğe sahip olmadığını aktarmaktadır. Geniş bir kültürlerarası çalışmanın sonuçlarında ise Latin Amerikalı katılımcıların Batılı katılımcılar kadar bağımsızlık özelliklerini vurguladığı ifade edilmektedir. Orta Doğulu ve Afrikalı katılımcılar ise bağımlı ve bağımsız özelliklerin karışımını göstermektedir. Orta Doğu'da kendine yetme ve diğerlerine karşı bağımlılık birlikte bulunmaktadır. Kendi ile ilgili olma özelliğe Afrika gibi fakir bölgelerde en fazla iken diğerlerine bağımlılığın daha zengin olan Batı milletlerinde görüldüğü bulunmuştur (Vignoles ve ark., 2016).

Göregenli (1995) tarafından Türkiye'de düzenlenen bir araştırmada ise görülmektedir ki katılımcılar bazı yönlerden bireyci ve bazı yönlerden toplulukçu özellikler göstermeye eğilimlidir ve iki uçlu bir sınıflandırılma bulunmamaktadır. Ek olarak, Amerika ve Türkiye'den üniversite öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada Türk öğrencilerin toplulukçu puanları daha fazla olsa da bireycilik puanlarının Amerikan öğrenciler ile benzer bulunduğu aktarılmaktadır (Caldwell-Harris ve Ayçiçeği, 2006).

Kağıtçıbaşı ise özerk olma ihtiyacı ile ilişki içerisinde olma ihtiyaçlarının bir sentezi ile "özerk-ilişkisel benlik" oluşumundan bahsetmektedir. Genellikle batılı olmayan aile sistemleri dikkate alınarak dokuz ülke dahilinde yapılan çocuğun aile içerisindeki değeri ile ilgili bir araştırma düzenlenmiştir. Burada yaşanan ekonomik gelişmeler ile birlikte çocuğun ev ekonomisine olan katkısı ve yaşlılık döneminde bakım beklentisi gibi aile içi ihtiyaçların azalması sonucu özerkliğin artmakta olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda aile içi bağımlılığın ve çocuk sahibi olmanın getirdiği mutluluk veya gurur gibi değerlerin de devam ettiği savunulmaktadır. Aile bağlamında benlik modeli ile açıklanan bu durum sonucunda ise özerk, ilişkisel ve özerk-ilişkisel olarak üç benlik kurgusu oluşmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1982, 1996, 2005). Çocuğun değeri konusunu yeniden inceleyen çalışmalar da geçen zaman içerisinde çocuğun

özerk yetiştirilme eğiliminin ve özerk-ilişkisel yapının güçlenmekte olduğunu göstererek aile bağlamında özerk-ilişkisel benlik modelini desteklemektedir (Kağıtçıbaşı ve Ataca,2005, 2015). Ebeveynin sevgi dolu tutumunun ve yüksek öz yeterlik algısının bireylerin özerk-ilişkisel benlik geliştirme eğilimlerini arttırdığı belirtilmektedir (Akçınar ve Özbek, 2017)

Buraya kadar bahsedilen kültürlerarası psikoloji çalışmalarında benliğin bağımsız-bağımlı ve bireyci-toplulukçu gibi karşıt yapılanmasından veya diyalektik bir yaklaşımla özerk-ilişkisel yapılanmasından bahsedilmektedir. Bunlara ek olarak bireysellik ve ilişkisellik temel psikolojik ihtiyaçlar olarak da ele alınmaktadır (Guisinger ve Blatt, 1994; Helgeson, 1994). Baumeister ve Leary (1995) nasıl elde edildiği veya ne kadar olduğu değişebilse de insanların doğaları gereği ilişki kurma ihtiyaçlarının olduğundan söz etmektedir. Yeterlik inancı ile birlikte hem özerklik hem ilişkili olmayı iyilik hali ile ilgili olarak inceleyen çalışmalar da bu ihtiyaçların önemini göstermektedir (Ryan ve Deci, 2000; Chirkov, Ryan, Kim ve Kaplan, 2003; Cihangir Çankaya, 2009; Church ve ark., 2013).

Temel ihtiyaçlar ve benlik kurguları yaklaşımları doğrultusunda İmamoğlu (1998, 2003) bireylerin kendi özelliklerini öne çıkarma gibi bireyleşme ve çevreleri ile duygusal ilişkilerini devam ettirme ihtiyaçlarının öne çıktığı benlik yapısından bahsetmektedir. Bu yaklaşım bireyselliği veya özerkliği diğerlerinden ayrı olma olarak gören görüşten farklı olarak kendini geliştirme ve kendi kararlarını verebilme gibi özellikler ile ele almaktadır. Bu yönü ile özerkliği bağımlı/bağımsız veya toplulukçu/bireyci yönelimi farketmeksizin, bağımsız veya ayrık olma değil, irade üzerine ele alan Öz-düzenleme Kuramı (Ryan ve Deci, 2000) ile uyumludur. Ayrıca bireysellik ve ilişkili olmayı birbirinin karşıtı olmak yerine bağımsız yapılar olarak almasıyla diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu temele bağlı olarak ise birbirini destekleyici ve tamamlayıcı bir düzen ile oluşan Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli'ni öne sürmektedir (İmamoğlu, 1998, 2003).

1.1.2. Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli

Dengeli Benlik Modeli içerisinde İmamoğlu (1998, 2003) ayrılmış unsurların karşılıklı bağımlılığından doğan dengeli bir sistem öne sürmektedir. Buna göre her

birey doğal olarak benlik özelliklerini geliştirme ve çevresi ile duygusal bir bağlılık kurma ihtiyaçları duymaktadır. Kişisel ayrışma/ayırt etme ve kişilerarası bütünleşme olarak tanımlanan bu iki ihtiyaç birbirlerinden ayrı yapılar olmakla birlikte birbirlerini tamamlayıcı özellikler göstermektedir. Böylece psikolojik işleyiş için optimal olan dengeli bir benlik modeli ortaya çıkmaktadır.

Modelin *kişisel ayrışma/ayırt etme* (intrapersonal differentiation) olarak adlandırılan benlik gelişimi yönelimi bir ucu *kendileşme* ve diğer ucu ise *kalıplaşma* olarak ifade edilen benlik tiplerini içermektedir. Kendileşme bireyin içsel özelliklerini ön planda tutarak kendini geliştirmesi ve kendi kararları dahilinde hareket etmesi gibi özelliklerini ifade ederken kalıplaşma ise bireyin toplum kuralları veya normlar gibi dışsal unsurların etkisi ile kendini geliştirmesi anlamına gelmektedir. Diğerleri ile ilişkili olma ile ilgili *kişilerarası bütünleşme* (interpersonal integration) yöneliminin iki ucu ise *ilişkili* ve *kopuk* benlik tiplerini göstermektedir.

Bu ayrı yönelimlerin kendi aralarında gruplaşması sonucunda da dört ayrı benlik kurgusu ortaya çıkmaktadır. İlk olarak temel ihtiyaçlardan yalnızca kişisel ayrışma/ayırt etmenin karşılandığı kopuk-kendileşme durumu *ayrışık benlik tipini* oluşturmaktadır. Bu benlik tipindeki bireyin diğerlerinden ayrı olması ve özerkliği desteklenmiş olsa da ilişkisel ihtiyaçları karşılanmadığı için kendileşme süreci tamamlanmaz ve bireyin ilişkisel problemleri olması beklenebilir. Yalnızca kişilerarası bütünleşmenin karşılandığı ilişkili-kalıplaşma durumu ise *bütünleşik benlik tipi* olarak tanımlanmaktadır. Burada kendileşme eğilimlerinin eksik kalması ile bireyin aile veya grup üyelerine sadece duygusal olarak değil düşüncesele olarak da bağlılığı ve uyumu muhtemeldir. Ayrıca benlik yapılarının gelişim sürecinde aile yapılarına değinen modelde aile üyeleri ile duygusal bir ilişki kurulabilse de içinde bulunulan kısıtlayıcı ortamın bu sevgiyi şartlara bağlı olarak algılanmasına yol açabileceğinden bahsedilmektedir.

Bir diğer benlik grubu olan kopuk-kalıplaşma iki temel ihtiyacın da karşılanmadığı *dengesiz benlik tipini* göstermektedir. İmamoğlu bu benlik yapısına sahip bireylerin olumsuz duygulanım ve kalıpyargılı düşünce yapısına sahip olabileceğinden bahsetmektedir. Buna göre dengesiz benlik tipi psikolojik işleyiş olarak en olumsuz durumu temsil etmektedir. Bireyin hem ilişkili olma hem kişisel

ayrışma ihtiyaçlarının karşılanması ile oluşan ve psikolojik olarak en iyi işleyişi göstermesi öngörülen ilişkili-kendileşme durumu *dengeli benlik tipini* ifade etmektedir. Buradaki denge iki ihtiyacın birbiri ile uyumlu olarak var olması anlamına gelmektedir. Birey karşılıklı sevgi ile birlikte kısıtlayıcı kontrol olmayan bir ortam içerisinde geliştiği zaman kendi içsel yapısını geliştirebilmektedir. Böylece kendileşme süreci duygusal ilişkilerin desteği ile tamamlanarak dengeli benlik ortaya çıkmaktadır (İmamoğlu, 1998, 2003; İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011).

Kişisel ayrışma/ayırt etme ve kişilerarası bütünleşme yapılarını destekleyici olarak Schwartz'ın (1992) değerler teorisi temel alınan çalışmalarda diğer insanları ve doğayı önemseme ve kendine ait bir kişiliği olma gibi değerlerin Türkiye'de görülen en yaygın değerler olduğu belirtilmektedir (Karakitapoğlu-Aygün ve İmamoğlu, 2002).

Kültürlerarası benzerlikler ve kültüriçi farklılıklar da benlik yönelimlerinin evrensel bir olgu olduğunu yansıtmaktadır (İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). İmamoğlu ve Karakitapoğlu-Aygün tarafından düzenlenen çalışmalarda kendi ve diğerleri odaklı değerlerin her iki temel benlik tipinde ve farklı toplumlarda benzer şekilde bulunduğu görülmektedir (2004). Ayrıca Türk öğrencilerin ebeveynlerine daha fazla yakın olmak istemekle birlikte Amerikan ve Türk öğrencilerinin ebeveynleri ile gerçek ilişkisel yakınlık algılarında benzer oldukları ifade edilmektedir (2006). Ek olarak, kültüriçi farklılıklar incelendiğinde artan eğitim ve modernleşme ile birlikte geleneksel değerlerden evrensel değerlere geçiş olduğu ve ilişkili olma özelliklerinde azalma olmaksızın kendileşme eğilimlerinin arttığı anlaşılmaktadır (İmamoğlu ve Karakitapoğlu-Aygün, 1999, 2004; Karakitapoğlu-Aygün ve İmamoğlu, 2002). Benlik yönelimlerini inceleyen bu araştırmalar kişisel ayrışma/ayırt etme ve kişilerarası bütünleşme ihtiyaçlarının ayrı yapılar olduğu ve psikolojik işleyiş için dengeli benlik tipinin ideal olduğu görüşünü desteklemektedir (İmamoğlu ve Güler-Edwards, 2007; İmamoğlu ve İmamoğlu, 2007; İmamoğlu ve Beydoğan, 2011; Özdemir, 2016).

1.2. TOPLUMSAL CİNSİYET

1.2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet (sex) kavramı biyolojik bir yapıyı ifade etmektedir. *Toplumsal cinsiyet (gender)* kavramı ise toplumun cinsiyetleri ile ilişkili olarak bireylere uygun gördüğü özellikleri ve beklentileri yansıtmaktadır. Cinsiyet ile ilgili biyolojik özellikler doğuştan gelen gerçek farklılıkları ifade ederken toplumsal cinsiyet farklılıkları sosyalleşme sürecinde öğrenilen ve kültürden kültüre bazı değişikliklerin gözlenebildiği sosyal bir yapıdır (Risman 2004; Dökmen, 2019; Else-Quest ve Hyde, 2021).

1.2.2. Toplumsal Cinsiyet Gelişimi Üzerine Kuramlar

Toplumsal cinsiyetin gelişimi üzerine çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Psikanalitik kuram odipal ve elektra kompleksi üzerinde dururken biyolojik yaklaşımlar hormonal değişiklikleri incelemektedir (Dökmen, 2019; Else-Quest ve Hyde, 2021). Evrimsel bakış açısı ise hayatta kalma ve gen aktarımının önemini vurgulayarak cinsiyet farklılıklarının ortaya çıkışını evrimsel süreç ile açıklamaktadır. Buna göre doğurganlık süresi sınırlı olan kadının çocuğunun hayatta kalması için geçimlerini üstlenebilecek bir eş seçmesi ve daha fazla annelik yatırımı yapması gerekmektedir. Erkeğin ise üreme dönemindeki bir eş bulması ve fiziksel gücünü avcılık veya güvenlik sağlamak üzere geliştirmesi gerekmiştir. Bu görüşe göre erkek veya kadın birbirinden daha üstün değildir ancak evrimsel süreçte farklı özellikler kazanmışlardır. Cinsiyet farklılıklarının kaynağını anlamının gerektiği takdirde değişim için yol gösterici olabileceği öne sürülmektedir (Buss, 1995; Buss ve Schmitt, 1993).

Öte yandan, sosyal öğrenme kuramı Bussey ve Bandura (1999) evrimsel faktörleri reddetmemekle birlikte bu sürecin davranışların belirlenmesinde tek ölçüt olmadığını ve sosyokültürel etkilerin kazanılan biyolojik kaynaklar üzerinde etki gösterdiğini ifade etmektedir. Öne sürdükleri sosyal bilişsel kuram dahilinde toplumsal cinsiyet gelişimi üzerinde pekiştirme, model alma, öğretim süreci ve medya gibi etkenler vurgulanmaktadır. Buna göre özellikle ebeveynler tarafından sergilenen davranışların model alınması, alınan sosyal tepkiler veya davranışların yönlendirilmesi ile cinsiyet normları öğrenilmektedir. Kendi cinsiyetini tanımlamaya başlayan ve cinsiyete uygun davranmanın sosyal önemini öğrenen çocuk zamanla davranışlarını buna göre düzenlemeye başlar. Chaplin, Cole ve Zahn-Waxler (2005) 2 yıl ara ile

düzenledikleri çalışmalarında özellikle babaların kızlarının üzüntü ve kaygı gibi duygularına ve oğullarının ise öfke gibi duygularına dikkat yönelttiğini göstermektedir. Ayrıca bu durumun kızlar için ilerleyen zamanda üzüntü gibi duyguların yansıtılmasını arttırdığı sonucu paylaşılmaktadır. Bunlarla birlikte, insan özerkliğinin temelinde kabul edilen ve bireyin bir davranışı gerçekleştirme veya istediği sonucu elde edebilmesine olan inancı ifade eden öz-yeterlik inancı da toplumsal cinsiyet ile ilişkili görülmektedir.

Bir diğer yaklaşım olan toplumsal cinsiyet şeması (gender schema) kuramı içinde bulunan kültürün etkisi ile gelişen çocuğun cinsiyete göre uygun görülen özellikleri öğrenerek bir cinsiyet şeması oluşturduğunu öne sürmektedir. Buna göre çocuk kadınsı ve erkeksi olarak tanımlamayı öğrenerek cinsiyet şemaları geliştirmektedir. Örneğin naziklik kız çocukları için eşleşirken girişken ve güçlü olma gibi özellikler erkek çocukları ile ilişkilendirilir. Karşılaşılan her yeni bilgi bu cinsiyet şemalarına göre değerlendirilmektedir. Aynı değerlendirme çocuğun kendi davranışları, tutumları ve yeterliği için de etkili olarak benlik yapısını şekillendirmektedir. Sonuç olarak ise cinsiyet tipleşmesi/ayrışması (sex-typing) gerçekleşmektedir (Bem, 1981, 1983). İlerleyen yaşlarda da erkeksi veya kadınsı olarak karşılanan durumlarla karşılaşıldığında o duruma bağlı davranış şekli ve hissedilen rahatsızlığın kişinin cinsiyet tipleşmesine göre değiştiği gösterilmiştir. (Bem ve Lenney, 1976).

Eagly ve Wood (1999, 2012) cinsiyet benzerlik ve farklılıklarını kadın ve erkek için toplumun getirdiği sosyal roller ile açıklamaktadır. Aynı zamanda biyolojik etkenler de göz ardı edilmemektedir. Buna göre erkek fiziksel gücünün fazla olması, kadının çocuk doğurması ve emzirmesi gibi özellikler sonucu bazı davranışlar toplum yapısı ve kültüre de bağlı olarak bir cinsiyet tarafından daha fazla gösterilir. Ancak kadın ve erkek davranışlarının gözlemlenmesi sonucu zaman içerisinde bu davranışlar cinsiyete bağlı bir kişilik özelliği olarak anlamlandırılmaktadır ve böylece cinsiyet rolleri oluşmaktadır. Devam eden süreçte ise anne olma, çalışma veya ev geçindirme gibi roller sosyalleşme sonucu sürdürülmektedir. Kapsamlı bir yaklaşım sunan sosyal rol kuramı sosyal yapılara ek olarak dahil edilen biyolojik süreçte hormonlar cinsiyete

bağlı rollerin gerçekleştirilmesi için arka plan oluşturur. Psikolojik süreçte ise benlik ve çevre beklentilerinin davranışları düzenlediği öne sürülmektedir (Dökmen, 2019).

1.2.3. Cinsiyet Kalıpyargıları ve Roller

Bazı kişilik özelliklerinin bir cinsiyette diğerinden daha fazla görüldüğüne olan inancı yansıtan cinsiyet kalıpyargıları (Best ve Williams, 2001) nedeni ile toplum sıklıkla birer grup olarak kadınlardan ve erkeklerden belli kişilik özelliklerini göstermesini beklemektedir (Dökmen, 2019). Türkiye’de düzenlenen bir araştırma kadınların genel olarak duygusal, kıskanç, hassas, kırılğan, fedakâr gibi özellikler ile algılandığını; erkeklerin ise hırslı, güçlü, sinirli, mantıklı ve cesur gibi özellikler ile algılandığını ifade etmektedir. Bu ve benzeri cinsiyet kalıpyargıları ve rollerinin çalışılması kişilerin algı, tutum ve davranışlarının şekillenişinin ve cinsiyete bağlı olarak toplum içerisindeki yapılanmanın anlaşılabilmesi yönüyle önemli görülmektedir (Sakallı-Uğurlu, Türkoğlu ve Kuzlak, 2018).

Cinsiyete bağlı olarak çoğunlukla erkeklerden beklenen bağımsız, bireyci, hırslı, atılgan, problem çözücü olma veya iş bitirme odaklı davranabilme gibi özellikler erkeksi (maskülen) olarak tanımlanırken nazik olma, neşeli olma, çocukları sevme, başkalarının iyiliği ile ilgilenme, dışavurumsal veya duygusal olma gibi özellikler kadınsı (feminen) olarak karakterize edilmektedir. Ancak, bireylerin benimsediği rollerin kadınsı ve erkeksi sınıflandırılmasına ek olarak hem kadınsı hem erkeksi yönünün (androjen) yüksek olabileceği veya iki yönde de davranma eğiliminin düşük düzeyde (farklılaşmamış) olabileceği kabul edilmektedir. Kadınsı veya erkeksi yönü ön planda olan birey karşı cinsiyet rolüne uygun görülen bir duruma uyması gerektiğinde rahatsızlık hisseder. Ancak androjen bireyin içinde bulunulan durum için etkili olacak özellikleri göstererek o yönde davranabildiği belirtilmektedir. (Bem, 1974; Bem, Martyna ve Watson, 1976; Gilbert, 1981). Toplumsal cinsiyet konulu araştırmalarda cinsiyet sıklıkla bu düzendeki sınıflandırılma ile çalışılmasına karşın kadınsı ve erkeksi kavramları ile aslında sadece belirli kişilik özelliklerinin ölçüldüğü ve bu sınıflandırmanın uygun olmadığı görüşü de bulunmaktadır (Gill, Stockard, Johnson ve Williams 1987; Risman ve Davis, 2013).

Belli bir cinsiyete daha uygun olarak görülen bu yöndeki kalıpyargısal özellikler de sıklıkla belirli rol ve davranış beklentisini beraberinde getirmektedir (Gilbert, 1981). Cinsiyete bağlı olarak aile içi rollerde ve çalışma yaşamında farklı beklentilerle karşılaşmaktadır. Kadın nazik, duygusal ve bağımlı olduğu inancı ile anne ve eş olma, ev içi düzeni sağlama, kişilerarası ilişkilerde iyi olma gibi roller üstlenmektedir. Erkek ise ev geçindiren, güçlü, koruyucu olandır ve başarılı olarak yüksek statü elde etmesi beklenmektedir (Else-Quest ve Hyde, 2021; Dökmen, 2019).

Türkiye aile yapısı incelendiğinde de kadının çocuk bakma ve ev içi işleri ile ilgilenme görevleri olduğu düşünülmektedir. Erkek için ise evin maddi geçimini üstlenmesi ve koruması gerektiğine dair belirlenmiş roller görülmektedir. Ancak eğitim, çalışma hayatına giriş, kırsal-kentsel yaşam gibi faktörlerin etkisi ile kadının statüsünde ve algılanan cinsiyet rollerinde farklılaşmaların gerçekleştiği ifade edilmektedir (Abadan-Unat, 1978; Kağıtçıbaşı, 1986; Çelebi, 1990; İmamoğlu, 1993; Sakallı-Uğurlu, Türkoğlu, Kuzlak ve Gupta, 2018; Tekkaş Kerman ve Betrus, 2019). Öte yandan eğitim ve maddi özgürlüğü artsa bile kadının ev içi işlerde birincil sorumlu oluşunun devam ettiği görülmektedir (Denmark, Shaw ve Ciali, 1985; Bartley, Blanton ve Gilliard, 2005; Erkal ve Çopur, 2013). İş paylaşımında erkeğin dahil olduğu durumlarda ise algı farklılığı oluşmaktadır. İmamoğlu (1992) bu durumu ev işlerini başarı ile yapabilmenin erkek için zor ve önemli olduğu ancak kadının ev işlerindeki başarısının kolay ve önemsiz algılandığı yönünde açıklamaktadır (akt. Dökmen, 2019; İmamoğlu, 1993).

1.2.4. Cinsiyet ve Benlik Kurgusu

Davranış ve duygularımıza yön veren benlik yapımızın kültürün etkisi ile şekillendiğini öne süren benlik kurguları önceki bölümde tanımlanmıştır. Bahsedildiği gibi diğerlerinden ayrı olma, özerklik ve benlik gelişimi gibi değerlerin ön planda olduğu bireyci kültürlerde bağımsız benlik kurgusu görülmesi beklenmektedir. Toplulukçu kültür dahilinde ise benliğini diğerlerini de içerecek şekilde kişilerarası çerçevede kurgulayan birey bağımlı benlik kurgusuna sahiptir. Söz konusu birey kendi duygu ve düşüncelerini ilişki içinde olduğu çevresine göre düzenlemektedir (Triandis, 1989; Markus ve Kitayama, 1991). Öte yandan kültürlerarası incelemelerin sonucunda

toplulukçu benlik, bağımsız benlik ve ilişkili benlik olarak 3 ayrı benlik yapısının varlığından da söz edilmektedir (Kashima ve ark., 1995).

Bireylerin toplumlar arasındaki farklılıklarının açıklanmasına ek olarak cinsiyetler arası görülen davranış farklılıklarının da sahip olunan bu yöndeki benlik kurguları ile açıklanabileceği ifade edilmektedir (Markus ve Oyserman, 1989; Kashima ve ark., 1995; Cross ve Madson, 1997). Cross ve Madson'a (1997) göre toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentilerin getirdiği deneyimler ile birlikte şekillenen benlik yapısı cinsiyet farklılıklarını açıklamada rol oynar. Bu görüş sosyal rol kuramı (Eagly ve Wood, 1999) ile uyumludur ancak cinsiyete benlik açısından bakmak sosyal kurallara ek olarak birey içi özellikleri de görmeyi sağlaması sebebi ile önemlidir. İki görüşün birlikte ele alınması ile cinsiyete dair sonuçların daha iyi açıklanabileceği savunulmaktadır.

Cinsiyete benlik yönünden bakan söz konusu yaklaşımda kadın ve erkek ilişkili olma yönünde birbirinden farklılaşmaktadır. Buna göre Batı ülkelerinde genellikle bağımsız benliğin yaygın olduğu görüşü olsa da bu durum daha çok erkekler için geçerlidir. Kadınlar duygusal olarak eş, kardeş, arkadaş gibi yakın ilişkilerine göre kendilerini tanımlamakta ve ilişkili benlik kurgusu göstermektedir. Böylece kadın ve erkek davranış, duygu, bilgi işleme, benlik saygısını kazanma yolu ve kişiler arası ilişkilerin sürdürülmesi gibi alanlarda farklılaşır (Kashima ve ark., 1995; Cross ve Madson, 1997; Cross, Bacon ve Morris, 2000; Cross, Hardin ve Gerçek-Swing, 2011).

Konu ile ilgili düzenlenen çalışmalarla birlikte farklı yaklaşımlar da bulunmaktadır. Baumeister ve Sommer (1997) kadın ve erkeğin ikisinin de ilişkili yönü olduğunu ancak bu ilişkiye ulaşma yollarının farklılığından söz eder. Buna göre kadın yakın ilişkiler kurma eğilimindedir. Erkek ise diğerleri ile güç ve statü kazanma yolu ile geniş yapıdaki grup ilişkilerine önem vermektedir. Ek olarak bir grup içerisinde yüksek statü elde eden erkeğin kadınlar ile ilişkisinde de istenilir konumda olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca ilişkisel yönelimdeki farklılığın daha çok Batı ülkelerinde görüldüğü ve bu durumun farklı gruplar arası karşılaştırma yapmanın uygun görülmesiyle cinsiyetler arası sosyal karşılaştırma sonucu gerçekleştiği savunulmaktadır (Guimond ve ark., 2006; Guimond ve ark., 2007).

Benzer şekilde Türkiye’de düzenlenen araştırmalarda da ilişkisel benlik tipinin kadınlarda daha fazla görüldüğü ve bu durumun toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olabileceğinden söz edilmektedir (İmamoğlu, 2003; İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Türkiye’de yaşanan ekonomik gelişmeler ve modernleşme ile birlikte özerklik artmaktadır ancak kız çocukları için ev işlerine yardım ve anne ile duygusal yakınlık kurma gibi beklentiler devam etmektedir. Bu durumun aile bağlamında yetişen kız çocuklarında ilişkisel benlik kurgulanması ile ilgili olabileceği belirtilmektedir (Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005; Akçınar ve zbek, 2017).

Benlik tiplerini Denge Modeli kapsamında inceleyen İmamoğlu (2003) kendileşme ve ilişkili benlik yönelimleri her iki cinsiyet için de geçerli olmakla birlikte toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olarak ilişkisel benlik yöneliminin kadınlarda daha fazla görülebileceğini ifade etmektedir. Öte yandan artan eğitim ve çalışma düzeyi ile kadınlara sosyal değerler ile birlikte daha fazla evrensel değerlere sahip olmakta ve kendileşme yönelimleri artmaktadır. Böylece ilişkili-kendileşme benlik kurgusu en yaygın olarak sosyoekonomik düzeyi yüksek olan kadınlara tarafından yansıtılmaktadır. Buna göre Türkiye’de görülen cinsiyet alanındaki gelişmelerde kadınlara önemli bir rolü olduğu ve kadınlara artan kendileşme olanaklarını ilişkili benliklerine daha iyi bağdaştırdıkları düşünülmektedir (Karakitapoğlu-Aygün ve İmamoğlu, 2002; İmamoğlu, 2003; İmamoğlu ve Güler-Edwards, 2007).

İmamoğlu ve Karakitapoğlu-Aygün (2004) tarafından düzenlenen çalışmada Türk ve Amerikan ğrencileri değerler ve benlik kurguları açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda Amerikan kadınlara erkeklerle ile benzer kendileşme yönelimi gösterirken ilişkili olma düzeylerinin erkeklerden ve Türk kadınlaraından daha fazla olduğu bulunmuştur. Ayrıca kendi ve diğer odaklı değerlerde farklılaşmamakla birlikte Türk kadın katılımcıların hem kendileşme hem ilişkili olma düzeylerinin Türk erkeklerden yüksek olduğu görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet ile ilgili olarak kadınlara çalışma durumu (ev kadını-vasıfsız iş-uzman iş) ile benlik kurgularının birbiri ile ilişkisi gösterilmektedir. Buna göre uzman işte çalışma ve kendileşme eğilimi arası olumlu bir ilişki izlenmektedir. Bu bulgunun yaş ile ortak etkisi incelendiğinde ise geç yetişkin kuşakta için niteliğinden bağımsız olarak kendileşme eğilimi görülürken yetişkin kadınlara için

uzman bir işte çalışmanın kendileşmenin artması için daha önemli olduğu görülmektedir (Gezici ve Güvenç, 2003).

Kuşaklar arası ilişkiyi gösteren bir diğer araştırmada ise anneanne, anne ve kız çocuktan oluşan aile bağlamında bir inceleme yapılmıştır. Araştırma sonucunda anneanneden kız çocuk kuşağına doğru özerk-ilişkisel benliğin ve eşitlikçi tutumun arttığı görülmektedir. Ayrıca eşitlikçi cinsiyet tutumunu özerk-ilişkisel ve özerk benlik olumlu yönde yordarken ilişkisel benliğin negatif yönde yordadığı edinilen bulgular arasındadır (Tepe ve ark., 2019). Ek olarak üniversite öğrencileri örnekleminde düzenlenen bir araştırma özerk-ilişkisel benlik kurgusuna sahip olanların en olumlu toplumsal cinsiyet algısına sahip olduğunu göstermektedir. Özerk benlik kurgusuna sahip olanların ise ilişkili benliğe oranla daha olumlu cinsiyet algısına sahip olduğu belirtilmektedir (Çuhadaroğlu ve Akfırat, 2017).

1.3. DUYGU DÜZENLEME

Biyolojik, sosyal ve bilişsel olarak çeşitli yaklaşımlar ile açıklanan (Cornelius, 2000) duygu bireyin çevresi ile ilişkisini oluşturan, sürdüren veya bozan içsel ve dışsal süreçler olarak tanımlanmaktadır (Compos, Compos ve Barrett, 1989). Gross ve Jazairi'a (2014) göre içinde bulunulan bir durum anlık veya uzun süreli hedefler için önemli olarak algılandığında korku, üzüntü, mutluluk gibi duygular oluşur. Beraberinde gelen fiziksel, davranışsal ve somatik deneyimler ile birlikte duygunun hem bireysel hem kişilerarası ilişkiler üzerinde etkili olduğu görüşü yaygındır. Böylelikle duygu deneyimleri bireysel olduğu kadar sosyal olarak da rol üstlenmektedir (Compos, Compos ve Barrett, 1989; Frijda ve Mesquita, 1994; Mesquita ve Walker, 2003; Gross, 2015; Hisli Şahin, 2020).

Sıklıkla belli bir amaca ulaşmak adına hangi duygunun ne zaman ve nasıl hissedileceği ve bunun nasıl ifade edileceği üzerinde çeşitli yöntemler ile kontrol sağlanabileceği belirtilmektedir. *Duygu düzenleme* olarak tanımlanan süreç ile olumlu ve olumsuz duygunun azaltılması, sürdürülmesi veya artırılması mümkün olmaktadır. Bu süreç otomatik veya kontrollü, bilinçli veya bilişsiz olarak kimi zaman bireyin kendi duygusu üzerinde içsel bir düzenleme yapması kimi zaman da bir annenin ağlayan çocuğunu sakinleştirmesi gibi dışsal olarak yakınları üzerinde etkili olması

şeklinde gerçekleşebilir. Ancak uyum sağlayıcı yönünün yanında süreç içinde yaşanan güçlüklerin bireyin psikolojik belirtiler deneyimlemesi ile ilişkili olduğu da ifade edilmektedir (Gross, 1998b, 2015; Thompson, 1994; Koole, 2009; Bloch, Moran ve Kring, 2010).

Araştırmacılar duygu düzenlemenin farklı yönleri üzerinde durmaktadır. Garnefski, Kraaji ve Spinhoven (2001) bilişsel başa çıkma üzerinde durarak dokuz farklı bilişsel duygu düzenleme stratejisi tanımlamaktadır. Kimi araştırmacılar gülme, ağlama, kaş çatma veya ortamı terketme gibi duygunun davranışsal olarak gözlemlenebilen yönlerini ifade eden duygu dışavurumu üzerine odaklanırken (King ve Emmons, 1990; Kring, Smith ve Neale, 1994; Gross ve John, 1995, 1997) kişilerarası duygu düzenleme konusuna da dikkat çekilmektedir (Zaki ve Williams, 2013; Hoffman, Carpenter, Curtiss, 2016).

Yaygın olarak görülen duygu düzenleme süreç modeli ise duygu sürecini temel olarak öncül ve tepki odaklı yönleri ile ikiye ayırmaktadır. Öncül odaklı duygu süreci duygusal tepkinin henüz gelişmediği zamanı içermektedir ve *yeniden değerlendirme* olarak ifade edilen duygu düzenleme stratejisi bu noktada oluşur. Buna göre birey içinde bulunduğu duruma bakış açısı üzerinde düzenleme yaparak duygunun deneyimsel, fiziksel ve davranışsal dışavurum yönlerinde değişiklik yapmaktadır. Tepki odaklı duygu süreci ise duygu oluşumundan sonra uygulanan *bastırma* stratejisini içerir ve hissedilen duygunun davranışsal dışavurumu üzerinde düzenleme yapmayı ifade etmektedir. Ancak bu durum aslında azalmayan olumsuz duygunun çözülmeyen birikmesinin yanında olumlu duyguların da deneyimlenmesi üzerinde zarar verici etkisi olabilmektedir. Ek olarak, bastırma yöntemi hafızaya zarar vermekte, bireyin duygularını daha az paylaşması ile sosyal desteğin azalmasına ve kişilerarası ilişkilerin olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır (Gross, 1998a, 2002; Gross ve John, 2003).

Bunlarla birlikte klinik alanda patoloji ve duygu düzenleme çalışmalarının dikkat çekmesi ile zamanla duygu düzenleme güçlüğü terimi öne çıkmıştır (Bloch, Moran ve Kring, 2010). Mennin ve Fresco (2009) duygusal deneyimi anlamlandırmada zorluk yaşama, duygulara olumsuz bilişsel tepki verme ve uyumsuz duygu yönetimini içeren bir duygu düzenleme güçlüğü modeli öne sürmektedir.

Ayrıca düzenlenen bir başka çalışmada duygu düzenleme alanındaki araştırmalar incelenerek kapsayıcı bir duygu düzenleme güçlüğü modeli geliştirmiştir (Gratz ve Roemer, 2004). Bu modelde duyguların işlevselliği ve duygusal tepkilere uyum sağlayıcı bir şekilde karşılık verebilme üzerinde durulmaktadır (Bjureberg ve ark., 2016). Gratz ve Roemer (2004) olumsuz duyguların varlığında duygusal tepkinin farkında olma ve anlama, duyguyu kabul etme, dürtüsel davranışı kontrol edebilme, olumsuz durumda istenilen amaca yönelik davranabilme ve ayrıca duruma göre uygun duygu düzenlemeyi bireysel amaç veya çevrenin gerektirdiklerine göre esnekçe kullanabilme gibi alanlardan herhangi birinde yeterliğin olmaması durumunda duygu düzenleme güçlüğüne yaşandığını ifade etmektedir.

1.3.1. Duygu Düzenleme ve Benlik Kurgusu

Yaşamın önemli bir parçası olan duygunun sosyal işlevleri kültürlerarası araştırmalarda toplulukçu-bireyci sınıflandırılması ve beraberinde gelen benlik yapıları dahilinde tartışılmaktadır (Matsumoto, 2001; Manstead, 2010). Kültürlerarası araştırmalar duygusal deneyimlerin bir durumun anlamlandırılışına ve sosyal değerler içerisinde anlam kazanan amaçlara bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir (Mesquita ve Walker, 2003; Mesquita ve Leu, 2007). Buna göre gurur ve öfke duygularına benlik değeri ve özerklik hedeflerine uyması nedeni ile bireyci kültürlerde önem verilmesi beklenirken suçluluk ve utanma duyguları olumsuz benlik algısı ile ilişkili olarak daha az değer görmektedir. Buna göre iyi hissetme benlik gelişimi, kişisel başarılar gibi durumlar ile ortaya çıkar. Toplulukçu kültürlerde ise birey sosyal ilişki içerisinde olduğunda iyi hisseder. Kişisel eksiklikleri gidermek ve ilişkileri güçlendirmek adına öz eleştiri, utanma ve suçluluk duygusu yararlı algılanmaktadır. Ancak öfke duygusu kişilerarası ilişkilere zarar vermesi beklentisi ile istenmeyen bir duygu olarak görülmektedir (Kitayama ve Markus, 2000; De Leersnyder, Boiger ve Mesquita, 2013).

Kültürel çalışmalarda benlik kurgusu ile yaşam doyumunu ve iyi oluş arası ilişkiyi inceleyen araştırmacılar duygunun önemi üzerinde durmaktadır. Suh, Diener ve Updergraff (2008) bağımsız benlik kurgusu gösteren bireyler için içsel duyguların yaşam doyumunu değerlendirmesinde öne çıktığını belirtmektedir. Ayrıca bağımlı benlik kurgusuna sahip bireylerde sosyal bağ kurucu olumlu duygular iyilik hali ile ilişkili

bulunurken bağımsız benlik kurgusuna sahip bireyler için gurur gibi sosyal bağdan ayırıcı duyguların iyilik halini yordadığı ileri sürülmektedir (Kitayama, Mesquita ve Karasawa, 2006). Ek olarak, bağımlı ve bağımsız benlik kurguları hazırlama yöntemi ile Türkiye’de düzenlenen bir araştırmada ise bağımsız benlik kurgusunun olumlu duygu durumu ve yaşam doyumu ile ilişkili olduğu gösterilmektedir (Koydemir ve Mısır, 2015).

Dolayısı ile bireysel ve kültürel olarak ortak bir duygu düzenleme yapısından bahsedilmektedir. Duygu düzenleme süreci bireysel olarak da uygulanmakla birlikte uygun görülen duygular, nasıl bir duygu düzenleme uygulanacağı veya bunun birey için uyumlu olup olmayacağı içinde bulunulan sosyokültürel yapıya göre değişmektedir. Böylelikle birey duygu düzenleme sürecini sahip olduğu sosyal değerlere bağlı olarak yönetebilmektedir (Kitayama, Karasawa ve Mesquita 2004; De Leersnyder, Boiger ve Mesquita, 2013; Ford ve Mauss, 2015; Park ve ark., 2011). Matsumoto ve arkadaşlarının (2008) biraz açıkla 23 ülkeden üniversite öğrencilerinin katılımı ile düzenlediği çalışmada bireysel mutluluk ve kişilerarası ilişkilere yönelik değerlere bağlı olarak bastırma yöntemi uygulanmasının farklılaştığı görülmektedir. Buna göre, grup uyumu ve sosyal birliğe önem verilen kültürler ile bastırma yöntemi daha fazla ilişkili iken bireysel mutluluğun ön planda olduğu kültürlerin bastırma yöntemi ile olumsuz yönde ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Düzenlenen araştırma sonucunda bastırma yöntemi uygulanmasının kültürel değerler ile uyumlu olarak kişisel ilişkilerin korunması yönünde gerekli olabileceği öne sürülmektedir.

1.3.2. Duygu Düzenleme ve Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyete yönelik kalıpyargılar göz önüne alındığında kadınların erkeklere oranla daha duygusal olarak algılandığı görülmektedir (Bem, 1974; Else-Quest ve Hyde, 2021). Belirli duyguların cinsiyete özgü olarak beklenmesi (Plant ve ark., 2000) ile birlikte araştırmalarda kadınların duyguları daha sık ve daha yoğun yaşadığı üzerinde durulmaktadır (Fujita, Diener ve Sandvik, 1991; Brebner, 2003). Ancak duygu alanında gözlenen farklılıkların kadın ve erkeklerin sosyalleşme sürecinde karşılaştığı beklentiler sonucu şekillendiği ve beraberinde kişilerarası ilişki yapılarının da etkilendiği ileri sürülmektedir (Brody, 1997; 1999; Kennedey Root ve Denham, 2010).

Araştırmacılar cinsiyetler arasında gözlenen duygu düzenleme yöntem farklılıklarına da dikkat çekmektedir. Yapılan metaanaliz çalışmaları kadınların erkeklere oranla bastırma, ruminasyon, kabul etme, yeniden düzenleme veya problem çözme gibi hem uyumlu hem uyumsuz duygu düzenleme stratejilerini daha fazla kullandıklarını aktarmaktadır. Buna göre depresyon düzeyleri kontrol edildiğinde de kadınların en yaygın olarak ruminasyon uyguladığı ve sosyal destek arayışında oldukları görülmektedir (Tamres, Janicki ve Helgeson, 2002; Nolen-Hoeksema ve Aldao, 2011). Erkeklerin ise olumsuz duygular ve stresli durum karşısında daha çok kaçınma veya dürtüsel davranışlar ile alkol kullanımı veya kumar oynama gibi ödüllendirici davranışlara yöneldiği ifade edilmektedir (Nolen-Hoeksema ve Harrell, 2002; Tarsuslu ve Durat, 2018).

Brody ve Hall (2008) duygu süreçlerinin toplumsal cinsiyet rolleri dahilinde kültürel değerler ve sosyalleşme ile ilişkili olduğunu ileri sürmektedir. Kadının mutluluk, utanma, sıcaklık, üzüntü, empati veya korku gibi daha fazla yansıttığı belirtilen duyguların çocuk bakma, düşük sosyal statü veya kişilerarası ilişkilere yönlendirilme gibi kadın cinsiyetine bağlı roller ile ilgili olabileceği ifade edilmektedir. Diğer tarafta gurur, öfke gibi duygular erkek cinsiyetinden beklenen yüksek statü ve özerklik ile ilgili olarak bağımsız benlik yapısı özelliklerinin sürdürülmesine destek olmaktadır (Else-quest ve Hyde, 2021). Ayrıca kullanılan duygu düzenleme stratejilerinin de cinsiyet rolleri ve beraberinde benlik yapıları ile ilişkili olabileceğinden söz edilmektedir. Kadınların duygu paylaşımı konusunda cesaretlendirildiği ve bu durumun sosyal ilişkileri güçlendirdiği düşünülmektedir. Erkekler için ise duygusal paylaşımların güçlü olma gibi sosyal roller ile birlikte özerk ve diğerlerinden ayrı olma gibi bağımsız benlik yapısı için tehditve zayıflık işareti olarak görülebileceği belirtilmektedir (Cross ve Madson, 1997; Tamres, Janicki ve Helgeson, 2002).

1.4. PSİKOLOJİK BELİRTİLER VE DÜZENLENEN ÇALIŞMALAR

Psikolojik belirtiler biyolojik, gelişimsel veya zihinsel bozulmaların beraberinde bireylerin biliş, duygu düzenleme veya davranışlarında işlevsel kayıp yaşaması sonucu ortaya çıkan sendromlar olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte deneyimlenen her belirtinin psikolojik bozukluk olarak görülmemesi önem

taşımaktadır. Buna göre psikolojik bozukluklar yaşamın önemli alanlarında işlevsellik kaybı veya sosyal olarak alışılmamış yönde davranma ile ayırt edilebilir (DSM-5). Bu çalışmada psikolojik belirtiler bireylerin depresyon, anksiyete, somatizasyon, olumsuz benlik algısı ve hostilite düzeyleri üzerinde değerlendirilecektir.

1.4.1. Benlik Kurguları ve Psikolojik Belirtiler

Benlik kurguları çeşitli psikolojik belirtiler açısından araştırmalara konu olmaktadır. Bu yöndeki kültürel ve etnik farklılıkların dikkate alındığı çalışmalar ile bireylerin deneyimlerinin, belirtilerin ve belirtilerin oluşma nedenlerinin daha iyi anlaşılabilceği ve bunun klinik alanda terapi uygulaması için yol gösterici olabileceği savunulmaktadır (Norasakkunkit ve Kalick, 2002; Xie, Leong ve Feng, 2008; Christopher ve Skillman, 2009).

Psikolojik belirtileri benlik kurguları yaklaşımı ile inceleyen Okazaki (1997) benlik kurgularının ve etnik kökenin sosyal anksiyete ile ilişkili olduğunu ancak depresyon ile bir ilişkisinin bulunmadığını aktarmaktadır. Araştırmaya göre kişisel yargıları ve özerkliğine önem veren bağımsız benlik kurgusu olanların sosyal anksiyete belirtileri göstermesi daha düşük olasılıklıdır. Benlik gelişimi ve farklılık ile ilgili ölçekleri de dahil ederek bir önceki çalışmayı ilerleten Norasakkunkit ve Kalick (2002), Markus ve Kitayama (1991) teorisi ile uyumlu olarak, Avrupalı Amerikanlarda bağımsız benlik kurgusu benlik gelişiminin daha fazla olduğunu ve bunların psikolojik sorunlar ile ters ilişki gösterdiğini ifade etmektedir. Ayrıca bağımlı benlik kurgusunun sosyal anksiyete ve depresyon ile olumlu ilişki gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte sosyal anksiyete dahilinde benlik kurguları özellikle Japonya kültüründe görülen Taijin kyufusho tanımlaması ile öne çıkmaktadır. Bireyin başkalarını incitme, utandırma veya uygun davranış göstermeme korkusu yaşaması olarak tanımlanan Taijin kyufusho alanında yapılan araştırmalarda Japonya gibi ülkelerde sosyal kaygının bağımlı benlik kurgusu ile ilişkili olduğu gösterilmektedir (Dinnel, Kleinknecht ve Tanaka-Matsumi, 2002; Hoffman, Asnaani ve Hinton, 2010; Norasakkunkit, Kitayama ve Uchida, 2012).

Ayrıca, öz şefkat ve bağımlı benlik kurgusu için önemli görülen öz eleştiri ile depresyon arasındaki ilişki kültürlerarası bir çerçevede incelenmektedir (Yamaguchi,

Kim ve Akutsu, 2014). Elde edilen sonuçta bağımsız benlik kurgusunun karşılaştırmalı öz eleştiri ile olumsuz bir ilişki gösterirken içsel öz eleştiri ile olumlu bir ilişki gösterdiği bulunmuştur. Bağımlı benlik kurgusu ise iki eleştiri tipi ile olumlu ilişki göstermektedir. Bu durumun ise öz şefkat aracılığı ile depresyon üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir. Vietnam asıllı Amerikan 8 ve 12. Sınıf arası öğrencilerin katıldığı bir araştırmanın sonucunda ise bağımlı benlik kurgusunun aile uyumu ile ilişkili olduğu ve bu durumun da benlik saygısını olumlu etkileyerek daha az depresyon belirtileri gösterilmesini sağladığı görülmektedir. Bağımsız benlik kurgusu ise sosyal destek aracılığı ile daha az depresyon belirtileri ile ilişkilidir. Bu araştırmanın önemli bir yanı ise hem bağımsız hem bağımlı benlik kurgusu özelliği gösteren öğrencilerin iki benlik kurgusundan da düşük puan alan öğrencilerden daha az depresyon belirtisi göstermesidir (Lam, 2005b).

Özerk-İlişkisel Benlik Modeli çerçevesinde de psikolojik sağlık üzerinde durulmaktadır. Ergen grupları dahilinde ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurguları ile olumlu duygular ve yaşam doyumu (Özdemir, 2012) ile psikolojik dayanıklılık (Yıldırım ve ark., 2015) arası olumlu bir ilişki görüldüğü belirtilmektedir. Ayrıca, özerk benliğin depresyonu olumlu yönde ve özerk-ilişkisel benliğin ise olumsuz yönde yordadığı ifade edilmektedir (Morsünbül, 2013). Türkiye’de üniversite öğrencileri ile düzenlenen bir yüksek lisans araştırmasında ise ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurguları ile psikolojik belirti düzeyi arasında negatif bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Buna göre algılanan anne kabulü arttıkça ilişkisel benlik ve algılanan baba kabulü arttıkça özerk-ilişkisel benlik gelişerek psikopatoloji düzeyi üzerinde aracı rol oluşturmaktadır (Bayat, 2015).

Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli kapsamında 18-50 yaş arası örneklem ile düzenlenen bir yüksek lisans araştırması benlik kurguları ile psikolojik sağlık arası ilişkiyi olumlu-olumsuz duygulanım ve depresyon üzerinden incelemektedir. Buna göre kopuk benlik tiplerine sahip bireyler ilişkili-kendileşme ve ilişkili-kalıplaşma benlik tiplerine göre daha fazla olumsuz duygulanım ve daha yüksek depresyon düzeyi göstermektedir. Kopuk-kalıplaşma benlik tipi yani dengesiz benlik tipinin model ile uyumlu olarak en yüksek depresyon seviyesine sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca ilişkili-kendileşme benlik tipine sahip bireylerin daha az güvence arayışında

(reassurance-seeking) buldukları ifade edilmektedir. Araştırmanın sonuçları ilişkili benliğin psikolojik iyi oluş için koruyucu faktör olduğunu yansıtmaktadır (Köse, 2009). 18-65 yaş arası katılımcılar ile yapılan bir diğer araştırmada ise ilişkili benlik yönelimi ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasında olumlu ilişki görülürken kişisel ayrışma benlik yöneliminin yalnızca psikolojik iyi oluş ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Yeniçeri, 2013).

1.4.2. Toplumsal Cinsiyet ve Psikolojik Belirtiler

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili düzenlenen çalışmalarda sosyal olarak var olduğu kabul edilen cinsiyet rollerinin ve uygun davranış biçimlerinin psikolojik sağlık ile ilişkisine dikkat çekilmektedir (Dökmen, 2019). Bem ve Lenney (1976) karşıt cinsiyet tipine uygun görülen davranışlarda bulunulması sonucu olumsuz duygular ve sıkıntı yaşandığını bildirmektedir. Ayrıca, androjenliğin pozitif iç yaşantılar (Golden ve Singer, 1983), psikolojik iyi oluş (Haymana ve Kolburan, 2019) ve psikolojik yardım alma davranışı ile ilişkili olduğu öne sürülmektedir (Kalkan ve Odacı, 2005).

O'Heron ve Orlofsky (1990) depresyon ve kaygı düzeylerinin androjen bireylerde en düşük ve belirsiz cinsiyet tipindekiler için ise en yüksek olduğunu bulmuştur. Onlara göre belirsiz ve kadınsı cinsiyet tipindeki kadınlar için erkeksilik puanının eksikliği psikolojik belirtiler ile ilişkilidir. Dökmen (1997) tarafından düzenlenen bir araştırmada da kadınsı ve belirsiz cinsiyet rollerine sahip bireylerin depresyon düzeyleri androjen cinsiyet rolüne sahip olanlara göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Karşıt cinsiyet rolünü benimseyen bireyler karşılaştırıldığında ise erkeksi rolleri benimseyen kadınlar ile erkeklerin benzer olduğu ancak kadınsı rolleri benimseyen erkeklerin kadınsı kadınlardan daha düşük depresyon düzeyi gösterdiği bildirilmektedir.

Dökmen (2003) kadınlarda psikolojik sağlık, kontrol odağı ve cinsiyet rollerini çalışma durumuna göre incelenmektedir. Buna göre cinsiyet rolleri çalışma grupları arasında bir farklılık göstermemiştir. Ancak psikolojik belirtilerden hostilite ile kadınsılık puanı arasında, obsesif kompulsif ve kişisel duyarlılık ile de erkeksilik puanları arasında negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Bununla birlikte ev işlerinin

yükümlülüğü, kontrol duygusu veya ödüllendirme hissi sağlamaması gibi nedenler ile stres ve depresyon belirtileri ile ilişkili olabileceği üzerinde de durulmaktadır (Golding, 1990; Dökmen, 1997).

Yüksel ve Dağ (2015) ise kadınlarda evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler arasında stresle baş etme ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin aracı rolünden bahsetmektedir. Araştırmanın sonucunda eşitlikçi cinsiyet rolü tutumu ile çift uyumu ve iyi olma arasında olumlu ilişkiler görülmüştür. Geleneksel cinsiyet rolü tutumlarının ise psikolojik belirti sıklığı ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, eşitlikçi cinsiyet rolü tutumlarının aracı rolü bulunduğu ancak bu etkinin çok güçlü olmadığı ifade edilmektedir.

Bunlarla birlikte cinsiyet rolünün kişilerarası ilişki tarzı, sosyal destek ve umutsuzluk ile ilişkili olarak intihar olasılığını arttırdığı bildirilmektedir. Evi geçindirme rolü üzerinde olan erkek için bunları yerine getiremediğinde kendilerine olan saygının düşmesi ve güvende hissetmeme ile birlikte intiharı yordayabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca, kadınlarda görülen düşük erkeksilik puanının intiharı yordadığı görülmüştür. Ancak ölçekte erkeksi olarak görülen kendine yeten, bağımsız gibi özelliklerin düşük benlik algısı ile ilişkili olabileceği ve gelecek çalışmalarda bu konunun üzerinde durulabileceği düşünülmektedir (Arsel ve Batıgün, 2011).

Cinsiyet rolleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmalara ek olarak benlik uyumsuzluğunun rolünden bahsedilmektedir. Buna göre kadınların cinsiyet rollerine ilişkin gerçekteki ve idealindeki davranışlarının birbiri ile uymaması depresyonu yordamaktadır. Bulunan etkinin yalnızca cinsiyet rollerinin yordayıcı etkisinden güçlü olması dikkat çekmektedir (Grimmell, 1998).

1.4.3. Duygu Düzenleme ve Psikolojik Belirtiler

Duygu düzenleme üzerinde duran araştırmacılar duygu düzenleme yöntemlerinin uyum gösterici yanlarının yanında bastırma, ruminasyon veya kaçınma gibi yaklaşımların psikolojik belirtiler için risk faktörü olabileceğinden bahsetmektedir (Gross ve Jazairi, 2014; Aldao, Nolen-Hoeksema ve Schweizer, 2010). Bu yöndeki temel çalışmacılardan biri olan Linehan (1993) duygu düzenleme güçlüğünün sınırda kişilik bozukluğunun temelinde olduğundan ve kendini kesme

davranışının duygu düzenleme yöntemi olarak işlev gördüğünden bahsetmektedir (akt. Gratz ve Roemer, 2004). Ayrıca, araştırmacılar duygu düzenlemede yaşanan güçlüklerin depresyon ve anksiyete bozuklukları (Mennin, Heimberg, Turk ve Fresco, 2005; Mennin ve ark., 2007; Roemer ve ark., 2009; Werner ve ark., 2011; Eldoğan ve Barışkın, 2014; Joormann ve Stanton, 2016; Alsancak Akbulut, 2018; Christ ve ark., 2019), yeme bozukluğu (Racine ve Wildes, 2013; Monell, Clinton ve Birgegård, 2018; Sapmaz Yurtsever ve Tekinsav Sütcü, 2017), kendine zarar verme (Bakar Kahraman ve Kızılay Çankaya, 2020), alkol ve madde kullanımları (Karagöz ve Dağ, 2015; Prosek ve ark., 2018) gibi durumlar ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmalar ile birlikte kimi araştırmacılar duygu düzenlemenin kültürel ihtiyaç ve hedeflere göre şekillenmesi ile ilgili olarak psikolojik belirtilerle arasındaki ilişkisine dikkat çekmektedir (Potthoff ve ark., 2016; Suryaningrum, 2018; Nagulendran ve Jobson, 2020). Duygu düzenleme süreç modeli (Gross, 1998a) ve duygunun kültürel düzenlenmesi açıklamalarına dayalı olarak düzenlenen bir araştırmada benlik kurguları ile sosyal kaygı bozukluğu arası ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgularda görülmektedir ki duygu düzenlemenin bastırma yöntemi bağımlı benlik kurgusu ile sosyal kaygı düzeyi arasında aracı rolü oynamaktadır. Buna göre bağımlı benlik kurgusuna sahip bireyin bastırma yöntemi uygulaması ve bunun sonucunda sosyal kaygı seviyesinin de olumlu yönde ilişki göstereceği düşünülebilir. Diğer yandan, bulunan etki daha az olmakla birlikte, bağımsız benlik kurgusu sosyal kaygı ile olumsuz bir ilişki göstermekte ve bu durum bastırma yöntemi ile olan ilişki üzerinden açıklanmaktadır. Buna göre bağımsız benliğe sahip olan bireyin daha az bastırma yöntemi uyguladığı ve bunun sonucunda daha az sosyal kaygı yaşadığı düşünülebilir (Park ve ark., 2011).

Öfke bastırmanın klinik alanda etkisini inceleyen bir araştırmada sürekli öfke özelliği ve ailenin uyum ilişkileri ile depresyon belirtileri arasında öfke bastırmanın aracı rolü oynadığı gösterilmektedir. Buna göre aile uyumu ve bastırma olumsuz bir ilişki, öfke özelliği ile bastırma ise olumlu bir ilişki göstermektedir. Bunun sonucunda uygulanan bastırma yöntemi ve depresyon düzeyi arasında olumlu bir ilişki görülmektedir. Ayrıca, kültürün düzenleyici etkisine dikkat çekilerek, yüksek bağımlı benlik kurgusuna ait gruptakiler için öfke bastırma ve depresyon belirtileri arasında

görülen ilişki gücünün zayıfladığı ifade edilmektedir (Cheung ve Park, 2010). Buna karşılık Park ve Kim (2012) tarafından düzenlenen bir başka çalışmada ise aile içi çatışma veya uyum ile ergenlerde görülen dışsallaştırıcı davranış problemleri arasında öfke düzenlemenin (dışavurum ve kontrol) aracı rolünü ortaya koymaktadır. Ancak bu ilişkinin bağımsız benlik kurgusu göstermeye bağlı olarak düzenlendiği görülmektedir. Buna göre öfke dışavurumu aracılığı ile aile çatışmasının dışsallaştırıcı davranış problemleri üzerindeki olumlu etkisi bağımsız benlik kurgusuna sahip ergenlerde artmaktadır. Öfke kontrolü aracılığı ile aile uyumunun dışsallaştırıcı davranış problemi üzerindeki olumsuz yönde bulunan etkisi de bağımsız benlik kurgusuna sahip olmanın yükselmesi ile artmaktadır. Ancak benzer bir düzenleyici etkinin bağımlı benlik kurgusu için görülmediği ifade edilmektedir.

Ayrıca, Kanada ve Çin’de bulunan tedavi merkezlerinde yatılı olmayan klinik örneklem üzerinde düzenlenen bir araştırmada psikolojik belirtiler ile duyguları tanıma güçlüğü, ifade etme güçlüğü ve dış odaklı düşünme eğilimi olarak aleksitimi incelenmiştir. Buna göre iki grup içinde somatik belirtiler ile aleksitimi arası ilişki bulunmaktadır. Ancak aradaki ilişki içsel duygu süreçlerine odaklanmayan ve dışsal düşünme eğilimindeki Çinli grupta daha belirgindir. Bağımsız ve bağımlı benliğin özellikleri göz önüne alınarak sonuçların kültürel yapıda duygunun rolünü yansıttığından söz edilmektedir (Ryder ve ark., 2008).

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Mevcut araştırmada Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli kapsamında benlik kurguları ve psikolojik belirtiler arası ilişki incelenecektir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet rolleri ve duygu düzenleme güçlükleri ile psikolojik belirtiler arasında görülmesi beklenen ilişkide benlik tiplerine göre farklılaşmaların incelenmesi amaçlanmaktadır.

Benlik kurguları ile ilgili düzenlenen çalışmalar incelendiğinde dengeli benlik tipinin iyilik hali için ideal olduğu ifade edilmektedir (İmamoğlu, 1998, 2003; Karakitapoğlu-Aygün, 2004). Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli yaklaşımı ile depresyon arası ilişkiyi inceleyen bir yüksek lisans tezi (Köse, 2009) bulunmakla birlikte dengesiz benlik tipine sahip olan kişilerin geleceğe yönelik kaygılı oldukları

görülmektedir (İmamoğlu ve Güler-Edwards, 2007). Ancak benliği aile bağlamında inceleyen çalışmalar (Morsünbül,2013; Bayat, 2015) da dahil olmak üzere Türkiye kültürüne uygun görülen hem kendileşme hem ilişkili olma yönelimlerinin klinik alanda çalışılmasına fazla rastlanılmamıştır. Bu araştırma ile benlik yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki üzerinde durulması ve alanyazına katkı sunulması umut edilmektedir.

Bununla birlikte geliştirilen benlik yönelimlerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaştığından söz edilmektedir (Cross ve Madson, 1997; İmamoğlu, 2003; Akçınar ve Özbek, 2017). Ayrıca Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli'nde tanımlanan sosyal normlar gibi dışsal süreçler ile karakterize kalıplaşma veya içsel süreçler ile ilişkili kendileşme benlik tiplerinin de toplumsal cinsiyet tutumları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ancak Türkiye'de sınırlı sayıda araştırma direk olarak benlik ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir (Çuhadaroğlu ve Akfirat, 2017; Tepe ve ark., 2019). Bu araştırma ile İmamoğlu'nun (2003) da bahsettiği üzere toplumsal cinsiyet rolleri ve benlik yönelimleri arasındaki ilişki incelenecektir.

Bir diğer önemli nokta ise benlik kurguları ve duygu süreçleri arasındaki ilişkidir. Benlik kurgusu üzerine çalışan araştırmacılar duygu sürecinin kültürel ve dolayısı ile benlik ile ilişkisinden bahsetmektedir (Kitayama, Karasawa ve Mesquita 2004; Kitayama, Mesquita ve Karasawa, 2006; Mesquita ve Leu, 2007; Ford ve Mauss, 2015; Koydemir ve Mısır, 2015). Ayrıca, duygu düzenlemede yaşanan güçlüklerin özgün benliğin oluşmasına olumsuz yönde etki edebileceği ileri sürülmektedir (Curun, Beydoğan Tangör ve Çolakoğlu Kaya, 2020). Özgün bir benlik için ise kendileşme ve ilişkili olmanın önemli olduğu da gösterilmektedir (İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Bu sonuçlardan ve yukarıda bahsedilen diğer çalışmalardan hareketle duygu düzenleme güçlüğünün benlik yönelimleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, duygu süreçleri, psikolojik belirtiler ve cinsiyet rolleri üzerine bulunan çalışmalara (Brody, 1999, 2008; Nolen-Hoeksema ve Aldao, 2011; Nolen-Hoeksama, 2012) ek olarak Dökmen'in (2003) de aktardığı üzere cinsiyet rolleri ve psikolojik belirtiler arası ilişkinin farklı sosyal kuramlar açısından incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bütün bunlar göz önüne alındığında yürütülecek

çalışma ile araştırmanın değişkenleri arası ilişkiler ve beklenen ilişkinin benlik tipleri çerçevesinde incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.6. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Alanda incelenen araştırmalar ve bu çalışmanın amaçları doğrultusunda aşağıda belirtilen hipotezler üretilmiştir.

H₁: Benlik yönelimleri ile duygu düzenleme gücü, toplumsal cinsiyet tutumları ve psikolojik belirtiler arasında ilişki vardır.

H₂: Kişilerarası bütünleşme ve kişisel ayrışma benlik yönelimleri psikolojik belirtileri yordamaktadır.

H₃: Toplumsal cinsiyet tutumları ve duygu düzenleme gücünün psikolojik belirtiler üzerindeki etkisi benlik tiplerine göre farklılaşmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. KATILIMCILAR

Araştırmanın katılımcıları 273 (%58) kadın ve 198 (%42) erkek olmak üzere toplam 471 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 – 60 arası değişmekte olup ortalama yaş $33,86 \pm 10,5$ 'dur. Yaşamın çoğunluğunu köy ve ilçe/kasabada geçirenlerin sayısı 53, şehirde geçirenler 171 (%36,3) ve büyükşehirde geçirenlerin sayısı ise 247 (%52,4)'dür. Eğitim durumu olarak ise 110 kişi lise ve altı düzeyde, 256 kişi (%54,4) üniversite ve 105 kişi (%22,3) de yüksek lisans veya üzeri olarak bildirmiştir. Katılımcıların 213'ü (%45,2) bekar ve 230'u (%48,8) evlidir. Geriye kalan 24 (%5,1) kişi boşanmış ve 4 (%0,8) kişi ise dul olduklarını belirtmiştir.

2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, medeni durum, çocuğu olup olmama, yaşamın çoğunluğunun geçirildiği yer, maddi durum değerlendirmesi, kardeş sayısı, ebeveyn eğitim durumu bilgilerini içeren soruların yer aldığı kişisel bilgi formu uygulanmıştır.

2.2.2. Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği

Katılımcıların benlik yönelimlerini değerlendirmek üzere İmamoğlu (1998, 2003) tarafından geliştirilen Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği uygulanmıştır.

Ölçek toplam 29 maddeden oluşmaktadır ve maddeleri 1-5 arası puanlanmaktadır. Kişisel ayrışma ve kişilerarası ilişki olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır.

Buna göre, 16 maddeden oluşan Kişilerarası İlişki boyutundan alınabilecek en yüksek puan 75, en düşük puan ise 48'dir. Alınan yüksek puan bireyin ailesi ve

diğerleri ile olan duygusal yakınlık ve bağıllık gibi ilişkili olmayı gösterirken düşük puan kopuk olmayı yansıtmaktadır. 13 maddeden oluşan Kişisel Ayrışma boyutundan alınabilen en yüksek toplam puan 60 ve en düşük puan 20'dir. Buradan alınan yüksek puan bireyin kendi içsel özelliklerine bağlı olarak gelişme eğilimini yansıtan kendileşme yönelimini ve düşük puan ise kalıplaşmayı ifade etmektedir.

Alt boyutlardan alınan yüksek ve düşük puanların kendi aralarında gruplaşması sonucunda ise 4 benlik tipi (*ilişkili-kendileşme, ilişkili-kalıplaşma, kopuk-kendileşme ve kopuk-kalıplaşma*) oluşmaktadır. 2 boyuttan da alınan yüksek puan ilişkili-kendileşmeyi işaret etmekte ve düşük olan puanların bir araya gelmesi ise kopuk-kalıplaşma benlik yönelimini göstermektedir.

Ölçeğin geliştirilme çalışmasında genel alfa değeri .83 ve alt boyutlar için .91 ve .74 olarak bulunmuştur (İmamoğlu, 1998). Düzenlenen diğer çalışmalar incelendiğinde alfa güvenirlik katsayısının Kişilerarası İlişki alt boyutu için .74-.82 arası ve Kişisel Ayrışma alt boyutu için .80 - .91 arasında değiştiği görülmektedir (İmamoğlu ve Karakitapoğlu, 2006; İmamoğlu ve Güler-Edwards, 2007). Bu çalışmada ise ölçeğin genel güvenirlik katsayısı .80, kişilerarası bütünleşme boyutu için .88 ve kişisel ayrışma boyutu için ise .70 olarak bulunmuştur.

2.2.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form (DDGÖ-16)

Kapsamlı bir duygu düzenleme ölçeği olması amacıyla geliştirilen Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği 36 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır (Gratz ve Roemer, 2004). Ancak uygulanabilirliği kolaylaştırmak için bu ölçeğin Bjureberg ve arkadaşları (2016) tarafından kısa formu hazırlanmış ve güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Buna göre ölçek 16 maddeden oluşmaktadır ve 5 alt boyutu bulunmaktadır. Alt boyutlardan *açıklık* deneyimlenen duygusal tepkinin anlaşılmasında yaşanan güçlüğü (örn. “Ne hissettiğim konusunda karmaşa yaşarım”) ve *kabul etmeme* boyutu ise duygusal tepkilere yönelik ikincil olumsuz düşünceler veya tepkilerin kabul edilmemesini (örn. “Kendimi kötü hissettiğimde bu duygumdan dolayı kendimden utanırım”) yansıtmaktadır. Bir diğer bölümde *amaçlar* boyutu olumsuz duygu deneyimlendiğinde bir amaç odaklı davranışta bulunabilme ile ilgili güçlükleri (örn. “Kendimi kötü hissettiğimde işlerimi bitirmekte zorlanırım”), *dürtü*

boyutu olumsuz duygu deneyimlendiğinde bireyin davranışları üzerinde kontrol sağlaması (örn. “Kendimi kötü hissettiğimde davranışlarımı kontrol etmekte zorlanırım”) ve *strateji* boyutu ise olumsuz duygu deneyimi üzerinde yapılabilecek birşey olmadığı inancı ve etkili olabilecek yöntemlerin uygulanmasında yaşanan güçlüğü (örn. “Kendimi kötü hissettiğimde uzun süre böyle kalacağına inanırım”, “Kendimi kötü hissettiğimde daha iyi hissetmem içi yapabileceğim hiçbir şey olmadığına inanırım”) ifade etmektedir. 5’li likert tipindeki ölçekten alınan puanlardaki yükselme duygu düzenlemede güçlüklerin artması anlamına gelmektedir.

Ölçeğin kısa formunun geliştirilmesinde iç tutarlılık değeri .92 ve test-tekrar test değeri .85 olarak belirlenmiştir. Türkçe’ye uyarlama çalışmasını düzenleyen Yiğit ve Güzey Yiğit (2017) ise genel iç tutarlılık değerini .92 olarak bulmuştur. Bu değer alt boyutlar için ise .78-.87 arası değişmektedir. Bu çalışmada da ölçeğin genel güvenilirlik katsayısının .93 olduğu ve alt boyutlar için ise değerlerin .79 - .88 arasında değiştiği görülmüştür.

2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Araştırmada katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine dair tutumlarını değerlendirmek üzere Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

5 alt boyut (eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü) ile birlikte genel olarak toplam puan üzerinden *Eşitlikçi Cinsiyet Tutumu* ve *Geleneksel Cinsiyet Tutumu* olarak değerlendirme yapan söz konusu ölçek 38 maddeden oluşmaktadır ve 5’li likert tipindedir. Eşitlikçi cinsiyet rolünü yansıtan maddeler 5 = Tamamen katılıyorum ile 1 = Kesinlikle katılmıyorum arasında puanlanırken geleneksel cinsiyet rolünü yansıtan maddeler için tam tersi puanlandırma yapılmaktadır. Buna göre ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190, en düşük puan ise 38’dir. Alınan puanların yükselmesi eşitlikçi cinsiyet tutumunu ve düşmesi ise geleneksel cinsiyet tutumunu göstermektedir.

Ölçeğin Cronbach alfa değeri .92 olarak belirtilmektedir. Alt boyutları içingüvenirlik değerleri eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ile geleneksel cinsiyet rolünde 0.78, kadın cinsiyet rolü 0.80 ve erkek cinsiyet rolünde 0.72 olarak

bulunmuştur. Alt ölçeklerin birbiri ile olan korelasyonları ise 0.65 ile 0.35 arasında olduğu ifade edilmektedir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Mevcut çalışmada ise ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı .94 ve alt boyutlara ait katsayı ise .74 ile .87 arasında bulunmuştur.

2.2.5. Kısa Semptom Envanteri (KSE)

Katılımcıların psikolojik belirti düzeylerinin değerlendirilmesi için Derogotis (1992; akt. Şahin ve Durak, 1994) tarafından geliştirilen ve Şahin ve Durak (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır.

Ölçek 53 maddeden oluşmaktadır ve *anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon* ve *hostilite* olmak üzere 5 alt boyutu bulunmaktadır. Maddeler 0-4 arasında puanlanan likert düzendedir ve toplamda alınan puanın artması psikolojik belirti seviyesinde yükselmeyi göstermektedir. Alt boyutlar için ise her alt ölçekte edinilen toplam puan madde sayısına bölünerek o alt boyut için puan hesaplanmaktadır.

Türkçe'ye uyarlama çalışması incelendiğinde envanterin cronbach alpha katsayısı .93-96 ve alt ölçekler için ise .63-.86 arasında olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ise ölçeğin tümü için güvenilirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için ise .79 - .90 arası değişen değerler görülmüştür.

2.3. UYGULAMA

Çalışmada anakütleyi 18-60 yaş arası bireyler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kartopu yöntemi ile Türkiye'nin farklı yerlerinden katılımcılara ulaşılmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olarak hazırlanan anket formu internet ortamı üzerinden uygulanmıştır ve formun doldurulması ortalama 15-20 dakika arasında sürmüştür. Söz konusu veri toplama süreci Mart – Mayıs 2021 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Ek olarak, veri toplama araçlarını geliştiren araştırmacılardan ölçeğin kullanımına yönelik izinler alınmıştır.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi yapılmak üzere öncelikle veri kontrolü yapılmış ve boxplot aracılığı ile 16 uç değer veriden çıkarılmıştır. Bunun sonucunda 471 kişi analize

alınmıştır. İkinci olarak ise ölçeklerin normallik dağılımları incelenmiştir. Ölçeklerin toplam puanları üzerinde yapılan normallik incelemeleri sonucunda ortalama, medyan ve mod puanlarının birbirine yakın olduğu ve eğiklik ile basıklık değerlerinin standart hataya bölünmesi ile elde edilen sonucun ± 3 değerlerine yakın olduğu görülmüştür. İncelemeler göz önünde bulundurularak normal ve normale yakın dağılım varsayımı ile analizlere devam edilmiştir.

Veri analiz sürecinde ise öncelikle sosyodemografik değişkenlerin sayı ve yüzde dağılımları belirtilmiştir. Beraberinde ölçeklerin ve alt boyut toplam puanlarının betimleyici istatistikleri ile güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Bir sonraki aşamada ise ölçeklerin birbirleri ile ilişkisine yönelik korelasyon katsayıları gösterilmiştir. Son olarak çalışmanın amacı doğrultusunda benlik modelleri çerçevesinde regresyon analizleri düzenlenmiştir.

2.5. SONUÇLAR

Bu bölümde araştırmanın hipotezlerini incelemek üzere düzenlenen istatistiksel analiz sonuçlarına yer verilmiştir. İlk olarak çalışmaya katılanların demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmaktadır.

Araştırmaya 273 (%58) kadın ve 198 (%42) olmak üzere toplam 471 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18-60 arası değişmekle birlikte genel yaş ortalaması $33,86 \pm 10,5$ ’dur. Yaş dağılımları incelenmek üzere düzenlenen yaş grupları ise 18-29 yaş aralığında 202 (%42,9), 30-39 yaş aralığında 137 (%29,1) ve 40-60 yaş aralığında 132 (%28) kişinin bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca yaşamın çoğunluğunu köy ve ilçe/kasabada geçirenlerin sayısı 53, şehirde geçirenlerin 171 (%36,3) ve büyükşehirde geçirenlerin sayısı ise 247 (%52,4)’dir.

Toplam 471 katılımcının 213’ü (%45,2) bekar ve 230’sı (%48,8) evlidir. Geriye kalan 24 (%5,1) kişi boşanmış ve 4 (%0,8) kişi ise dul olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların 253’ünün (%53,7) çocuğu yoktur. Tek çocuğu olan 48 (%10,2), 2 çocuğu olan 101 (%21,4) ve 3 çocuğu olan 50 (%10,6) kişi bulunmaktadır. 19 (%4) kişi ise 4, 5 veya daha üzeri sayıda çocuğu olduğunu bildirmiştir.

Eğitim durumları ile ilgili olarak ise katılımcılar arasında 256 (%54,4) kişi eğitimlerini üniversite olarak belirtmiştir. Bununla birlikte yüksek lisans ve üzeri

eğitim alan 105 (%22,3) kişi ve lise ve altı eğitim alan ise 110 (%23,4) kişi bulunmaktadır.

Katılımcıların meslekleri ile ilgili bölümde ise yaygın olarak akademisyen, doktor, ebe, avukat, mühendis, mimar, psikolog, öğretmen, yönetici, tercüman, memur, esnaflık, emekli, ev hanımlığı ve öğrenci yanıtları verilmiştir (Tablo 2).

Son olarak 26 (%5,5) katılımcı maddi durumunu kötü olarak değerlendirmektedir. 317 (%67,3) kişi maddi durumunu orta olarak değerlendirirken 128 (%27,2) kişi ise iyi olarak değerlendirmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Değişken	n	%		
Cinsiyet	Kadın	273	%58		
	Erkek	198	%42		
Yaş	18-29	202	%42,9		
	30-39	137	%29,1		
	40-60	132	%28		
Eğitim durumu	Okur-yazar	2	%0,4		
	İlkokul/Ortaokul	30	%6,4		
	Lise	78	%16,6		
	Üniversite	256	%54,4		
	Yüksek lisans ve üzeri	105	%22,3		
Yaşamın çoğu geçirilen yer	Köy	18	%3,8		
	İlçe/Kasaba	35	%7,4		
	Şehir	171	%36,3		
	Büyükşehir	247	%52,4		
Maddi durum	Kötü	26	%5,5		
	Orta	317	%67,3		
	İyi	128	%27,2		
Medeni durum	Bekar	213	%45,2		
	Evli	230	%48,8		
	Boşanmış	24	%5,1		
	Dul(Eşi vefat eden)	4	%0,8		
Çocuk sayısı	0	253	%53,7		
	1	48	%10,2		
	2	101	%21,4		
	3	50	%10,6		
	4 ve üzeri	19	%4		
Anne/Baba eğitim durumu	Okur-yazar	110	43	%23,4	%9,1
	İlkokul/Ortaokul	239	226	%50,7	%48
	Lise	68	92	%14,4	%19,5
	Üniversite	47	86	%10	%18,3
	Yüksek lisans ve üzeri	7	24	%1,5	%5,1
Kardeş sayısı	0-3	296	%62,8		
	4-7	158	%33,5		
	8-14	17	%3,6		
Toplam		471	%100		

Tablo 2. Katılımcıların Mesleklere Göre Dağılımı

Meslekler	n	%
Psikolog	32	% 6,8
Öğretmen	45	% 9,6
Akademisyen	8	% 1,7
Mühendis	21	% 4,5
Mimar	10	% 2,1
Avukat	11	% 2,3
Muhasebe	11	% 2,3
Doktor	29	% 6,2
Sağlık personeli	15	% 3,2
Ebe	13	% 2,8
Yönetici	11	% 2,3
Büro personeli	11	% 2,3
Kabin memuru	7	% 1,5
Memur	9	% 1,9
İşçi	14	% 3
Esnaf	21	% 4,5
Emekli	9	% 1,9
Ev hanımı	55	% 11,7
Annelik	1	% 0,2
Öğrenci	68	% 14,4
Diğer	66	% 14
Çalışmıyor	4	% 0,8
Toplam	471	% 100

İkinci olarak çalışmada kullanılan Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri ve ilgili alt boyutları için Cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır (Tablo 3).

Çalışmanın ölçekleri ve alt boyutları için elde edilen Cronach alfa katsayıları ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Buna göre Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği toplam puanı için Cronbach alfa katsayısı 0,807, kişilerarası ilişki alt boyutu için 0,885 ve kişisel ayrışma alt boyutu için ise 0,703 olarak bulunmuştur. Ayrıca Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği'nin toplam puan üzerinden hesaplanan Cronbach alfa değerinin 0,943 olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutları için bulunan değerler ise 0,795 ve 0,850 arasında değişmektedir. Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları Ölçeği için toplam puan üzerinden elde edilen Cronach alfa değerinin 0,944 olduğu ve alt boyutları için ise bu değer 0,741 ile 0,875 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Son olarak psikolojik belirtilerin ölçülmesi için kullanılan Kısa

Semptom Envanteri ile hesaplanan toplam puan için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,963'dür. Depresyon, anksiyete, somatizasyon, olumsuz benlik ve hostilite alt boyutları için ise sırasıyla 0,901, 0,876, 0,790, 0,879 ve 0,794 olarak güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Ölçeklerin Genel Toplam ve Alt Boyutlarının Güvenirlik Katsayıları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cronbach Alfa	k
Dengeli Bütünleşme Ayrışma Ölçeği	0,807	29
Kişilerarası ilişki	0,885	16
Kişisel ayrışma	0,703	13
Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği	0,934	16
Açıklık	0,795	2
Amaçlar	0,828	3
Dürtü	0,850	3
Strateji	0,886	5
Kabul etmeme	0,830	3
Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları Ölçeği	0,944	38
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,741	8
Geleneksel Cinsiyet Rolü	0,875	8
Kadın Cinsiyet Rolü	0,866	8
Erkek Cinsiyet Rolü	0,749	6
Evlilikte Cinsiyet Rolü	0,770	8
Kısa Semptom Envanteri	0,963	53
Depresyon	0,901	12
Anksiyete	0,876	13
Somatizasyon	0,790	9
Olumsuz Benlik	0,879	12
Hostilite	0,794	7

Kullanılan ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenilirlik değerleri ile birlikte betimleyici istatistik değerleri de incelenmiştir. Tablo 4'de de sunulduğu üzere Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği'nin kişilerarası ilişki alt boyutu için puanların 80-23 arasında değiştiği ve ortalama puanın ise $62,10 \pm 11,21$ olduğu görülmektedir. Kişisel ayrışma alt boyutu için ise en büyük puan 65 iken en küçük puan 27'dir. Ayrıca alt boyutun ortalaması $49,47 \pm 6,84$ olarak belirlenmiştir.

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği için en yüksek puan 80 ve en küçük puan 16'dır. Ölçekten alınan ortalama puan ise $42,55 \pm 14,35$ 'dir. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nden alınan en yüksek puan 190 ve en küçük puan 85'tir. Katılımcıların ölçekten aldığı puanların ortalaması $156 \pm 25,30$ 'dur.

Son olarak Kısa Semptom Envanteri'nin betimleyici istatistikleri incelendiğinde ölçekten alınan toplam puan genel ortalamasının $59,29 \pm 38$ olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ölçekten alınan en yüksek puan 183 ve en düşük puan ise 1'dir. Alt boyutlar için ise ortalama puanlar 0-96 ile 1,44 arasında değişmektedir.

Tablo 4. Ölçek ve Alt Boyutlar için Betimleyici İstatistik Değerleri

	Değişkenler	En büyük değer	En küçük değer	\bar{x}	s
Benlik Modeli	Genel Toplam Puan	141	75	111,56	13,12
	Kişilerarası ilişki	80	23	62,10	11,21
	Kişisel Ayrışma	65	27	49,47	6,84
Duygu Düzenleme Güçlüğü	Genel Toplam Puan	80	16	42,55	14,35
	Açıklık	10	2	4,91	2,04
	Amaçlar	15	3	10,16	3,23
	Dürtü	15	3	7,37	3,29
	Strateji	25	5	12,62	5,19
	Kabul etmeme	15	3	7,49	3,48
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları	Genel Toplam Puan	190	85	156	25,30
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	40	14	36,56	4,27
	Geleneksel Cinsiyet Rolü	40	8	29,52	8,14
	Kadın Cinsiyet Rolü	40	8	28,28	8,29
	Erkek Cinsiyet Rolü	30	10	25,58	4,36
	Evlilikte Cinsiyet Rolü	40	13	36,56	4,33
Psikolojik Belirtiler (KSE)	Genel Toplam Puan	183	1	59,29	38
	Depresyon	4	0	1,44	0,92
	Anskiyete	3	0	0,96	0,74
	Somatizasyon	4	0	0,81	0,68
	Olumsuz Benlik	4	0	1,12	0,82
	Hostilite	3	0	1,27	0,81

Tablo 5. Ölçek ve Alt Boyutlar için Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	-															
2	-0,003	-														
3	0,853**	0,519**	-													
4	-0,489**	-0,113*	-0,478**	-												
5	0,052	0,325**	0,214**	0,017	-											
6	0,085	0,223**	0,189**	0,023	0,748**	-										
7	0,016	0,307**	0,174**	0,029	0,939**	0,590**	-									
8	0,216**	0,302**	0,343**	-0,088	0,804**	0,609**	0,702**	-								
9	-0,065	0,255**	0,078	0,080	0,902**	0,602**	0,838**	0,570**	-							
10	0,095*	0,308**	0,241**	-0,042	0,800**	0,504**	0,708**	0,677**	0,606**	-						
11	-0,484**	-0,063	-0,447**	0,618**	0,011	0,012	0,024	-0,066	0,052	-0,028	-					
12	-0,420**	-0,047	-0,384**	0,567**	-0,021	-0,037	0,019	-0,102*	0,028	-0,071	0,801**	-				
13	-0,357**	-0,142**	-0,379**	0,426**	-0,088	-0,085	-0,042	0,167**	-0,023	0,136**	0,695**	0,721**	-			
14	-0,479**	-0,114*	-0,469**	0,607**	-0,060	-0,056	-0,025	0,131**	-0,010	0,096**	0,825**	0,837**	0,645*	-		
15	-0,400**	-0,036	-0,361**	0,514**	-0,121**	-0,068	-0,114*	0,150**	-0,067	-0,146*	0,689**	0,684**	0,564*	0,730**	-	
16	-0,491**	-0,89	-0,466**	0,629**	-0,050	-0,044	-0,019	0,129**	0,006	-0,095*	0,927**	0,926**	0,802*	0,929**	0,807**	-

*p<0,05; **p<0,01 (1: Kişilerarası ilişki; 2: Kişisel ayrışma; 3: Benlik Toplam; 4: Duygu güçlüğü; 5: Cinsiyet rolleri toplam; 6: Eşitlik rolü; 7: Geleneksel rol; 8: Evlilik rolü; 9: Kadın rolü; 10: Erkek rolü; 11: Depresyon; 12: Anksiyete; 13: Somatizasyon; 14: Olumsuz benlik; 15: Hostilite; 16: KSE Toplam)

Çalışmanın bir sonraki aşamasında ölçeklerin genel toplam ve alt boyutları için Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır (Tablo 5). İlk olarak analiz sonuçlarına göre katılımcıların psikolojik belirtilerini yansıtan Kısa Semptom Envanteri'nden aldıkları genel toplam puanlar ile katılımcıların benlik yönelimlerini yansıtan Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Ölçeği'nin kişilerarası ilişkiler alt boyutu arasında negatif yönde, orta düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı doğrusal bir ilişki ($r=0,491$; $p<0,01$) bulunmuştur. Bununla birlikte Duygu Düzenleme Güçlüğü puanları ile arasında pozitif yönde, kuvvetli, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($r=0,629$; $p<0,01$) bulunmuştur. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nin evlilik alt boyut puanları ile arasında zayıf ve negatif yönde ($r=-0,129$; $p<0,01$) ve erkek rolü alt boyut puanları arasında zayıf ve negatif yönde ($r=-0,095$; $p<0,05$) olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. Ancak kişisel ayrışma alt boyut puanı ($r=-0,89$), cinsiyet rollerini tutum genel toplam ($r=-0,050$), eşitlik rolü ($r=-0,044$), geleneksel rolü ($-0,019$) ve kadın rolü ($r=0,016$) puanları ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Söz konusu olan katılımcıların depresyon puanları ile kişilerarası ilişki puanları arasında negatif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r=-0,484$; $p<0,01$). Duygu düzenleme güçlüğüne ait puanlar ile arasında ise pozitif yönde, kuvvetli düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,618$; $p<0,01$). Bunların dışında değerlendirilen diğer alt boyutlar ile depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Anksiyete puanlarının kişilerarası ilişkili olma puanları ile arasında negatif yönde ve orta düzeyde ($r=-0,420$; $p<0,01$), duygu düzenleme güçlüğü puanları ile arasında pozitif yönde ve kuvvetli düzeyde ($r=0,567$; $p<0,01$) ve evlilik alt boyutu ile arasında negatif yönde ve zayıf düzeyde ($r=-0,102$; $p<0,05$) olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Öte yandan kişisel ayrışma puanları ($r=-0,047$), geleneksel rol ($r=0,019$), eşitlik rolü ($r=-0,037$), kadın rolü ($r=0,028$) ve erkek rolü ($r=-0,028$) puanları ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Somatizasyon puanları ile kullanılan ölçeklerin puanları arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise kişilerarası ilişki benlik yönelimi ile arasında orta düzeyde ($r=-0,357$) ve kişisel ayrışma benlik yönelimi ($r=-0,142$), evlilik rolü ($r=-0,167$) ve erkek rolü ($-0,136$) puanları ile arasında zayıf düzeyde olmak üzere negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gözlenmiştir ($p<0,01$). Somatizasyon puanlarının duygu düzenleme güçlüğü puanları ile arasında ise pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,426$; $p<0,01$). Eşitlik rolü ($r=-0,085$), geleneksel rol ($r=-0,042$) ve kadın rolü ($r=-0,023$) puanları ile arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmamıştır ($p>0,05$).

Psikolojik belirtilere dair bir diğer alt boyut olan olumsuz benlik puanlarının kişilerarası ilişkili olma benlik yönelimi ile arasında orta düzeyde ($r=-0,479$; $p<0,01$) ve kişisel ayrışma benlik yönelimi ile arasında ise zayıf düzeyde ($r=-0,114$; $p<0,05$) negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler görülmüştür. Duygu düzenleme güçlüğü puanları ile arasında ise kuvvetli düzeyde ve pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=0,607$; $p<0,01$). Ayrıca, toplumsal cinsiyet alt puanlarından evlilik rolü ($-0,131$) ve erkek rolü ($r=-0,096$) ile arasında zayıf düzeyde negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,01$). Eşitlik rolü ($r=-0,056$), geleneksel rol ($r=-0,025$) ve kadın rolü ($r=-0,010$) alt boyutları ile arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Son olarak hostilite alt boyutunun kişilerarası ilişkili olma benlik yönelimi ile arasında orta düzeyde negatif yönlü bir ilişki olduğu gözlenmiştir ($r=-0,400$; $p<0,01$). Hostilite ile duygu düzenleme güçlüğü puanları arasında ise pozitif yönlü ve kuvvetli düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır ($r=0,514$; $p<0,01$). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum ölçeğinden elde edilen toplam puan ($r=-0,121$; $p<0,01$), geleneksel rol ($r=-0,114$; $p<0,05$), evlilik rolü ($r=-0,150$; $p<0,01$) ve erkek rolü ($r=-0,146$; $p<0,05$) alt boyutları arasında negatif yönlü ve zayıf düzeyde anlamlı istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ancak hostilite söz konusu alt boyut puanı ile kişisel ayrışma ($r=-0,036$), eşitlik rolü ($r=-0,068$) ve kadın rolü ($r=-0,067$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Ölçeği'nin kişilerarası ilişkiler alt boyutu ile Duygu Düzenleme Güçlüğü puanları arasında negatif yönde, orta düzeyde, istatistiksel

olarak anlamlı doğrusal bir ilişki ($r=-0,489$; $p<0,01$) gözlenmiştir. Toplumsal cinsiyete dair alt boyutlardan evlilik rolü ($r=0,216$; $p<0,01$) ve erkek rolü ($r=0,095$; $p<0,05$) puanları arasında ise zayıf düzeyde ve pozitif yönde olan istatikselsel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Öte yandan eşitlik rolü ($r=0,085$), geleneksel rol ($r=0,016$) ve kadın rolüne ($r=-0,065$) ait alt boyut puanları ile arasında istatikselsel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Ölçeği'nin kişisel ayrışma alt boyutunun duygu düzenleme güçlüğü puanları ile arasında negatif yönlü ve zayıf düzeyde istatikselsel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,113$; $p<0,05$). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğine ait toplam puan ($r=0,325$), geleneksel rol ($r=0,307$), evlilik rolü ($r=0,302$), kadın rolü ($r=0,255$) ve erkek rolü ($r=0,308$) puanları ile orta düzeyde ve eşitlik rolü puanı ($r=0,223$) ile zayıf düzeyde olmak üzere pozitif yönlü ve istatikselsel olarak anlamlı ilişkiler olduğu gözlenmiştir ($p<0,01$).

Son olarak çalışmamızda duygu düzenleme güçlüğü ve toplumsal cinsiyet rollerini tutumuna ait puanlar arasında istatikselsel olarak anlamlı ilişkiler bulunmamıştır ($r=0,017$; $p>0,05$). Yalnızca evlilik rolünün kabul etmeme ($r=-0,111$) ve dürtü ($r=-0,115$) puanları ile arasında negatif yönlü ve kadın rolünün strateji ($r=0,092$) puanları ile arasında pozitif yönlü olmak üzere zayıf düzeyde istatikselsel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$).

Korelasyon analizlerinin devamında araştırmanın hipotezlerinden biri olan benlik yönelimlerinin psikolojik belirtileri yordayıp yordamadığını incelemek üzere regresyon analizi düzenlenmiştir. Analizin sonuçları Tablo 6'de sunulmaktadır.

Tablo 6. Psikolojik Belirtiler Toplam Puanının Dengeli Bütünleşme-Ayrışma Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonucu

Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	P
Sabit	187,522	13,963		13,430	0,000
Kişilerarası İlişki	-1,665	0,136	-0,491	-12,269	0,000
Kişisel Ayrışma	-0,503	0,222	-0,091	-2,261	0,024
$R^2=0,249$; $F(2,468)=77,721$; $p=0,000$					

Düzenlenen regresyon analizi sonucuna göre tahmin edilen sabit parametrenin ($t(468)=13,430$; $p<0,05$) ve eğim parametresinin ($t(468)=-12,269$; $p<0,05$; $t(468)=-2,261$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatikselsel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Ayrıca modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatikselsel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,468)=77,721$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde ise psikolojik belirtilerin %25'inin benlik yönelimleri tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlar incelendiğinde kişilerarası ilişki yönelimindeki 1 birim artışın psikolojik belirtiler üzerinde 1,665 birim ve kişisel ayrışma yönelimindeki 1 birim artışın ise psikolojik belirtiler üzerinde 0,503 birim azalma sağlayacağı söylenebilir.

Çalışmanın son aşamasında duygu düzenleme güçlüğü ve toplumsal cinsiyet rollerine ait tutumların psikolojik belirtileri yordamasında benlik yönelimlerinin belirleyici rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle duygu düzenleme güçlüğü ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun psikolojik belirtileri yordama gücü hesaplanmıştır. Devamında ise hangi benlik yapısının bu ilişkide belirleyici rol oynadığını ayrıntılı olarak görebilmek adına, İmamoğlu'nun (1998, 2003) açıkladığı üzere, katılımcılar 4 ayrı benlik yapısına göre sınıflandırılmıştır. Son olarak ise oluşturulan benlik yapısına ait gruplandırmalar dikkate alınarak duygu düzenleme güçlüğü ve toplumsal cinsiyet rolleri ile psikolojik belirtiler için regresyon analizleri düzenlenmiştir.

Açıklanan doğrultuda ilk olarak tüm katılımcılar için Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumuna ait eşitlik, geleneksel rol, evlilik rolü, kadın rolü ve erkek rolü alt boyutları ile Duygu Düzenleme Güçlüğüne ait strateji, açıklık, kabul etmeme, dürtü ve amaçlar alt boyutlarının psikolojik belirtilerin depresyon, anksiyete, somatizasyon, olumsuz benlik ve hostilite alt boyutları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla ayrı ayrı çoklu doğrusal regresyon analizleri düzenlenmiştir. Analizlere ait sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Söz konusu alt boyut puanlarının depresyon üzerindeki etkisini incelemek üzere düzenlenen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre tahmin edilen sabit parametrenin ($t(468)=-2,065$; $p<0,05$) ve eğim parametresinin ($t(468)=12,708$; $p<0,05$; $t(468)=5,436$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatikselsel olarak anlamlı olduğu anlaşılmıştır.

Modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için F testi yapılmış ve model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,468)=167,245$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde depresyon puanlarının %41'inin strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın depresyon üzerinde 0,091 birim ve açıklık puanındaki 1 birim artışın ise depresyon üzerinde 0,099 birim artışa yol açacağı söylenebilir.

Söz konusu alt boyut puanlarının anksiyete üzerindeki etkisini incelemek üzere düzenlenen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre tahmin edilen sabit parametrenin ($t(468)=-2,216$; $p<0,05$) ve eğim parametresinin ($t(468)=11,006$; $p<0,05$; $t(468) = 3,680$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı olduğu, modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,468)=112,780$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde ise anksiyete puanlarının %32'sinin strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlar göstermektedir ki strateji puanındaki 1 birim artış anksiyete üzerinde 0,068 birim ve açıklık puanındaki 1 birim artış ise anksiyete üzerinde 0,058 birim artışa yol açacaktır.

Analize dahil edilen alt boyut puanlarının somatizasyon üzerindeki etkisini incelemek üzere düzenlenen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre tahmin edilen sabit parametrenin ($t(466)=2,731$; $p<0,05$) ve eğim parametresinin ($t(466)=3,958$; $p<0,05$; $t(466)=-3,054$; $p<0,05$; $t(466)=2,898$; $p<0,05$; $t(466)=2,251$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı olduğu, modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(4,466)=31,890$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde somatizasyon puanlarının %21'inin strateji, evlilik, açıklık ve kabul etmeme alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın somatizasyon üzerinde 0,032 birim, açıklık puanındaki 1 birim artışın 0,046 ve kabul etmeme puanındaki 1 birim artışın 0,026 birim artışa yol açacağı söylenebilir. Evlilik puanındaki 1 birim artışın ise somatizasyon üzerinde 0,020 birim azalış sağlayacağı söylenebilir.

Tablo 7. Tüm Katılımcılar için Psikolojik Belirti Alt Boyut Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutumu Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	p
Depresyon	Sabit	-0,202	0,098		-2,065	0,039
	Strateji	0,091	0,007	0,511	12,708	0,000
	Açıklık	0,099	0,018	0,219	5,436	0,000
	$R^2=0,417$; $F(2,468)=167,245$; $p =0,000$					
Anksiyete	Sabit	-0,186	0,084		-2,216	0,027
	Strateji	0,068	0,006	0,476	11,006	0,000
	Açıklık	0,058	0,016	0,159	3,680	0,000
	$R^2=0,325$; $F(2,468)=112,780$; $p =0,000$					
Somatizasyon	Sabit	0,715	0,262		2,731	0,007
	Strateji	0,032	0,008	0,242	3,958	0,000
	Evlilik	-0,020	0,007	-0,126	-3,054	0,002
	Açıklık	0,046	0,016	0,137	2,898	0,004
	Kabul etmeme	0,026	0,012	0,134	2,251	0,025
	$R^2=0,215$; $F(4,466)=31,890$; $p =0,000$					
Olumsuz benlik	Sabit	0,240	0,275		0,871	0,384
	Strateji	0,059	0,008	0,375	6,993	0,000
	Açıklık	0,068	0,017	0,169	4,075	0,000
	Kabul etmeme	0,042	0,012	0,179	3,428	0,001
	Evlilik	-0,014	0,007	-0,074	-2,048	0,041
	$R^2=0,396$; $F(4,466)=76,528$; $p =0,000$					
Hostilite	Sabit	0,695	0,214		3,247	0,001
	Dürtü	0,077	0,014	0,310	5,313	0,000
	Strateji	0,028	0,009	0,180	3,098	0,002
	Erkek rolü	-0,022	0,007	-0,120	-3,063	0,002
	Açıklık	0,045	0,018	0,112	2,449	0,015
	$R^2=0,296$; $F(4,466)=48,940$; $p =0,000$					

Söz konusu alt boyut puanlarının olumsuz benlik üzerindeki etkisini incelemek üzere düzenlenen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre tahmin edilen sabit parametrenin ($t(466)=0,871$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğitim parametresinin ($t(466)=6,993$; $p<0,05$; $t(466)=4,075$; $p<0,05$; $t(466)=3,428$; $p<0,05$; $t(466)=-2,048$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi

sonucuna göre model genelinin de istatikselsel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,466)=76,528$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde olumsuz benlik puanlarının %40'ının strateji, açıklık, kabul etmeme ve evlilik alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın olumsuz benlik üzerinde 0,059 birim, açıklık puanındaki 1 birim artışın 0,068 birim ve kabul etmeme puanındaki 1 birim artışın 0,042 birim artışa yol açacağı söylenebilir. Evlilik puanındaki 1 birim artışın ise olumsuz benlik üzerinde -0,014 birim azalış sağlayacağı söylenebilir.

Son olarak alt boyutların hostilite üzerindeki etkisini incelemek üzere düzenlenen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre tahmin edilen sabit parametrenin ($t(466)=3,247$; $p<0,05$) ve eğim parametresinin ($t(466)=5,313$; $p<0,05$; $t(466)=3,098$; $p<0,05$; $t(466)=-3,063$; $p<0,05$; $t(466)=2,449$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatikselsel olarak anlamlı olduğu, modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatikselsel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(4,466)=48,940$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde hostilite puanlarının %30'unun dürtü, strateji, erkek ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; dürtü puanındaki 1 birim artışın hostilite üzerinde 0,077 birim, strateji puanındaki 1 birim artışın 0,028 ve açıklık puanındaki 1 birim artışın 0,045 birim artışa yol açacağı söylenebilir. Erkek rolü puanındaki 1 birim artışın ise hostilite üzerinde 0,022 birim azalış sağlayacağı söylenebilir.

Benlik yönelimlerinin psikolojik belirtiler üzerindeki belirleyici etkisini incelemek üzere Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Ölçeği dahilindeki alt boyutlar dikkate alınmıştır. Öncelikle alt boyutların medyan değerleri kesme noktası olarak kullanılmış ve 4 ayrı benlik grubu oluşturulmuştur. Buna göre toplam 471 kişi içerisinde Kişilerarası İlişki boyutu için medyan değeri 64 ve Kişisel Ayrışma boyutu için ise medyan değeri 50 olarak belirlenmiştir.

Tablo 8. Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli Alt Boyutlarının Ortalama, Medyan ve Mod Değerleri

Değişken	Ortalama	Medyan	Mod
Kişilerarası Bütünleşme	62,10	64	66
Kişisel Ayrışma	49,47	50	46

İki boyut için medyan değerlerinin üzerinde puan alan kişiler *ilişkili-kendileşme* (n=128) ve medyan değerlerinin altında puan alan kişiler ise *kopuk-kalıplaşma* (n=110) olarak gruplandırılmıştır. Ayrıca kişilerarası ilişki boyutunda 64 ve üstü ve kişisel ayrışma boyutunda 50 altı puan alan kişiler *ilişkili-kalıplaşma* (n=123); kişilerarası ilişki boyutunda 64 altı ve kişisel ayrışma boyutunda ise 50 ve üzeri alan kişiler *kopuk-kendileşme* (n=110) olarak isimlendirilmiştir. İşlem sonucu oluşan benlik gruplarının cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Benlik Gruplarının Cinsiyet ve Yaş Gruplarına göre Dağılımı

		İlişkili- Kendileşme	İlişkili- Kalıplaşma	Kopuk- Kendileşme	Kopuk- Kalıplaşma
18-29	Kadın	39	21	40	25
	Erkek	20	14	19	24
30-39	Kadın	23	22	12	16
	Erkek	13	17	15	19
40-60	Kadın	21	26	15	13
	Erkek	12	23	9	13
Toplam		128	123	110	110

Çalışmanın son aşamasında yukarıda sözü geçen toplumsal cinsiyet rolleri tutum ve duygu düzenleme güçlüğüne ait alt boyutlarının depresyon, anksiyete, somatizasyon, olumsuz benlik ve hostilite üzerindeki etkisinde oluşturulan 4 benlik grubunun belirleyici etkisini incelemek için her gruba göre ayrı ayrı çoklu regresyon analizleri düzenlenmiştir.

İlk olarak benlik gruplarına göre depresyonun Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesi sonucuna göre İlişkili-Kendileşme benlik grubundaki katılımcılar için sabit parametrenin ($t(125)=-1,055$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ise ($t(125)=6,203$; $p<0,05$; $t(125)=2,756$)

ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,125)=31,164$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde depresyon puanlarının %33'ünün strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın 0,087 ve açıklık puanındaki 1 birim artışın 0,089 birim artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 10).

Tablo 10. Benlik Gruplarına göre Depresyon Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	p
İlişkili-Kendileşme	Sabit	-0,189	0,179		-1,055	0,293
	Strateji Puanı	0,087	0,014	0,476	6,203	0,000
	Açıklık Puanı	0,089	0,032	0,211	2,756	0,007
$R^2=0,333$; $F(2,125)=31,164$; $p =0,000$						
İlişkili-Kalıplaşma	Sabit	-0,018	0,200		-0,902	0,927
	Strateji Puanı	0,068	0,016	0,385	4,314	0,000
	Açıklık Puanı	0,086	0,042	0,183	2,052	0,042
$R^2=0,247$; $F(2,120)=19,724$; $p =0,000$						
Kopuk-Kendileşme	Sabit	-0,247	0,198		-1,246	0,215
	Strateji Puanı	0,096	0,014	0,560	7,096	0,000
	Açıklık Puanı	0,111	0,036	0,241	3,049	0,003
$R^2=0,511$; $F(2,107)=55,941$; $p =0,000$						
Kopuk-Kalıplaşma	Sabit	0,561	0,246		2,277	0,025
	Strateji	0,089	0,015	0,484	5,742	0,000
$R^2=0,234$; $F(1,108)=32,969$; $p =0,000$						

Depresyonun Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesi sonucuna göre İlişkili-Kalıplaşma benlik grubundaki katılımcılar için sabit parametrenin ($t(120)=-0,902$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğitim parametresinin ise ($t(120)=4,314$; $p<0,05$; $t(120)=2,052$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan

F testi sonucuna göre model genelinin de istatikselsel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,120)=19,724$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde depresyon puanlarının %25'inin strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın 0,068 birim ve açıklık puanındaki 1 birim artışın 0,086 birim depresyon puanları üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 10).

Depresyonun Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesi sonucuna göre Kopuk-Kendileşme benlik grubundaki katılımcılar için sabit parametrenin ($t(107)=-1,246$; $p>0,05$) istatikselsel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ise ($t(107)=7,096$; $p<0,05$; $t(107)=3,049$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatikselsel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatikselsel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,107)=55,941$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde depresyon puanlarının %51'inin strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın 0,096 birim ve açıklık puanındaki 1 birim artışın 0,111 birim depresyon puanları üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 10).

Depresyonun Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesi sonucuna göre Kopuk-Kalıplaşma benlik grubundaki katılımcılar için sabit parametrenin ($t(108)=2,277$; $p<0,05$) ve eğim parametrenin ($t(108)=5,742$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatikselsel olarak anlamlı olduğu, modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatikselsel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(1,107)=32,969$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde depresyon puanlarının %23'ünün strateji alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın depresyon puanları üzerinde 0,089 birim artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 10).

Anksiyete puanlarının benlik grubuna göre Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesinin sonucuna göre İlişkili-Kendileşme benlik grubundaki katılımcılar için sabit parametrenin ($t(125)=-0,315$; $p>0,05$) istatikselsel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ($t(125)=3,639$; $p<0,05$; $t(125)=2,729$; $p<0,05$) ise istatikselsel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi

için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(1,125)=14,755$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde anksiyete puanlarının %19'unun strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın anksiyete puanları üzerinde 0,045 birim ve açıklık puanlarındaki 1 birim artışın 0,078 birim anksiyete puanları üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 11).

İlişkili-Kalıplaşma benlik gurubundaki katılımcılar için anksiyete puanlarının Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesinin sonucuna göre sabit parametrenin ($t(120)=-1,163$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ($t(120)=4,331$; $p<0,05$; $t(120)=2,031$; $p<0,05$) ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,120)=19,731$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde anksiyete puanlarının %25'inin strateji ve açıklık alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın 0,052 birim ve açıklık puanlarındaki 1 birim artışın 0,065 birim anksiyete puanları üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 11).

Kopuk-Kendileşme benlik gurubundaki katılımcılar için anksiyete puanlarının Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesinin sonucuna göre sabit parametrenin ($t(107)=-0,430$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ($t(107)=3,664$; $p<0,05$; $t(107)=2,664$; $p<0,05$) ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,107)=37,290$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde anksiyete puanlarının %41'inin strateji ve kabul etmeme alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın 0,054 birim ve kabul etmeme puanlarındaki 1 birim artışın 0,056 birim anksiyete puanları üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 11).

Tablo 11. Benlik Gruplarına göre Anksiyete Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	p
İlişkili-Kendileşme	Sabit	-0,050	0,158		-0,315	0,754
	Strateji Puanı	0,045	0,012	0,307	3,639	0,000
	Açıklık Puanı	0,078	0,028	0,231	2,729	0,007
R ² =0,191; F(1,125)=14,755; p =0,000						
İlişkili-Kalıplaşma	Sabit	-0,176	0,152		-1,163	0,247
	Strateji Puanı	0,052	0,012	0,387	4,331	0,000
	Açıklık Puanı	0,065	0,032	0,181	2,031	0,045
R ² =0,247; F(2,120)=19,731; p =0,000						
Kopuk-Kendileşme	Sabit	-0,066	0,154		-0,430	0,668
	Strateji Puanı	0,054	0,015	0,398	3,664	0,000
	Kabul Etmeme Puanı	0,056	0,021	0,289	2,664	0,009
R ² =0,411; F(2,107)=37,290; p =0,000						
Kopuk-Kalıplaşma	Sabit	0,027	0,219		-0,125	0,901
	Strateji Puanı	0,082	0,014	0,498	5,965	0,000
R ² =0,248; F(1,108)=35,579; p =0,000						

Kopuk-Kalıplaşma benlik gurubundaki katılımcılar için anksiyete puanlarının Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelenmesinin sonucuna göre sabit parametrenin (t(108)=-0,125; p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin (t(108)=5,965; p<0,05) ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için yapılan F testi sonucuna göre model genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, F(2,108)=35,579; p<0,05. Elde edilen belirlilik katsayısı incelendiğinde anksiyete puanlarının %25'inin strateji alt boyut puanları tarafından açıklandığı anlaşılmaktadır. Son olarak tüm sonuçlara göre; strateji puanındaki 1 birim artışın 0,082 birim anksiyete puanları üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 11).

Somatizasyonu benlik gruplarına göre incelemek üzere düzenlenen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçlarında görülmektedir ki İlişkili-Kendileşme grubundaki katılımcılar için sabit parametre ($t(125)=2,534$; $p<0,05$) ve eğitim parametresi ($t(125)=3,843$; $p<0,05$; $t(125)=-2,112$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi amacıyla yapılan F testi sonucunda da model genelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, $F(2,125)=9,216$; $p<0,05$. Bu analiz sonucu elde edilen belirlilik katsayısına göre somatizasyonun %13'ü strateji ve eşitlik puanları ile açıklanmaktadır. Strateji puanlarındaki 1 birimlik artış ile somatizasyon puanında 0,035 birim artma gözlenirken eşitlik puanındaki 1 birim artış ile somatizasyon puanında 0,024 birim azalma gözlenecektir (Tablo 12).

Tablo 12. Benlik Gruplarına göre Somatizasyon Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumları Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	p
İlişkili-Kendileşme	Sabit	1,101	0,434		2,534	0,013
	Strateji Puanı	0,035	0,009	0,321	3,843	0,000
	Eşitlik Puanı	-0,024	0,011	-0,177	-2,112	0,037
	$R^2=0,129$; $F(2,125)=9,216$; $p =0,000$					
İlişkili-Kalıplaşma	Sabit	1,571	0,553		2,838	0,005
	Dürtü Puanı	0,040	0,017	0,204	2,317	0,022
	Evlilik Puanı	-0,031	0,014	-0,196	-2,219	0,028
	$R^2=0,094$; $F(2,120)=6,199$; $p =0,003$					
Kopuk-Kendileşme	Sabit	-0,184	0,197		-0,933	0,353
	Strateji Puanı	0,047	0,013	0,344	3,505	0,001
	Açıklık Puanı	0,081	0,036	0,221	2,248	0,027
	$R^2=0,245$; $F(2,107)=17,380$; $p =0,000$					
Kopuk-Kalıplaşma	Sabit	0,340	0,247		1,376	0,172
	Strateji	0,052	0,016	0,309	3,372	0,001
$R^2=0,095$; $F(1,108)=11,370$; $p =0,001$						

İlişkili-kalıplaşma benlik yapısındaki katılımcılar için somatizasyon değerleri Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelendiğinde ise sabit parametrenin ($t(120)=2,838$; $p<0,05$) ve eğim parametresinin ($t(120)=2,317$; $p<0,05$; $t(120)=-2,219$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı oldukları gözlenmektedir. Modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için düzenlenen F testi sonuçları da modelin genel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir, $F(2,120)=6,199$; $p<0,05$. Ayrıca belirlilik katsayısına göre somatizasyon puanlarının %9'u dürtü ve evlilik puanları ile açıklanmaktadır. Elde edilen tüm bulgulara göre dürtü puanındaki 1 birim artış somatizasyon üzerinde 0,040 birim artışa yol açarken evlilik puanındaki 1 birim artış 0,031 birim azalma sağlamaktadır (Tablo 12).

Kopuk-kendileşme benlik yapısındaki katılımcılar için somatizasyon değerleri Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile incelendiğinde ise sabit parametrenin ($t(107)=-0,933$; $p>0,05$) anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ($t(107)=3,505$; $p<0,05$; $t(107)=2,248$; $p<0,05$) ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel olarak anlamlılığının incelenmesi için düzenlenen F testi sonuçlarına göre modelin de genel olarak anlamlı anlaşılmıştır, $F(2,107)=17,380$; $p<0,05$. Ayrıca belirlilik katsayısına göre somatizasyon puanlarının %24'ü strateji ve açıklık puanı ile açıklanmaktadır. Elde edilen tüm bulgulara göre strateji puanındaki 1 birim artış somatizasyon üzerinde 0,047 birim ve açıklık puanındaki 1 birim artış ise 0,081 artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 12).

Somatizasyon için son benlik grubu olan Kopuk-kalıplaşma benlik yapısındaki kişiler dahilinde düzenlenen regresyon analizi sonucuna göre sabit parametre ($t(108)=1,376$; $p<0,05$) ve eğim parametresi ($t(108)=3,372$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Modelin genel olarak anlamlılığını incelemek için düzenlenen F testi sonuçlarına göre modelin geneli de istatistiksel olarak anlamlıdır, $F(1,108)=11,370$; $p<0,05$. Bunlarla birlikte analizin sonuçlarında elde edilen belirlilik katsayısı somatizasyonun %9'unun strateji puanları ile açıklandığını göstermektedir. Strateji puanındaki 1 birim artışın somatizasyon üzerinde 0,052 artışa neden olacağı söylenebilir (Tablo 12).

Olumsuz benliğin benlik gruplarına göre incelenmek üzere uygulanan Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonuçlarına göre İlişkili-Kendileşme benlik grubu için

sabit parametrenin ($t(125)=-0,1360$; $p>0,05$) istatikselsel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresinin ($t(125)=5,932$; $p<0,05$; $t(125)=2,296$; $p<0,05$) istatikselsel olarak anlamlı olduğu ve modelin genel anlamlılığını değerlendirmek için düzenlenen F testine göre modelin de genel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur, $F(2,125)=26,897$; $p<0,05$. Analizde elde edilen belirlilik katsayısına göre olumsuz benliğin %30'unun strateji ve açıklık boyutları tarafından açıklanmaktadır. Son olarak tüm sonuçlar incelendiğinde strateji puanındaki 1 birim artışın 0,070 ve açıklık puanındaki 1 birim artışın ise 0,062 birim olumsuz benlik üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 13).

Olumsuz benlik için ilişkili-kalıplaşma benlik grubu analiz sonuçlarına bakıldığında sabit parametrenin ($t(121)=1,251$; $p>0,05$) istatikselsel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Eğim parametresi ise ($t(121)=4,409$; $p<0,05$) istatikselsel olarak anlamlı ve modelin genel anlamlılığını değerlendirmek için uygulanan F testi sonuçlarında model de genel olarak anlamlı bulunmuştur, $F(1,121)=19,440$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısına göre ilişkili-kalıplaşma benlik grubundaki kişiler için olumsuz benliğin %14'ü strateji puanı ile açıklanmaktadır. Buna göre strateji puanındaki 1 birim artış olumsuz benlik üzerinde 0,061 artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 13).

Olumsuz benlik incelemek üzere uygulanan analizin kopuk-kendileşme benlik grubundaki kişiler için sonuçları incelendiğinde sabit parametrenin ($t(106)=-1,275$; $p>0,05$) istatikselsel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Eğim parametresi incelendiğinde ise ($t(106)=3,137$; $p<0,05$; $t(106)=2,710$; $p<0,05$; $t(106)=2,027$; $p<0,05$) istatikselsel olarak anlamlı bulunmuştur. Modelin genel anlamlılığını değerlendirmek üzere yapılan F testi sonucuna göre modelin genel olarak da anlamlı olduğu izlenmiştir, $F(3,106)=31,194$; $p<0,05$. Analizde elde edilen belirlilik katsayısına göre kopuk-kendileşme grubunda bulunan kişiler için olumsuz benliğin %47'sinin kabul etmeme, strateji ve açıklık alt boyutları ile açıklandığı görülmektedir. Buna göre kabul etmeme puanındaki 1 birim artış 0,071 birim, strateji puanındaki 1 birim artış 0,044 ve açıklık puanındaki 1 birim artış ise 0,068 birim olumsuz benlik üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 13).

Tablo 13. Benlik Gruplarına göre Olumsuz Benlik Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumları Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	p
İlişkili-Kendileşme	Sabit	-0,205	0,151		-0,1360	0,176
	Strateji Puanı	0,070	0,012	0,466	5,932	0,000
	Açıklık Puanı	0,062	0,027	0,180	2,296	0,023
	R ² =0,301; F(2,125)=26,897; p =0,000					
İlişkili-Kalıplaşma	Sabit	0,206	0,165		1,251	0,213
	Strateji Puanı	0,061	0,014	0,372	4,409	0,000
	R ² =0,138; F(1,121)=19,440; p =0,000					
Kopuk-Kendileşme	Sabit	-0,231	0,181		-1,275	0,205
	Kabul Etmeme Puanı	0,071	0,023	0,330	3,137	0,002
	Strateji Puanı	0,044	0,016	0,293	2,710	0,008
	Açıklık Puanı	0,068	0,034	0,170	2,027	0,045
R ² =0,469; F(3,106)=31,194; p =0,000						
Kopuk-Kalıplaşma	Sabit	0,143	0,223		0,643	0,521
	Strateji Puanı	0,093	0,014	0,539	6,650	0,000
R ² =0,291; F(1,108)=44,229; p =0,000						

Son olarak kopuk-kalıplaşma benlik grubundaki katılımcıların olumsuz benlik puanlarının yordanması üzere düzenlenen analiz sonunda sabit parametrenin (t(108)=0,643; p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmıştır. Eğim parametresi (t(108)=6,650; p<0,05) ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Modelin genel anlamlılığını incelemek üzere düzenlenen F testi sonuçlarına göre modelin genel olarak da anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır, F(1,108)=44,229; p<0,05. Analizde elde edilen belirlilik katsayısına göre olumsuz benlik puanlarının %29'u strateji puanları ile açıklanmaktadır. Tüm sonuçlar ele alındığında strateji puanındaki 1 birim artışın olumsuz benlik üzerinde 0,093 birim artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 13).

Hostilite üzerindeki benlik gruplarının belirleyici etkisini değerlendirmek üzere uygulanan Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonunda İlişkili-Kendileşme benlik grubundaki katılımcılar için sabit parametrenin ($t(126)=1,423$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ve eğim parametresinin ($t(126)=6,193$; $p<0,05$) ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Modelin genel anlamlılığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre modelin genel olarak anlamlı olduğu anlaşılmıştır, $F(1,126)=38,349$; $p<0,05$. Analizde elde edilen belirlilik katsayısı göstermektedir ki ilişkili-kendileşme benlik grubundaki kişiler için hostilitenin %23'ü dürtü puanları ile açıklanmaktadır. Buna göre dürtü puanındaki 1 birim artışın hostilite üzerinde 0,211 artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 14).

Tablo 14. Benlik Gruplarına göre Hostilite Puanlarının Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Toplumsal Cinsiyet Tutumları Ölçeği Alt Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımsız Değişken	B	SH _B	β	t	P
İlişkili-Kendileşme	Sabit	0,211	0,149		1,423	0,157
	Dürtü Puanı	0,129	0,021	0,483	6,193	0,000
	$R^2=0,233$; $F(1,126)=38,349$; $p =0,000$					
İlişkili-Kalıplaşma	Sabit	0,295	0,156		1,891	0,061
	Dürtü Puanı	0,115	0,022	0,431	5,251	0,000
	$R^2=0,186$; $F(1,121)=27,575$; $p =0,000$					
Kopuk-Kendileşme	Sabit	0,427	0,177		2,406	0,018
	Kabul Etmeme Puanı	0,064	0,022	0,311	2,934	0,004
	Dürtü Puanı	0,054	0,024	0,244	2,298	0,024
$R^2=0,249$; $F(2,107)=17,725$; $p =0,000$						
Kopuk-Kalıplaşma	Sabit	0,482	0,203		2,370	0,020
	Dürtü Puanı	0,083	0,023	0,358	3,550	0,001
	Kabul Etmeme Puanı	0,049	0,024	0,208	2,068	0,041
$R^2=0,255$; $F(2,107)=18,341$; $p =0,000$						

Analizin ilişkili-kalıplaşma benlik grubundaki katılımcılar için ulaşılan sonuçlarına göre sabit parametre ($t(121)=1,891$; $p>0$) istatistiksel olarak anlamlı değildir. Eğim parametresi ise ($t(121)=5,251$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Modelin genel olarak anlamlılığını yansıtan F testi sonucuna göre model genel olarak da anlamlıdır, $F(1,121)=27,575$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısına göre bu grupta hostilitenin %18'i dürtü puanları ile açıklanmaktadır. Analizin genel sonucunda dürtü puanındaki 1 birim artışın hostilite üzerinde 0,115 birim artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 14).

Kopuk kendileşme benlik grubunda hostilitenin değerlendirilmesi için düzenlenen regresyon analizi sonucunda sabit parametre ($t(107)=2,406$; $p<0,05$) ve eğim parametresi ($t(107)=2,934$; $p<0,05$; $t(107)=2,298$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Modelin genel anlamlılığını inceleyen F testi sonucunda modelin genel olarak da anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır, $F(2,107)=17,725$; $p<0,05$. Elde edilen belirlilik katsayısı hostilitenin %25'inin kabul etmeme ve dürtü puanları ile açıklandığını göstermektedir. Buna göre kabul etmeme puanındaki 1 birim artış 0,064 ve dürtü puanındaki 1 birim artış ise 0,054 birim hostilite üzerinde artışa yol açacaktır (Tablo 14).

Çalışmanın en sonunda kopuk-kalıplaşma benlik grubu için değerlendirilen hostilite regresyon analizi sonucunda sabit parametre ($t(107)=2,370$; $p<0,05$) ve eğim parametresi ($t(107)=3,550$; $p<0,05$; $t(107)=2,068$; $p<0,05$) ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Analiz sonucunda elde edilen belirlilik katsayısına göre kopuk-kalıplaşma benlik grubundakiler için hostilitenin %25'i dürtü ve kabul etmeme puanları ile açıklanmaktadır. Bu sonuçlara göre dürtü puanındaki 1 birim artışın 0,083 ve kabul etmeme puanındaki 1 birim artışın ise 0,049 birim hostilite üzerinde artışa yol açacağı söylenebilir (Tablo 14).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular literatür ile ilişkisi göz önüne alınarak tartışılmıştır. İlk olarak çalışmada kullanılan ölçekler arası korelasyon analizi sonuçları ele alınmıştır. Bunun devamında benlik yapılarının psikolojik belirtiler ile olan ilişkisine dikkat çekilmiştir. Son olarak ise araştırmanın asıl amacı doğrultusunda öncelikle duygu düzenleme güçlüğü ve toplumsal cinsiyet tutumu ile psikolojik belirtiler arası regresyon analizi sonuçları ortaya konmuş ve devamında elde edilen sonuçlar benlik tipleri çerçevesinde tartışılmıştır.

İmamoğlu (1998, 2003) tarafından geliştirilen Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli'nde Kişilerarası Bütünleşme ve Kişisel Ayrışma olmak üzere iki boyutta düzenlenen benlik yönelimlerinden bahsedilmektedir. Mevcut çalışmanın da temel değişkeni olan bu model alandaki çalışmalardan benliği ele alış yönüyle ayrılmaktadır. Buna göre çeşitli araştırmacılar benliği sıklıkla Batı ve Doğu kültürleri çerçevesinde bağımlı/ilişkisel ve bağımsız/özerk olmak üzere iki uçlu bir yapı olarak ele almaktadır. Ayrıca ülkemiz gibi sosyoekonomik değişimlerden geçen bir kültürde özerkliğin ve ilişkiselliğin birlikteliğinden söz eden diyalektik bir bakış açısı da bulunmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005). Ancak bu modellerden farklı olarak İmamoğlu (1998, 2003) tanımladığı modelinde benliği oluşturan iki yönelimin birbirinden bağımsız ve birbirini tamamlayıcı bir yapı izlediğini savunmaktadır. Bu doğrultuda söz konusu araştırmanın Pearson Korelasyon Analizi sonuçları (Tablo 5) incelendiğinde Kişilerarası Bütünleşme ve Kişisel Ayrışma yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir. Bu sonuç iki yönelimin birbirinden bağımsız olduğunu gösteren niteliktedir.

Mevcut çalışmada ilişkili-kendileşme yöneliminde artışı yansıtan benlik toplam puanı ve eşitlikçi cinsiyet tutumunda artışı ifade eden toplumsal cinsiyet toplam puanı arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre iki değişken arası zayıf düzeyde olmakla birlikte olumlu bir ilişki olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç Kağıtçıbaşı'nın benlik modeli kapsamında özerk-ilişkili benlik yapısı ile eşitlikçi cinsiyet tutumu arasında olumlu ilişkiler bulanlarla uyumlu gözükmektedir (Tepe ve

ark., 2019; Çuhadaroğlu ve Akfırat, 2017). Ancak alt boyutlar arasındaki korelasyon analizlerin sonuçları incelendiğinde kişilerarası bütünleşme ile toplumsal cinsiyet tutumu değişkeni arasında yalnızca erkek rolü ve evlilik rolü boyutunda zayıf bir ilişki görülmektedir. Buna karşılık benliğin kişisel ayrışma boyutu ile toplumsal cinsiyet tutumu değişkeni arasında genelde ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak orta düzeyde ve pozitif yönlü anlamlı ilişkiler görülmüştür (Tablo 5). Diğer benlik kurgusu tanımlamalarındaki bağımsızlık/özerklik tanımından farklı olarak söz konusu modelde kişisel ayrışma benlik boyutunun bireyin kendisini sosyal normlar gibi dışsal süreçler yerine kendi içsel özellikleri dahilinde geliştirmesi ile ilgili olduğu göz önüne alındığında elde edilen ilişki sonucun anlamlı olduğu düşünülmektedir. Bir diğer ifade ile bireyin kendileşme eğilimi ile eşitlikçi cinsiyet tutumları arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu söylenebilir.

Korelasyon analizi sonucunda elde edilen dikkat çeken diğer bir bulgu da benlik yönelimleri ile duygu düzenleme güçlüğü arasındadır. Buna göre duygu düzenleme güçlüğü ile kişisel ayrışma benlik yönelimi arasında zayıf ve kişilerarası bütünleşme yönelimi arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişkiler gözlenmiştir. Bilgimiz dahilinde alanyazında Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli ile Duygu Düzenleme Güçlüğü kavramlarının çalışıldığı bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak Kağıtçıbaşı'nın benlik modeli ile düzenlenen bir tez çalışmasında ilişkili benlik arttıkça duygu düzenleme güçlüğü azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Akhun, 2012). Bununla birlikte Köse (2009) tarafından düzenlenen yüksek lisans tezi çalışmasında ise kişilerarası bütünleşme benlik yönelimindeki kişilerin daha az olumsuz duygulanım gösterdikleri bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuca yönelik olarak olumlu/olumsuz duygulanımın duygu düzenleme güçlüğü aracılığında özgün benlik ile bağlantılı olduğu ve özgün benliğin ise ilişkili-kendileşme benlik tipiyle bağlantılı olduğu ile ilgili araştırmalar dikkat çekmektedir (İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda kişilerarası bütünleşme ve kişisel ayrışma benlik yönelimleri ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki negatif ilişkiler anlamlı olabilir. Ancak bu yönde daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Psikolojik belirtiler ile ilgili korelasyon sonuçlarına bakıldığında değerlendirmeye alınan tüm belirti boyutları ilişkili olma benlik yönelimi ile olumsuz yönde ve duygu düzenleme güçlüğü ile olumlu yönde ilişkiler göstermektedir. Ancak kişisel ayrışma benlik yönelimi yalnızca somatizasyon ve olumsuz benlik ile ilişkilidir. Son olarak depresyon dışındaki belirti boyutları ile özellikle evlilik rolü ve erkek rolü arasında olumsuz yönde anca zayıf düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Elde edilen ilişkiyel sonuçlar üzerine araştırmanın hipotezleri doğrultusunda belirtileri tahmin edici incelemelere geçilmiştir.

Öncelikle, benlik yönelimlerinin psikolojik belirtiler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgularda kişilerarası bütünleşme ve kişisel ayrışma benlik yönelimlerinin psikolojik belirtileri %25 oranında yordadığı görülmektedir (Tablo 6). Buna göre kişilerarası bütünleşme yöneliminin etkisi daha fazla olmakla birlikte iki yönelim için de puanların artması sonucu psikolojik belirtilerin azalacağı düşünülebilir.

İmamoğlu (2003) geliştirdiği benlik modelinde kişilerarası bütünleşme ve kişisel ayrışma yönelimlerini iki temel psikolojik ihtiyaç olarak ele almaktadır. Bu kuramdaki ayrışım, çalışmanın başında da bahsedildiği gibi, diğer insanlardan fiziksel olarak kopuk olma değil, bireyin kendi içerisinde farklılaşmasını ifade etmektedir. Söz konusu farklılaşma/ayrışmanın ise duygusal olarak ilişkilerin varlığında gerçekleşmesi önemlidir. Buna göre bireyin kendisini içsel süreçlerini ön plana tutarak geliştirmesine ve aynı zamanda çevre ile olan duygusal bağılılığını sürdürmesine yönelik ihtiyaçlarının karşılanması ile en ideal psikolojik yapı ortaya çıkacaktır. Mevcut çalışmada da psikolojik belirtilerin bir kısmının öne sürülen bu yönelimler ile açıklandığı sonucu edinilmiştir. Bilgimiz dahilinde benlik yönelimleri ile psikolojik belirtileri inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Anak ulaşılan sonuç modelin iyi oluş ile ilişkisini inceleyen çalışmalar ile uyumlu gözükmektedir (Köse, 2009; Yeniçeri, 2013). Ek olarak, ulaşılan sonucun İmamoğlu'nun (2003) da belirttiği üzere, yeterlik ile birlikte ilişkisellik ve özerkliği temel psikolojik ihtiyaçlar olarak ele alması yönünden benzer nitelikteki öz düzenleme kuramının (Ryan ve Deci, 2000) iyilik hali ile ilişkisini ele alan çalışmalarla da uyumlu olduğu söylenebilir (Cihangir Çankaya, 2009; Milyavskaya ve Koestner, 2011).

Çalışmanın devamında araştırmanın son hipotezi doğrultusunda toplumsal cinsiyet tutumları ve duygu düzenleme güçlüğü'nün psikolojik belirtiler üzerindeki etkisi ve bu etkinin benlik kurgularına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu amaç ile hem tüm ölçek dahilinde hem de benlik tiplerine göre psikolojik belirtiler ile ilgili depresyon, anksiyete, somatizasyon, olumsuz benlik ve hostilite için ayrı ayrı regresyon analizleri düzenlenmiştir.

İlk olarak depresyona yönelik regresyon analiz sonuçları duygu düzenleme güçlüğü'nden strateji ve açıklık puanlarının tüm örneklem için %42 oranında depresyonu olumlu yönde yordadığını yansıtmaktadır. Bu sonuç alanyazında sıkça çalışılan depresyon ve duygu düzenlemeye yönelik bulgular ile tutarlıdır (Aldao, Nolen-Hoeksema ve Schweizer, 2010; Mennin ve ark., 2007). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna yönelik herhangi bir alt boyutun ise depresyon üzerinde etkisi görülmemiştir.

Elde edilen bulguda benlik tiplerinin belirleyici etkisini incelemek amacı ile düzenlenen regresyon analizleri sonucunda üç benlik grubu için yine strateji ve açıklık alt boyutlarının etkisi olduğu ve yalnızca kopuk-kalıplaşma benlik tipinde bir tek strateji boyutunun depresyonu yordadığı bulunmuştur. Benlik tipleri arasında duygu düzenleme güçlüğü'nün depresyonu yordamasına yönelik belirlilik katsayıları incelendiğinde ise yaşanan güçlüğü'nün %51 oranı ile en fazla kopuk-kendileşme benlik tipine sahip kişiler için etkili olduğu görülmektedir. Bu oran ayrıca tüm ölçek için ulaşılan belirlilik katsayısından da yüksektir. Buna göre duygu düzenleme güçlüğü'nün depresyon yordama gücü üzerinde kopuk-kendileşme benlik tipinin belirleyici bir etkisi olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda üzerinde durulan diğer bir psikolojik belirti boyutu anksiyetedir. İlk olarak tüm örneklem için düzenlenen regresyon analizinde, depresyon ile benzer olarak, duygu düzenleme güçlüğü'ne ilişkin strateji ve açıklık boyutlarının anksiyeteyi yordadığı bulunmuştur. Buna göre katılımcıların anksiyete düzeyleri %32 oranında strateji ve açıklık boyutları ile açıklanmaktadır. Bu bulgu duygu düzenleme ile anksiyete arası ilişkiyi ortaya koyan çeşitli araştırmalar ile tutarlı gözükmemektedir (Mennin, Heimberg, Turk ve Fresco, 2005; Werner ve ark., 2011).

Elde edilen bu sonucun benlik tiplerine göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde tüm benlik tipleri için strateji boyutunun etkisi görülmektedir. İlişkili-kendileşme ve ilişkili-kalıplaşma benlik tipine sahip kişilerde, depresyon ile benzer olarak, strateji ve açıklık yönlerinin yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Ancak kopuk-kendileşme benlik tipine sahip olan bireyler için strateji ile birlikte kabul etmemeye yönelik yaşanan güçlüklerin anksiyete üzerinde etkili olduğu dikkat çekmektedir. Buna göre kabul etmeme boyutunun kötü hissedilen durum içerisinde bireyin kendisinden rahatsız olması veya utanması gibi durumları yansıttığı göz önüne alındığında bu durumun kendi içsel süreçlerine göre gelişme ve davranma eğilimindeki kendileşmeye yönelik benlik tipi için kaygı oluşturabileceği düşünülebilir. Bununla birlikte 4 benlik tipi için duygu düzenleme güçlüklerinin anksiyete üzerindeki belirlilik katsayıları incelendiğinde en yüksek oranın kopuk-kendileşme ve en düşük oranın ise ilişkili-kendileşme benlik tipinde görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu oranlar tüm ölçek için elde edilen belirlilik katsayısından farklılık göstermektedir. Belirlilik katsayıları göz önünde bulundurularak benlik tiplerinin duygu düzenleme güçlüğü ile anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki üzerinde belirleyici bir rol oynadığı düşünülebilir.

Bir sonraki aşamada katılımcıların duygu düzenleme güçlüğü ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna bağlı olarak somatizasyon düzeyleri regresyon analizleri ile incelenmiştir. Buna göre strateji, açıklık ve kabul etmemeye yönelik yaşanan güçlükler somatizasyonu olumlu yönde yordarken evlilik rolüne ilişkin eşitlikçi tutumların somatizasyonu olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Bununla birlikte tüm örneklem için somatizasyonu %21 oranında tahmin eden söz konusu etkilerin benlik tiplerine göre farklılaştığı görülmektedir. Kopuk-kendileşme için strateji ve açıklık güçlükleri ve kopuk-kalıplaşma için yalnızca strateji yönünde belirtilerin tahmin edilmesi depresyon ve anksiyete sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ancak farklı olarak, ilişkili-kendileşme benlik tipine sahip bireyler için strateji ve genel olarak eşitlikçi cinsiyet rolleri etkili olduğu görülmüştür. Buna göre bireylerin eşitlikçi cinsiyet tutumları arttıkça somatizasyon belirtileri azalacaktır. İlişkili-kalıplaşma benlik tipine sahip bireyler için ise dürtü puanlarının somatizasyonu

arttırırken evlilik rollerine yönelik eşitlikçi tutumların artması somatizasyonu azaltacağı görülmektedir.

Alanda düzenlenen çalışmalar incelendiğinde eşitlikçi cinsiyet tutumlarının kadınların iyilik hali ile ilişkili ve evliliğe yönelik cinsiyet rollerinin ise kendini kabul etme ile ilişkili olduğu görülmektedir (Haymana ve Kolburan, 2019). Aynı zamanda evli bireylerde eşitlikçi cinsiyet tutumu arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin arttığı ancak evlilik doyumunun azaldığından da söz edilmektedir (Kaplan, 2016). Bunlarla birlikte, benlik yönelimleri ve evlilik kalitesi üzerine duran bir tez çalışmasında ilişkili olma benlik tipinin hem direk olarak hem de algılanan karar verme süreci aracılığı ile, kendileşme benlik tipinin ise yalnızca algılanan karar verme aracılığı ile evlilik kalitesini tahmin ettiği bulunmuştur (Gündoğdu, 2007). Bu çalışmalardan hareketle, eşitlikçi cinsiyet tutumlarının ölçülmesinde kullanılan ailede kararların birlikte alınması veya çocuk sahibi olma kararının birlikte verilmesi gibi ifadeler de göz önünde bulundurularak, kendileşme benlik tipi için bahsi geçen algılanan karar verme süreci ve ilişki memnuniyetinin bir rolü olduğu düşünülebilir.

İlişkili-kalıplaşma benlik tipi için ise evlilik rolüne ek olarak dürtü gücülüğü de görülmektedir. İmamoğlu (2003) bu benlik tipine sahip olanların ailelerine karşı bağları olsa da dışsal süreçler ile yetiştirilmeleri sonucu bu sevgiyi şartlara bağlı algılayabileceklerinden bahsetmektedir. Bu durum güvensiz bağlanmanın öfke kontrolü aracılığında somatizasyonla ilişkili olduğunu belirten çalışma ile uyumlu olabilir (Liu ve ark., 2011). Ayrıca, kadınlarda düşük düzeyde ilişki kalitesinin somatizasyon ile ilişkisini gösteren (Knudson-Martin, 2000) kadınların ilişki sorumluluğunu içselleştirerek eşlerini üzmemeye çalışma ve isteklerinin karşılanmasını beklememe gibi davranışlarının fiziksel dışavuruma yol açabileceğini öne sürmektedir. Bu doğrultuda, kullanılan ölçüm aracındaki özellikle kadınların kocalarıyla anlaşamadıklarında sessiz kalması ve kararların koca tarafından alınması gerekliliği gibi evlilik rolü ifadeleri kalıplaşma benlik tipi için bulunması anlamlı olabilir.

Mevcut çalışmada cinsiyet veya medeni durum gibi sosyodemografik değişkenler analizde incelenmemiştir. Ancak bahsedilen çalışmalar ve somatizasyonun daha çok evli kadınlarda görüldüğü bulgusu (Aragona ve ark., 2008)

göz önünde bulundurulduğunda farklılaşan kendileşme-kalıplaşma yönlerine bağlı olarak ilişki içerisinde olan bireylerde eşitlikçi veya evlilik içi geleneksel roller ve duygu güçlüğü'nün somatizasyon ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Ancak anlamlı çıkarımlar yapmak için daha fazla inceleme yapmak gerekli olabilir.

Benlik tipleri arasında görülen farklılıklar ile birlikte somatizasyon için belirlilik katsayıları da göz önüne alındığında bu değer kopuk-kalıplaşma için en yüksektir ve tüm örneklem için elde edilen değer ile benzerdir. İlişkili-kalıplaşma ve kopuk-kalıplaşma benlik tiplerine sahip bireyler için ise tüm örneklem için elde edilen belirlilik katsayısına göre düşüş görülmektedir.

Psikolojik belirtiler ile ilişkili olarak olumsuz benlik algısı ile ilgili regresyon analizi düzenlenmiştir. Buna göre strateji, açıklık ve kabul etmemeye yönelik yaşanan duygu düzenleme güçlüklerinin pozitif yönde ve evlilik rollerine yönelik eşitlikçi tutumların ise negatif yönde olumsuz benliği yordadığı bulunmuştur. Ayrıca bu değişkenlerin hep birlikte olumsuz benliği %40 oranında tahmin ettiği anlaşılmıştır.

İlgili sonuçların benlik tiplerine göre farklılaşması incelendiğinde strateji puanlarının her benlik tipinde etkili olduğu ve toplumsal cinsiyet ile ilişkili ise bir etken olmadığı bulunmuştur. İlişkili-kendileşme benlik tipine sahip bireyler için strateji ve açıklık güçlükleri olumsuz benliği yordarken bunlarla beraber kopuk-kendileşme benlik tipine sahip bireylerde kabul etmemeye yönelik yaşanan güçlüklerin de etkili olduğu görülmektedir. Olumsuz benliğe yönelik belirlilik katsayıları tüm örneklem için ve 4 benlik tipi için de farklılaştığı görülmüştür. Buna göre duygu düzenleme güçlükleri olumsuz benliği en fazla, tüm örnekleme yakın olarak, kopuk-kendileşme benlik tipinde açıklarken en az kopuk-kalıplaşma benlik tipi için açıklamaktadır.

Psikolojik belirtilerin değerlendirilmesi için değerlendirilen son boyut olarak hostilete ile ilgili regresyon analizlerinde tüm örneklem için dürtü, strateji, açıklık ile ilgili duygu düzenleme güçlüklerinin olumlu yönde ve erkek rollerine ilişkin tutumların ise olumsuz yönde hostilete düzeyini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre söz konusu değişkenler hostilete belirtilerinin %30'unu açıklamaktadır.

Çalışmanın son aşamasında hostilete belirtilerine yönelik bulunan duygu düzenleme ve toplumsal cinsiyetten erkek rollerine ilişkin etkiler benlik tipleri çerçevesinde incelenmiştir. Buna göre 4 benlik tipi için de dürtüsel kontrol güçlüklerinin hostilete için yordayıcı bir etken olduğu görülmüştür. Ancak kopuk-kendileşme ve kopuk-kalıplaşma benlik tiplerine sahip bireylerin hostilete düzeylerinde dürtüsel güçlükler ek olarak kabul etmemeye yönelik güçlüklerin de etkili olduğu anlaşılmaktadır. Hostilite düzeylerinin açıklanmasına ilişkin belirlilik katsayıları incelendiğinde ise tüm örneklem için ve 4 benlik tipi için elde edilen değerlerin birbirine yakın olduğu izlenmektedir. Bununla birlikte en yüksek değer hostilete için de kopuk-kendileşme benlik tipi için bulunmuştur.

Buraya kadar sunulan analiz sonuçları genel olarak göz önünde bulundurulduğunda duygu düzenleme güçlüğünün psikolojik belirtiler üzerindeki tahmin edici etkisinin en fazla kopuk-kendileşme benlik tipi grubunda olduğu anlaşılmaktadır. Bilgimiz dahilinde olan duygu düzenleme güçlüğünü söz konusu benlik tipleri çerçevesinde inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle eski çalışmalar ile bir karşılaştırma yapılamamaktadır. Ancak mevcut çalışmada elde edilen bulgular ve çeşitli kuramlar kapsamında sonuçların tartışılması mümkündür.

İmamoğlu'nun (2003) belirttiği üzere kopuk-kendileşme benlik tipine sahip bireylerin kendileşmeye yönelik ihtiyaçları karşılanmakta iken ilişkili olma ihtiyaçları karşılanmamıştır. Ayrıca Kağıtçıbaşı'nın benlik modeli kapsamında ilişkili olmanın duygu düzenleme güçlüğü ile ters yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir (Akhun, 2012). Bizim çalışmamızda ise kişilerarası bütünleşme ile duygu düzenleme güçlüğü arasında orta düzeyde negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Buna göre ilişkili olma ihtiyaçları karşılanmayan kopuk-kendileşme benlik tipine sahip bireylerde duygu düzenleme sürecinde yaşanan güçlüklerin psikolojik belirtiler üzerinde daha fazla etkili olduğu düşünülebilir.

Bununla birlikte ilişkisel ihtiyaçları karşılanmayan ve kişisel ayrışma boyutu ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmamasına bağlı olarak gelişen kopuk-kendileşme ve kopuk-kalıplaşma benlikleri arasında görülen farklılaşma bu yönelimin özellikleri ile düşünüldüğünde anlamlı olabilir. Buna göre kendileşme eğilimindeki birey kendisini içsel süreçlerine göre gelişme, davranma ve düşünme ihtiyacındadır (İmamoğlu,

2003). Ancak duygu düzenlemede güçlük yaşamaları sonucu bu ihtiyaçlarını karşılamalarında sorun olabilir ve bunun sonucunda kendileşme benlik tipindeki birey için psikolojik belirtiler duygu süreçleri ile daha fazla açıklanıyor olabilir. Benzer olarak, depresyonun bilişsel modelinde Beck ve arkadaşları (1983) özerklik yönelimi yüksek olan kişilerin başarı, bireysellik, bağımsızlık gibi değerlerine ulaşmasını tehdit eden durumlar karşısında incinebilir olduğu ve böyle durumların depresyon için risk oluşturduğundan bahsetmektedir (akt. Hmel ve Pincus, 2002). Elde edilen sonuçlar bu yönde ele alındığında özellikle kopuk-kendileşme benlik tipi için etkili olduğu görülen kabul etmeme boyutu dikkat çekmektedir. Bireyin kötü hissetmesi durumunda kendisinden utanması, suçluluk ve rahatsızlık duyması gibi ifadelerle ölçülen kendi duygularına yönelik kabul etmeme durumu kendileşme sürecine zarar veriyor olabilir. Benzer bir yaklaşım ile söz konusu değişkenlerin ilişkili-kendileşme grubunun ilişkili-kalıplaşma benlik grubuna göre psikolojik belirtileri daha fazla tahmin etmesi açıklanabilir.

Son olarak, Dengeli Bütünleşme ve Ayrışma Modeli ebeveynin kısıtlayıcı olmayan ve özerklik destekleyici tutumları ile sevgi ve kabul göstermesi sonucu temel ihtiyaçların karşılanacağı ve beraberinde benliğin şekillenebileceği üzerinde durmaktadır (İmamoğlu, 2003). Bu bağlamda duygu düzenleme süreçlerinin söz konusu modelin uyumluluğuna dikkat çekilen bağlanma teorisi (Marganska, Gallagher ve Miranda, 2013) ve aynı zamanda ebeveyn tutumları (Luebbe ve ark., 2014; Tani, Pascuzzi ve Raffagnino, 2018) ile olan ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda duygu düzenleme gücü ve psikolojik belirtiler arası ilişkilerin benlik tiplerine göre düzenlenmesi anlamlı olabilir. Ancak daha kapsamlı çıkarımlar yapabilmek için bu alanda daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın sonunda ilk olarak görülmektedir ki bireylerin ilişkili olma ve kendileşmeye yönelik ihtiyaçlarının karşılanması psikolojik sağlık için önemli bir etken olabilir. Bununla birlikte toplumsal cinsiyet rollerine dair tutumlar ve duygu düzenleme sürecinde yaşanan güçlüklerin psikolojik belirtiler ile olan ilişkisinde benlik tiplerine göre farklılaşmalar olabileceği görülmüştür. Duygu düzenleme güçlüğünün özellikle depresyon ve anksiyete üzerindeki etkisi kopuk-kendileşme benlik tipine sahip bireyler için artmaktadır. Toplumsal cinsiyet tutumlarına yönelik ise yalnızca somatizasyon üzerinde ilişkili-kendileşme ve ilişkili-kalıplaşma benlik tiplerine sahip bireyler için etki bulunmuştur.

Sosyal psikolojiye ait kuramların klinik alanda birlikte çalışılması psikolojik belirtilerin oluşumundaki sosyal etmenlerin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır (İnan, 2019). Bu çalışmanın, hem kültürlerarası benlik kurgusu (Kağıtçıbaşı, 1996, 2005) hem de temel ihtiyaç yaklaşımı (Ryan ve Deci, 2000; İmamoğlu, 2003) doğrultusunda düzenlenen çalışmalarla uyumlu olarak, Türkiye kültüründe duygusal bağların devamı ve kendileşmeye yönelik ihtiyaçların beraberliğinin ortaya konması ve beraberinde psikolojik belirtilerin ortaya çıkışında sosyal etkenlerin daha iyi anlaşılması yönlerinden alanyazına katkı olması umulmaktadır. Ayrıca, ileride benzer alanda yapılacak çalışmaların bulguları doğrultusunda klinik ortamda da danışanların özellikle kültürle ilişkili benlik yönelimlerine ve eksiklik duyduğu temel ihtiyaçlarına göre farkındalık oluşturulmasının ve ilgili uygulamaların terapiye dahil edilmesinin önem taşıdığı düşünülmektedir (Ryan ve Deci, 2008; Koydemir ve Mısır, 2015).

Düzenlenen araştırmada çeşitli sınırlılıklar bulunmaktadır. Katılımcılar arasında cinsiyet, yaş, eğitim gibi demografik değişkenler içerisinde denge kurulmaya çalışılmıştır. Ancak katılımcıların çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu, yaşamının çoğunluğunu büyükşehirde geçirdiği ve maddi durumlarını orta düzeyde değerlendirdiği görülmüştür. Ayrıca genel yaş ortalaması genç olmakla birlikte 40 yaş ve üzerinde olan katılımcı oranı daha düşüktür. Son olarak Türkiye içi kültür farklılaşmaları görülebileceği düşünülerek farklı bölgelerden katılımcıların çalışmalara dahil edilmesi sonuçlara anlam kazandırabilir. Bu sınırlılıklar giderilerek

benlik alanında ileride düzenlenecek çalışmalarda daha geniş ve kapsamlı bir sosyoekonomik grup ile çalışılması önemli olabilir.

Diğer bir dikkat edilmesi gereken nokta araştırmada katılımcıların toplumsal cinsiyet tutum ortalamalarının yüksek olmasıdır. Bu durum örneklemin eğitim düzeyi ve çalışma durumları gibi faktörler ile ilişkili olabilir. Daha kapsamlı bir örneklem ile cinsiyet rolleri ve benlik ilişkisini inceleyen çalışmalar düzenlenebilir. Ek olarak, çalışmada kullanılan değerlendirme yöntemleri öz bildirim ölçeklerinden oluşmaktadır. Kullanılan ölçeklerin güvenirlik katsayıları yüksek olsa da benlik kurguları ile ilgili hazırlama yöntemi (priming) ile düzenlenen araştırma modelleri düşünülebilir. Bahsi geçen bu sınırlılıklar da göz önünde bulundurularak gelecekte ilgili konularda çalışmalar düzenlenmesi ve böylelikle psikolojik belirtilerin sosyal bakış açıları ile daha iyi anlaşılmasına destek olunması temennimizdir.

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat, N. (1978). The modernization of Turkish women. *Middle East Journal*, 32(3), 291–306.
- Akçınar, B. ve Özbek, E. (2017). Benlik gelişiminin öz-yeterlik algısı ve ebeveyn davranışlarıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(40), 38–53.
- Akhun, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinde, algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün psikolojik belirtilerle ilişkisi* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S. ve Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30, 217–237.
- Alsancak Akbulut, C. (2018). Depresyonun duygu düzenleme süreçlerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 21, 184–192.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Ruhsal bozuklukların tanımsal ve sayımsal elkitabı (DSM-5)* (5. Baskı) (E. Köroğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Aragona, M., Monteduro, M. D., Colosimo, F., Maisano, B. ve Geraci, S. (2008). Effect of gender and marital status on somatization symptoms of immigrants from various ethnic groups attending a primary care service. *German Journal of Psychiatry*, 11(2), 64–72.
- Arsel, C. ve Batıgün, A. D. (2011). İntihar ve cinsiyet: cinsiyet rolleri, iletişim becerileri, sosyal destek ve umutsuzluk açısından bir değerlendirme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68), 1–10.
- Aslan-Yılmaz, H. (2016). Bir derleme: benlik kavramına ilişkin bazı yaklaşımlar ve tanımlamalar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 79–89.
- Bakar Kahraman, B. ve Kızılay Çankaya, P.(2020). Kendine zarar verme davranışı olan erişkinlerde çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme güçlüğü ve başa çıkma tutumları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 349–358.

- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175–1184.
- Bartley, S. J., Blanton, P. W. ve Gilliard, J. L. (2005). Husbands and wives in dual-earner marriages: Decision-making, gender roles attitudes, division of household labor, and equity. *Marriage & Family Review*, 37(4), 69–94.
- Baumeister, R. F. (2010). The self. İçinde R. F. Baumeister & E. J. Finkel (Ed.), *Advanced social psychology: The state of the science* (s. 139-175). New York: Oxford University Press.
- Baumeister, R. F. ve Hutton, D. G. (1987). Self-presentation theory: Self-construction and audience pleasing. İçinde B. Mullen ve G. R. Goethals (Ed.), *Theories of group behavior*(s. 71-87). New York: Springer.
- Baumeister, R. F. ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529.
- Baumeister, R. F. ve Sommer, K. L. (1997). What do men want? Gender differences and two spheres of belongingness: Comment on Cross and Madson (1997). *Psychological Bulletin*, 122(1), 38–44.
- Bayat, B. (2015). *Algılanan ebeveyn kabul-reddinin yetişkinlik dönemindeki psikopatoloji ile ilişkisi: Kontrol odağının ve benlik kurgularının aracı rolü* (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bem, D. J. (1972). Self-perception theory. *Advances in Experimental Social Psychology*, 6, 1–62.
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155–162.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354–364.
- Bem, S. L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. *Journal of Women in Culture and Society*, 8(4), 598–616.
- Bem, S. L. ve Lenney, E. (1976). Sex typing and the avoidance of cross-sex behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 33(1), 48–54.
- Bem, S. L., Martyna, W. ve Watson, C. (1976). Sex typing and androgyny: Further explorations of the expressive domain. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34(5), 1016–1023.

- Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Breugelmans, S. M., Chasiotis, A. ve Sam, D. L. (2015). *Kültürlerarası psikoloji - araştırma ve uygulamalar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Best, D. ve Williams, J. E. (2001). Gender and culture. İçinde D. Matsumoto (Ed.), *The handbook of culture and psychology* (s. 195–219). New York: Oxford University Press.
- Bjureberg, J., Ljótsson, B., Tull, M. T., Hedman, E., Sahlin, H. Lundh, L-G., Bjärehed, J., DiLillo, D., Messman-Moore, T., Hellner Gumpert, C. ve Gratz, K. L. (2016). Development and validation of a bried version of the difficulties in emotion regulation scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 38(2), 284–296.
- Bloch, L., Moran, E. K. ve Kring, A. M. (2010). On the need for conceptual and definitional clarity in emotion regulation research on psychopathology. İçinde A. M. Kring ve D. M. Sloan (Ed.), *Emotion regulation and psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment* (S. 88–104). The Guilford Press.
- Brebner, J. (2003). Gender and emotions. *Personality and Individual Differences*, 34, 387–94.
- Brody, L. R. (1997). Gender and emotion: Beyond stereotypes. *Journal of Social Issues*, 53(2), 369–394.
- Brody, L. R. (1999). *Gender, emotion, and the family*. Harvard University Press.
- Brody, L. R. ve Hall, J. A. (2008). Gender and emotion in context. İçinde M. Lewis, J. M. Haviland-Jones ve L. F. Barrett (Ed.), *Handbook of emotions* (s. 395–408). New York: The Guilford Press.
- Bugay, A. ve Erdur-Baker, Ö. (2011). Ruminasyon düzeyinin toplumsal cinsiyet ve yaşa göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 191–201.
- Buss, D. M. (1995). Psychological sex differences: Origins through sexual selection. *American Psychologist*, 50(3), 164–168.
- Buss, D. M. ve Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204–232.
- Bussey, K. ve Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106(4), 676–713.

- Caldwell-Harris, C. L. ve Ayçiçeği, A. (2006). When personality and culture clash: The psychological distress of allocentrics in an individualist culture and idiocentrics in a collectivist culture. *Transcultural Psychiatry*, 43(3), 331–361.
- Chaplin, T. M., Cole, P. M. ve Zahn-Waxler, C. (2005). Parental socialization of emotion expression: Gender differences and relations to child adjustment. *Emotion*, 5(1), 80–88.
- Cheng, R. W. ve Lam, S. F. (2007). Self-construal and social comparison effects. *British Journal of Educational Psychology*, 77, 197–211.
- Cheung, R. Y. M. ve Park, I. J. K. (2010). Anger suppression, interdependent self-construal, and depression among Asian American and European American college students. *Cultural Diversity and Ethnic Minority*, 16(4), 517–525.
- Chirkov, V., Ryan, R. M., Kim, Y. ve Kaplan, U. (2003). Differentiating autonomy from individualism and independence: A self-determination theory perspective on internalization of cultural orientations and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(1), 97–110.
- Christ, C., de Waal, M. M., Dekker, J. J. M., van Kuijk, I., van Schaik, D. J. F., Kikkert, M. J., Goudriaan, A. E., Beekman, A. T. F. ve Messman-Moore, T. L. (2019). Linking childhood emotional abuse and depressive symptoms: The role of emotion dysregulation and interpersonal problems. *PLoS ONE*, 14(2), 1–18.
- Christopher, M. S. ve Skillman, G. D. (2009). Exploring the link between self-construal and distress among African American and Asian American college students. *Journal of College Counseling*, 12, 44–56.
- Church, A. T., Katigbak, M. S., Locke, K. D., Zhang, H., Shen, J., de Jesús Vargas-Flores, J., Ibáñez-Reyes, J., Tanaka-Matsumi, J., Curtis, G. J., Cabrera, H. F., Mastor, K. A., Alvarez, J. M., Ortiz, F. A., Simon, J.-Y. R., ve Ching, C. M. (2013). Need satisfaction and well-being: Testing self-determination theory in eight cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44(4), 507–534.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumunu ve öznel iyi olma: Öz-belirleme kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 23–31.

- Compos, J. J., Compos, R. G. ve Barrett, K. C. (1989). Emergent themes in the study of emotional development and emotion regulation. *Developmental Psychology*, 25(3), 394–402.
- Cornelius, R. R. (2000). Theoretical approaches to emotion. *ISCA Tutorial and Research Workshop (ITRW) on Speech and Emotion, Kuzey İrlanda, Eylül*.
- Cross, S. E. ve Madson, L. (1997). Models of the self: Self-construal and gender. *Psychological Bulletin*, 122(1), 5–37.
- Cross, S. E., Bacon, P. L. ve Morris, M. L. (2000). The relational-interdependent self-construal and relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(4), 791–808.
- Cross, S. E., Hardin, E. E. ve Gerçek-Swing, B. (2011). The what, how, why, and where of self-construal. *Personality and Social Psychology Review*, 15(2), 142–179.
- Çelebi, N. (1990). *Kadınlarımızın cinsiyet rolü tutumları*. Konya: Sebat Ofset.
- Çuhadaroğlu, A. ve Akfırat, N. (2017). Üniversite öğrencilerinin benlik kurgularıyla toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(4), 1031–1046.
- De Leersnyder, J., Boiger, M. ve Mesquita, B. (2013). Cultural regulation of emotion: Individual, relational, and structural sources. *Frontiers in Psychology*, 4(55), 1–11.
- Denmark, F. L., Shaw, J. S. ve Cialı, S. D. (1985). The relationship among sex roles, living arrangements, and the division of household responsibilities. *Sex Roles*, 12(5/6), 617–625.
- Dinnel, D. L., Kleinknecht, R. A. ve Tanaka-Matsumi, J. (2002). A cross-cultural comparison of social phobia symptoms. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(2), 75–84.
- Dökmen, Z. Y. (1997). Çalışma, cinsiyet rolleri ile ev işleri ve depresyon ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(39), 39–53.
- Dökmen, Z. Y. (2003). Çalışma durumları farklı üç grup kadında ruh sağlığı, kontrol odağı inancı ve cinsiyet rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 111–124
- Dökmen, Z. Y. (2019). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Eagly, A. H. ve Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54(6), 408–423.
- Eagly, A. H. ve Wood, W. (2012). Social role theory. İçinde P. A. Van Lange, A. W. Kruglanski ve E. T. Higgins (Ed.), *Handbook of theories of social psychology* (s. 458 – 476). Sage Publications Ltd.
- Eldoğan, D. ve Barışkın, E. (2014). Erken dönem uyumsuz şema alanları ve sosyal fobi belirtileri: duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolü var mı? *Türk Psikoloji Dergisi*, 29(74), 108–115.
- Erkal, S. ve Çopur, Z. (2013). The views and behaviors of women on the distribution of responsibility in household activities. *Sosyal Politika Çalışmaları* 13(31), 49–64.
- Fiske, A. P. (2002). Using individualism and collectivism to compare cultures – A critique of the validity and measurement of the constructs: Comment on Oyserman et al. (2002). *Psychological Bulletin*, 128(1), 78 – 88.
- Ford, B. Q. ve Mauss, I. B. (2015). Culture and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology*, 3, 1–5.
- Frijda, N. H. ve Mesquita, B. (1994). The social roles and functions of emotions. İçinde H. R. Markus ve S. Kitayama (Ed.), *Emotion and culture* (s. 51–87). Washington, DC: American Psychological Association.
- Fujita, F., Diener, E. ve Sandvik, E. (1991). Gender differences in negative affect and well-being: The case for emotional intensity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(3), 427–434.
- Garnefski, N., Kraaij, V. ve Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual Differences*, 30, 1311–1327.
- Gezici, M. ve Güvenç, G. (2003). Çalışan kadınların ve evkadınlarının benlik-algısı ve benlik kurgusu açısından karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 1–14.
- Gilbert, L. A. (1981). Toward mental health: The benefits of psychological androgyny. *Professional Psychology*, 12(1), 29–38.
- Gill, S., Stockard, J., Johnson, M. ve Williams, S. (1987). Measuring gender differences: The expressive dimension and critique of androgyny scales. *Sex Roles*, 17(7/8), 375–400.

- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. New York: Doubleday.
- Golding, J. M. (1990). Division of household labor, strain, and depressive symptoms among Mexican Americans and non-Hispanic whites. *Psychology of Women Quarterly*, 14, 103–117.
- Golding, J. M. ve Singer, J. L. (1983). Patterns of inner experience: Daydreaming styles, depressive moods, and sex roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(3), 663–675.
- Göregenli, M. (1995). Kültürümüz açısından bireycilik – toplulukçuluk eğilimleri: Bir başlangıç çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(35), 1–14.
- Gratz, K. L. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41–54.
- Grimmell, D. (1998). Effects of gender-role self-discrepancy on depressed mood. *Sex Roles*, 39(3/4), 203–214.
- Gross, J. J. (1998a). Antecedent- and response- focused emotion regulation: Divergent consequences for experience, expression, and physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 224–237.
- Gross, J. J. (1998b). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271–299.
- Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39, 281–291.
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological Inquiry*, 26(1), 1–26.
- Gross, J. J. ve Jazaireri, H. (2014). Emotion, emotion regulation, and psychopathology: An affective science perspective. *Clinical Psychological Science*, 2(4), 387–401.
- Gross, J. J. ve John, O. P. (1995). Facets of emotional expressivity: Three self-report factors and their correlations. *Personality and Individual Differences*, 19(4), 555–568.
- Gross, J. J. ve John, O. P. (1997). Revealing feelings: Facets of emotional expressivity in self-reports, peer ratings, and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(2), 435–448.

- Gross, J. J. ve John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348–362.
- Guimond, S., Chatard, A., Martinot, D., Crisp, R. J. ve Redersdorff, S. (2006). Social comparison, self-stereotyping, and gender differences in self-construals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(2), 221–242.
- Guimond, S., Branscombe, N. R., Brunot, S., Buunk, A. P., Chatard, A., Désert, M., Garcia, D. M., Haque, S., Martinot, D. ve Yzerbyt, V. (2007). Culture, gender, and the self: Variations and impact of social comparison processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(6), 1118–1134.
- Guisinger, S. ve Blatt, S. J. (1994). Individuality and relatedness: Evolution of a fundamental dialectic. *American Psychologist*, 49(2), 104–111.
- Gündoğdu, A. (2007). *Relationship between self-construals and marital quality*(Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Hannover, B., Birkner, N. ve Pöhlmann, C. (2006). Ideal selves and self-esteem in people with independent or interdependent self-construal. *European Journal of Social Psychology*, 36, 119–133.
- Haymana, P. ve Kolburan, Ş. G. (2019). Kadınların iyilik halinin algılanan toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkisi. *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, 5(1), 29 – 53.
- Helgeson, V. S. (1994). Relation of agency and communion to well-being: Evidence and potential explanations. *Psychological Bulletin*, 116(3), 412–428.
- Hisli Şahin, N. (2020). Duygularımız ve düzenlenmesi. İçinde G. Cesur Soysal ve E. Öncel Arı, *Duygu düzenleme* (3–20). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Hmel, B. A. ve Pincus, A. L. (2002). The meaning of autonomy: On and beyond the interpersonal circumplex. *Journal of Personality*, 70(3), 277–310.
- Hoffman, S. G., Asnaani, A. ve Hinton, D. E. (2010). Cultural aspects in social anxiety and social anxiety disorder. *Depression and anxiety*, 27, 1117–1127.
- Hoffman, S. G., Carpenter, J. K. ve Curtiss, J. (2016). Interpersonal emotion regulation questionnaire (IERQ): Scale development and psychometric characteristics. *Cognitive Therapy and Research*, 40(3), 341–356.

- Hollan, D. (1992). Cross-cultural differences in the self. *Journal of Anthropological Research*, 48(4), 283–300.
- İmamoğlu, E. O ve İmamoğlu, S. (2007). Relationship between attachment security and self-construal orientations. *The Journal of Psychology*, 141(5), 539–558.
- İmamoğlu, E. O. (1993). Değişen dünyada aile içi roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 0(1), 58–68.
- İmamoğlu, E. O. (1998). Individualism and collectivism in a model and scale of balanced differentiation and integration. *The Journal of Psychology*, 132(1), 95–105.
- İmamoğlu, E. O. (2003). Individuation and relatedness: Not opposing but distinct and complementary. *Genetic, Social, and Psychology Monographs*, 129(4), 367–402.
- İmamoğlu, E. O. ve Beydoğan, B. (2011). Impact of self-orientations and work-context-related variables on the well-being of public-and private-sector Turkish employees. *The Journal of Psychology*, 145(4), 267–296.
- İmamoğlu, E. O. ve Güler-Edwards, A. (2007). Geleceğe ilişkin yönelimlerde benlik tipine bağlı farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), 115–132.
- İmamoğlu, E. O. ve Karakitapoğlu-Aygün, Z. (1999). 1970'lerden 1990'lara değerler: Üniversite düzeyinde gözlenen zaman, kuşak ve cinsiyet farklılıkları. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 1–22.
- İmamoğlu, E. O. ve Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self-construals and values in different cultural and socioeconomic context. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 130(4), 277–306.
- İmamoğlu, E. O. ve Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2006). Actual, ideal, and expected relatedness with parents across and within cultures. *European Journal of Social Psychology*, 36, 721–745.
- İmamoğlu, E. O., Günaydın, G. ve Selçuk, E. (2011). Özgün benliğin yordayıcıları olarak kendileşme ve ilişkililik: Cinsiyetin ve kültürel yönelimlerin ötesinde. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 27–43.
- İnan, E. (2019). Sosyal psikolojinin klinik alanla kesişimi 1:Psikopatolojinin kökenleri. C. Ş. Çukur ve G. Sayılan (Ed.), *Uygulamalı Sosyal Psikoloji* içinde (s. 683–702). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- James, W. (1890). *The Principles of Psychology, Vol 1*. New York: Henry Holt and Company.
- Joormann, J. ve Stanton, C. H. Examining emotion regulation in depression: A review and future directions. *Behaviour Research and Therapy*, 86, 35–49.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1982). *The Changing Value of Children in Turkey* (No.60-E). Honolulu, HI: East-West Center.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1986). Status of women in Turkey: Cross-cultural perspectives. *International Journal of Middle East Studies*, 18(4), 485–499.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-İlişkisel Benlik: Yeni Bir Sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(37), 36–43.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1997). Individualims and collectivism. İçinde J. W. Berry, M. H. Segall ve Ç. Kağıtçıbaşı (Ed.), *Handbook of Cross-Cultural Psychology: Vol. 3 Social behavior and applications* (s. 1-49). Boston: Allyn & Bacon.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(4), 403–422.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three-decade portrait from Turkey. *Applied Psychology: An International Review*, 54(3), 317–337.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Ataca, B. (2015). Value of children, family change, and implications for the care of the elderly. *Cross-Cultural Research*, 49(4), 374–392.
- Kalkan, M. ve Odacı, H. (2005). Cinsiyet ve cinsiyet rolünün psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 57–64.
- Kanagawa, C., Cross, S. E. ve Markus, H. R. (2001). “Who am i?” The cultural psychology of the conceptual self. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(1), 90–103.
- Kaplan, K. (2016). *Evli bireylerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların, evlilik doyumuna ve psikolojik iyi oluş durumuna etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Karagöz, B. ve Dağ, İ. (2015). Kendini yaralama davranışlarında çocukluk dönemi istismarı ve ihmali ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişki: Alkol ve/ya madde bağımlısı bir grupta kendini yaralama davranışının incelenmesi. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 52, 8–14.

- Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self, identity, and emotional well-being among Turkish university students. *The Journal of Psychology, 138*(5), 457–478.
- Karakitapoğlu-Aygün, Z. ve İmamoğlu, E. O. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social Psychology, 142*(3), 333–351.
- Kashima, Y., Yamaguchi, S., Kim, U., Choi, S., Gelfand, M. J. ve Yuki, M. (1995). Culture, gender, and self: A perspective from individualism-collectivism research. *Journal of Personality and Social Psychology, 69*, 925–937.
- Kennedy Root, K. ve Denham, S. A. (2010). The role of gender in the socialization of emotion: Key concepts and critical issues. *New Directions for Child and Adolescent Development, 128*, 1–9.
- King, L. A. ve Emmons, R. A. (1990). Conflict over emotional expression: Psychological and physical correlates. *Journal of Personality and Social Psychology, 58*(5), 864–877.
- Kitayama, S. ve Markus, H. R. (2000). The pursuit of happiness and the realization of sympathy: Cultural patterns of self, social relations, and well-being. İçinde E. Diener ve E. M. Suh (Ed.), *Culture and subjective well-being* (s.113–161). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Kitayama, S., Karasawa, M. ve Mesquita, B. (2004). Collective and personal processes in regulation emotions: Emotion and self in Japan and the United States. İçinde P. Philippot ve R. S. Feldman (Ed.), *The regulation of emotion* (s. 251–273). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Kitayama, S., Mesquita, B. ve Karasawa, M. (2006). Cultural affordances and emotional experience: Socially engaging and disengaging emotions in Japan and the United States. *Journal of Personality and Social Psychology, 91*(5), 890–903.
- Knudson-Martin, C. (2000). Gender, family competence, and psychological symptoms. *Journal of Marital and Family Therapy, 26*(3), 317–328.
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and Emotion, 23*(1), 4–41.
- Koydemir, S. ve Mısır, S. (2015). Benlik kurguları ve mutluluk: Deneysel bir hazırlama alışması. *Türk Psikolojik Danışman ve Rehberlik Dergisi, 5*(44), 49–60.

- Köse, B. (2009). *Associations of psychological well-being with early maladaptive schemas and self-construals*.(Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Kring, A. M., Smith, D. A. ve Neale, J. M. (1994). Individual differences in dispositional expressiveness: Development and validation of the emotional expressivity scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(5), 934–949.
- Kuyumcu, B. (2012). Üniversite öğrencilerinin benlik kurguları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitim Dergisi*, 2(1), 86–94.
- Lam, B. T. (2005a). Self-esteem among Vietnamese American adolescents: The role of self-construal, family cohesion, and social support. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 14(3/4), 21–40.
- Lam, B. T. (2005b). Self-construal and depression among Vietnamese-American adolescents. *International Journal of Intercultural Relations*, 29, 239–250.
- Liu, L., Cohen, S., Schulz, M. S. ve Waldinger, R. J. (2011). Sources of somatization: Exploring the roles of insecurity in relationships and styles of anger experience and expression. *Social Science & Medicine*, 73, 1436–1443.
- Luebbe, A. M., Bump, K. A., Fussner, L. M. ve Rulon, K. J. (2014). Perceived maternal and paternal psychological control: Relations to adolescent anxiety through deficits in emotion regulation. *Child Psychiatry & Human Development*, 45, 565–576.
- Manstead, A. S. R. (2010). Social psychology of emotion. İçinde R. F. Baumeister ve E. J. Finkel (Ed.), *Advanced social psychology: The state of science* (s. 101–137). New York: Oxford University Press.
- Marganska, A., Gallagher, M. ve Miranda, R. (2013). Adult attachment, emotion dysregulation, and symptoms of depression and generalized anxiety disorder. *American Journal of Orthopsychiatry*, 83(1), 131–141.
- Markus, H. (1977). Self-schemata and processing information about the self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35(2), 63–78.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 221–253.

- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (2010). Cultures and selves: A cycle of mutual constitution. *Perspectives on Psychological Science*, 5(4), 420–430.
- Markus, H. ve Oyserman, D. (1989). Gender and thought: The role of self-concept. İçinde Crawford M. ve Genty M. (Ed.), *Gender and thought: Psychological perspectives* (s. 100–127). New York: Springer.
- Markus, H. ve Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychological perspective. *Annual Review of Psychology*, 38, 299–337.
- Matsumoto, D. (1999). Culture and self: An empirical assessment of Markus and Kitayama's theory of independent and interdependent self-construals. *Asian Journal of Social Psychology*, 2, 289–310.
- Matsumoto, D. (2001). Culture and emotion. D. Matsumoto (Ed.) içinde, *The Handbook of Culture and Psychology* (s. 171–194). New York: Oxford University Press.
- Matsumoto, D., Yoo, S. H., Nakagawa, S. ve Multinational Study of Cultural Display Rules. (2008). Culture, emotion regulation, and adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(6), 925–937.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, Self, and Society*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Mennin, D. S. ve Fresco, D. M. (2009). Emotion regulation as an integrative framework for understanding and treating psychopathology. İçinde A. M. Kring ve D. M. Sloan (Ed.), *Emotion regulation in psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment* (s. 356–379). New York: Guilford Press.
- Mennin, D. S., Heimberg, R. G., Turk, C. L. ve Fresco, D. M. (2005). Preliminary evidence for an emotion dysregulation model of generalized anxiety disorder. *Behavior Research and Therapy*, 43, 1281–1310.
- Mennin, D. S., Holaway, R. M., Fresco, D. M., Moore, M. T. ve Heimberg, R. G. (2007). Delineating components of emotion and its dysregulation in anxiety and mood psychopathology. *Behavior Therapy*, 38, 284–302.
- Mesquita, B. ve Leu, J. (2007). The cultural psychology of emotion. İçinde S. Kitayama ve D. Cohen (Ed.), *Handbook of cultural psychology* (s. 734–759). The Guilford Press.

- Mesquita, B. ve Walker, R. (2003). Cultural differences in emotions: a context for interpreting emotional experiences. *Behaviour Research and Therapy*, 41, 777–793.
- Milyavskaya, M. ve Koestner, R. (2011). Psychological needs, motivation, and well-being: A test of self-determination theory across multiple domains. *Personality and Individual Differences*, 50(3), 387–391.
- Monell, E., Clinton, D. ve Birgegård, A. (2018). Emotion dysregulation and disorders – Associations with diagnostic presentation and key symptoms. *International Journal of Eating Disorders*, 51, 921–930.
- Morsünbül, Ü. (2013). Benlik kurgularının ergenlerin yaşam doyumu ve depresyon düzeylerine olan etkisi. *Klinik Psikiyatri*, 16, 18–26.
- Nagulendran, A. ve Jobson, L. (2020). Exploring cultural differences in the use of emotion regulation strategies in posttraumatic stress disorder. *European Journal of Psychotraumatology*, 11, 1–8.
- Nolen-Hoeksama, S. (2012). Emotion regulation, and psychopathology: The role of gender. *Annual Review of Clinical Psychology*, 8, 161–187.
- Nolen-Hoeksema, S. ve Aldao, A. (2011). Gender and age differences in emotion regulation strategies and their relationship to depressive symptoms. *Personality and Individual Differences*, 51, 704–708.
- Nolen-Hoeksema, S. ve Harrell, Z. A. (2002). Rumination, depression, and alcohol use: Tests of gender differences. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 16(4), 391–403.
- Norasakkunkit, V. ve Kalick, S. M. (2002). Culture, ethnicity, and emotional distress measures: The role of self-construal and self-enhancement. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(1), 56–70.
- Norasakkunkit, V., Kitayama, S. ve Uchida, Y. (2012). Social anxiety and holistic cognition: Self-focused social anxiety in the United States and other-focused social anxiety in Japan. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 43(5), 742–757.
- O’Heron, C. A. ve Orlofsky, J. L. (1990). Stereotypic and nonstereotypic sex role trait and behavior orientations, gender identity, and psychological adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(1), 134–143.

- Okazaki, S. (1997). Sources of ethnic differences between Asian American and White American college students on measures of depression and social anxiety. *Journal of Abnormal Psychology, 106*(1), 52–60.
- Oyserman, D. (2001). Self-concept and identity, İçinde A. Tesser & N. Schwarz (Ed.), *The Blackwell Handbook of Social Psychology* (s. 499-517). Malden, MA: Blackwell.Ryan.
- Oyserman, D. ve Lee, S. W. S. (2008). Does culture influence what and how we think? Effects of priming individualism and collectivism. *Psychological Bulletin, 134*(2), 311 – 342.
- Oyserman, D., Coon, H. M. ve Kimmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin, 128*(1), 3–72.
- Oyserman, D., Elmore, K. ve Smith, C. (2012). Self, self-concept, and identity. İçinde J. Tangney ve M. Leary (Ed.), *The handbook of self and identity* (s. 69–104). New York: Guilford Press.
- Özdemir, A. A. (2016). Çalışanların benlik yönelimlerinin liderlik ihtiyaçları ve psikolojik iyi oluş halleri üzerindeki rolü. *Türk Psikoloji Yazıları, 19*(38), 23–32.
- Özdemir, Y. (2012). Ergenlerin öznel iyi oluşlarının özerk, ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurguları açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*(38), 188–198.
- Park, I. J. K. ve Kim, P. Y. (2012). The role of self-construals in the link between anger regulation and externalizing problems in Korean American adolescents: Testing a moderated mediation model. *Journal of Clinical Psychology, 68*(12), 1339–1359.
- Park, I. J. K., Sulaiman, C., Schwartz, S. J., Kim, S. Y., Ham, L. S. ve Zamboanga, B. L. (2011). Self-construals and social anxiety among Asian American college students: Testing emotion suppression as a mediator. *Asian American Journal of Psychology, 2*(1), 39–50.
- Plant, E. A., Hyde, J. S., Keltner, D. ve Devine, P. G. (2000). The gender stereotyping of emotions. *Psychology of Women Quarterly, 24*, 81–92.
- Potthoff, S., Garnefski, N., Miklósi, M., Ubbiali, A., Domínguez-Sánchez, F. J., Martins, E. C., Witthöft, M. ve Kraaij, V. (2016). Cognitive emotion regulation and psychopathology across cultures: A comparison between

- six European countries. *Personality and Individual Differences*, 98, 218–224.
- Prosek, E. A., Giordano, A. L., Woehler, E. S., Price, E. ve McCullough, R. (2018). Differences in emotion dysregulation and symptoms of depression and anxiety among illicit substance users and nonusers. *Substance Use & Misuse*, 53(11), 1915–1918.
- Racine, S. E. ve Wildes, J. E. (2013). Emotion dysregulation and symptoms of anorexia nervosa: The unique roles of lack of emotional awareness and impulse control difficulties when upset. *International Journal of Eating Disorders*, 46(7), 713–720.
- Risman, B. J. (2004). Gender as a social structure: Theory wretling with activism. *Gender & Society*, 18(4), 429–450.
- Risman, B. J. ve Davis, G. (2013). From sex roles to gender structure. *Current Sociology Review*, 61(5-6), 733–755.
- Roemer, L., Lee, J. K., Salters-Pedneault, K., Erisman, S. M., Orsillo, S. M. ve Mennin, D. S. (2009). Mindfulness and emotion regulation difficulties in generalized anxiety disorder: Preliminary evidence for independent and overlapping contributions. *Behavior Therapy*, 40, 142–154.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, self development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2008). A self-determination theory approach to psychotherapy: The motivational basis for effective change. *Canadian Psychology*, 49(3), 186–193.
- Ryder, A. G., Yang, J., Zhu, X., Yao, S., Yi, J. ve Heine, S. J. (2008). The cultural shaping of depression: Somatic symptoms in China, psychological symptoms in North America? *Journal of Abnormal Psychology*, 117(2), 300–313.
- Sakallı-Uğurlu, N., Türkoğlu, B. ve Kuzlak, A. (2018). Kadınlar ve Erkekler Nasıl Algılanır? Günümüz Türkiye’inde Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarının Yapısı. *Nesne Dergisi*, 13(6),309–336.
- Sakallı-Uğurlu, N., Türkoğlu, B., Kuzlak, A. ve Gupta, A. (2018). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture. *Current Psychology*, 40, 213–225.

- Sapmaz Yurtsever, S. ve Tekinsav Sütçü, S. (2017). Algılanan ebeveynlik biçimleri ile bozulmuş yeme tutumu arasındaki ilişkide erken dönem uyumsuz şemaların ve duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 32(80), 20–37.
- Sato, T. ve Cameron, J. E. (1999). The relationship between collective self-esteem and self construal in Japan and Canada. *The Journal of Social Psychology*, 139(4), 426–435.
- Schwartz, S. H. (1990). Individualism collectivism: Critique and proposed refinements. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 21(2), 139–157.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*, 25, 1–65.
- Suh, E. M. (2000). Self, the hyphen between culture and subjective well-being. İçinde E. Diener ve E. M. Suh (Ed.), *Culture and subjective well-being* (s. 63–86). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Suh, E. M., Diener, E. ve Updergraff, J. A. (2008). From culture to priming conditions: Self-construal influences on life satisfaction judgments. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(1), 3–15.
- Suryaningrum, C. (2018). The correlation of self-construal, self-efficacy, and emotional regulation strategy as cultural factors with social anxiety: Preliminary study. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 133, 206–211.
- Swann, W. B., Jr. ve Bosson, J. K. (2010). Self and identity. İçinde S. T. Fiske, D. T. Gilbert ve G. Lindzey (Ed.), *Handbook of social psychology* (s. 589–628). John Wiley & Sons, Inc.
- Şahin, N. H. ve Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri (brief symptom inventory-BSI): Türk gençleri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44–56.
- Tamres, L. K., Janicki, D. ve Helgeson, V. S. (2002). Sex differences in coping behavior: A meta-analytic review and an examination of relative coping. *Personality and Social Psychology Review*, 6(1), 2–30.
- Tani, F., Pascuzzi, D. ve Raffagnino, R. (2018). The relationship between perceived parenting style and emotion regulation abilities in adulthood. *Journal of Adult Development*, 25(1), 1–12.

- Tarsuslu, B. ve Durat, G. (2018). Erkeklerde depresyon, intihar, yardım arama ve iyi oluş. *Journal of Human Rhythm*, 4(2), 80–87.
- Tekkaş Kerman, K. ve Betrus, P. (2019). What makes a man a “real man”? Perspectives regarding masculinities and gender roles among young men in Turkey. *Asian Journal of Women’s Studies*, 25(4), 491–514.
- Tepe, Y. K., Bozgeyik, S., Can, G., Çobanoğlu, N., İkizek, M., Kuzu, E. ve Şensoy, A. B. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve aile bağlamında benlik kurgusunun kan bağı olan üç kuşak kadında incelenmesi. *Turkish Studies – Social Sciences*, 14(6), 3173–3189.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2/3), 25–52.
- Triandis, H. C. (1989). The self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychological Review*, 96(3), 506–520.
- Triandis, H. C. (1996). The psychological measurement of cultural syndromes. *American Psychologist*, 51(4), 407–415.
- Triandis, H. C. (2001). Individualism-collectivism and personality. *Journal of Personality*, 69(6), 907–924.
- Vignoles, V. L., Owe, E., Becker, M., Smith, P. B., Easterbrook, M. J., Brown, R., González, R., Didier, N., Carrasco, D., Cadena, M. P., Lay, S., Schwartz, S. J., Des Rosiers, S. E., Villamar, J. A., Gavreliuc, A., Zinkeng, M., Kreuzbauer, R., Baguma, P., Martin, M., . . . Bond, M. H. (2016). Beyond the ‘east–west’ dichotomy: Global variation in cultural models of selfhood. *Journal of Experimental Psychology: General*, 145(8), 966–1000.
- Werner, K. H., Goldin, P. R., Ball, T. M., Heimberg, R. G. ve Gross, J. J. (2011). Assessing emotion regulation in social anxiety disorder: The emotion regulation interview. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 33(3), 346–354.
- Xie, D., Feng, F. T. L. ve Feng, S. (2008). Culture specific personality correlates of anxiety among Chinese and Caucasian college students. *Asian Journal of Psychology*, 11, 163–174.
- Yamada, A. M. ve Singelis, T. M. (1999). Biculturalism and self-construal. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(5), 697–709.

- Yamaguchi, A. ve Kim, M. S. (2015). Effects of self-construal and its relationship with subjective well-being across cultures. *Journal of Health Psychology*, 20(1), 13–26.
- Yamaguchi, A., Kim, M. S. ve Akutsu, S. (2014). The effects of self-construals, self-criticism, and self-compassion on depressive symptoms. *Personality and Individual Differences*, 68, 65–70.
- Yeniçeri, Z. (2013). *Impact of self orientations on well-being during adulthood: The mediating roles of meaning in life, attitudes towards death and religious outlook.*(Doktora Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, P. K., Yıldırım, E., Ortar, M. ve Şirin, A. (2015). Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile benlik kurgusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42(42), 277–297.
- Yiğit, İ. ve Güzey Yiğit, M. (2017). Psychometric properties of Turkish version of difficulties in emotion regulation scale-briefform (DERS-16). *Current Psychology*, 38, 1503–1511.
- Yüksel, Ö. ve Dağ, İ. (2015). Kadınlarda evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: Stresle baş etme biçimleri ve toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının aracı rolleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(3), 181–188.
- Zaki, J. ve Williams, W. C. (2013). Interpersonal emotion regulation. *Emotion*, 13(5), 803–810.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties of gender roles attitudes scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409–420.

EKLER

EK A

Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında Dr. Nevin Kılıç danışmanlığında Esma Nur Bayraktarlı tarafından yürütülmektedir. Araştırmanın amacı benlik yapıları ve duygu düzenleme ilişkilerinin incelenmesidir.

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır ve çalışma sırasında sizden hiçbir kimlik bilgisi istenmeyecektir. Verilen tüm yanıtlar gizli tutulacaktır ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel bir değerlendirme için kullanılacaktır. Çalışmaya katılmaktan herhangi bir anda vazgeçebilir veya yarım bırakabilirsiniz.

Çalışma yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Anketler içerisinde bulunan ifadelerin doğru veya yanlış yanıtı bulunmamaktadır. Lütfen anketlerin başındaki yönergeleri okuyun ve kendinize en uygun olan seçeneği işaretleyin.

Çalışma hakkında bilgi almak isterseniz bizimle iletişime geçebilirsiniz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

EK B

DENGELİ BÜTÜNLEŞME-AYRIŞMA ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki maddelerin doğru veya yanlış cevabı bulunmamaktadır. Lütfen verilen maddelere ne ölçüde katıldığınızı size uygun olan seçeneği işaretleyerek derecelendiriniz.

1: Hiç katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Ne katılıyorum, ne katılmıyorum

4: Katılıyorum 5: Tamamen katılıyorum

1. Kendi kendime kaldığımda yapacak ilginç şeyler bulabilirim.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

2. Kendimi aileme hep yakın hissedeceğime inanıyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

3. İnsanlarla ilişki kurmakta güçlük çekiyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

4. Kendi isteklerimi yapabilmek için kendime mutlaka zaman ve imkan tanımaya çalışırım.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

5. Kendimi duygusal olarak toplumun dışında kalmış gibi hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

6. Kendimi duygusal olarak aileme çok yakın hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

7. Farklı olmaksansa, toplumla düşünsel olarak kaynaşmış olmayı tercih ederim.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

8. Kendimi yakın çevremden duygusal olarak kopmuş hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

9. Kendimi insanlardan olabildigince soyutlayıp, kendi isteklerimi gerçekleştirmeye çalışırım.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

10. Hayatta gerçekleştirmek istediğim şeyler için çalışırken, ailemin sevgi ve desteğini hep yanımda hissederim.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

11. Kendimi yalnız hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

12. Ailemle duygusal bağlarımın zayıf olduğunu hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

13. Ailemle aramdaki duygusal bağların hayatta yapmak istediğim şeyler için bana güç verdiğini düşünüyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

14. Kendimi diğer insanlardan kopuk hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

15. Toplumsal değerleri sorgulamak yerine benimsemeyi tercih ederim.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

16. Kendimi sosyal çevreme duygusal olarak yakın hissediyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

17. Kendimi ilginç buluyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

18. İnsanın kendi kendini istediği gibi değil, toplumda geçerli olacak şekilde geliştirmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

19. İnsan geliştikçe, ailesinden duygusal olarak uzaklaşır.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

20. İnsanın en önemli amacı sahip olduğu potansiyeli hakkıyla geliştirmek olmalıdır.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

21. İnsanın kendi farklılığını geliştirip ortaya çıkarabilmesi gerekir.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

22. Kişinin kendine değil, topluma uygun hareket etmesi, uzun vadede kendi yararına olur.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

23. İnsanın yapmak istediklerini yapabilmesi için, ailesiyle olan duygusal bağlarını en aza indirmesi gerekir.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

24. Çevremdekilerin onayladığı bir insan olmak benim için önemlidir.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

25. Zamanımızda insanlar arasında güçlü duygusal bağların olması, kendileri için destekleyici değil, engelleyici olur.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

26. Sahip olduğum potansiyeli ve özelliklerimi geliştirip kendime özgü bir birey olmak benim için çok önemlidir.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

27. Çevreme ters gelse bile, kendime özgü bir amaç için yaşayabilirim.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

28. Herkesin kendi farklılığını geliştirmeye uğraşması yerine toplumsal beklentilere uygun davranmaya çalışmasının daha doğru olduğu kanısındayım.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

29. Toplumlar geliştikçe, insanlar arası duygusal bağların zayıflaması doğaldır.

Hiç Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

EK C

DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ-KISA FORMU (DDGÖ-16)

Aşağıda insanların duygularını kontrol etmek için kullandıkları bazı yöntemler verilmiştir. Lütfen dikkatlice okuyarak sizin için ne kadar doğru olduğunu gösteren seçeneği işaretleyin.

1: Hemen hemen hiç 2: Bazen 3: Yaklaşık yarı yarıya

4: Çoğu zaman 5: Hemen hemen her zaman

1. Duygularıma bir anlam vermekte zorlanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

2. Ne hissettiğim konusunda karmaşa yaşarım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

3. Kendimi kötü hissettiğimde işlerimi bitirmekte zorlanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

4. Kendimi kötü hissettiğimde kontrolden çıkarım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

5. Kendimi kötü hissettiğimde uzun süre böyle kalacağına inanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

6. Kendimi kötü hissetmenin yoğun depresif duyguyla sonuçlanacağına inanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

7. Kendimi kötü hissederken başka şeylere odaklanmakta zorlanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

8. Kendimi kötü hissederken kontrolden çıktığım korkusu yaşarım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

9. Kendimi kötü hissettiğimde bu duygumdan dolayı kendimden utanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

10. Kendimi kötü hissettiğimde zayıf biri olduğum duygusuna kapılırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

11. Kendimi kötü hissettiğimde davranışlarımı kontrol etmekte zorlanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

12. Kendimi kötü hissettiğimde daha iyi hissetmem için yapabileceğim hiçbir şey olmadığına inanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

13. Kendimi kötü hissettiğimde böyle hissettiğim için kendimden rahatsız olurum.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

14. Kendimi kötü hissettiğimde kendimle ilgili olarak çok fazla endişelenmeye başlarım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

15. Kendimi kötü hissettiğimde başka bir şey düşünmekte zorlanırım.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

16. Kendimi kötü hissettiğimde duygularım dayanılmaz olur.

Hemen hemen hiç 1 2 3 4 5 Hemen hemen her zaman

EK D

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki maddelerin doğru veya yanlış cevabı bulunmamaktadır. Lütfen verilen maddeleri kendi görüşünüzü yansıtacak şekilde derecelendirin.

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kararsızım
4: Katılıyorum 5: Tamamen katılıyorum

1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

16. Kadının temel görevi anneliktir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

17. Evin reisi erkektir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.

Kesinlikle Katılmıyorum 1 2 3 4 5 Tamamen Katılıyorum

EK E

KISA SEMPTOM ENVANTERİ (KSE)

Aşağıda insanların bazen yaşadıkları belirtilerin bir listesi bulunmaktadır. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyunuz. Sizde o belirtinin BUGÜN DAHİL, SON BİR HAFTADIR NE KADAR VAROLDUĞUNU gösterecek şekilde uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

0: Hiç yok 1: Biraz var 2: Orta derecede var
3: Epey var 4: Çok fazla var

1. İçinizdeki sinirlilik ve titreme hali

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

2. Baygınlık, baş dönmesi

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

3. Bir başka kişinin sizin düşüncelerinizi kontrol edeceği fikri

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

4. Başınıza gelen sıkıntılardan dolayı başkalarının suçlu olduğu düşüncesi

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

5. Olayları hatırlamada güçlük

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

6. Çok kolayca kızıp öfkelenme

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

7. Göğüs (kalp) bölgesinde ağrılar

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

8. Meydanlık (açık) yerlerden korkma

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

9. Yaşamınıza son verme düşünceleri

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

10. İnsanların çoğuna güvenilmeyeceği hissi

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

11. İştahta bozukluklar

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

12. Hiçbir nedeni olmayan ani korkular

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

13. Kontrol edemediğiniz duygu patlamaları

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

14. Başka insanlarla beraberken bile yalnızlık hissetme

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

15. İşleri bitirme konusunda kendini engellenmiş hissetme

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

16. Yalnızlık hissetmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

17. Hüzünlü, kederli hissetmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

18. Hiçbir şeye ilgi duymamak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

19. Ağlamaklı hissetmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

20. Kolayca incinmek, kırılmak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

21. İnsanların sizi sevmediğine, kötü davrandığına inanmak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

22. Kendini diğerlerinden daha aşağı görme

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

23. Mide bozukluğu, bulantı

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

24. Diğerlerinin sizi gözlediği ya da hakkınızda konuğuğu düşünce

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

25. Uykuya dalmada güçlük

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

26. Yaptığınız şeyleri tekrar tekrar doğru mu diye kontrol etmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

27. Karar vermede güçlükler

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

28. Otobüs, tren, metro gibi umumi vasıtalarla seyahatlerden korkma

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

29. Nefes darlığı, nefessiz kalmak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

30. Sıcak, soğuk basmaları

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

31. Sizi korkuttuğu için bazı eşya, yer ya da etkinliklerden uzak kalma

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

32. Kafanızın bomboş kalması

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

33. Bedeninizin bazı bölgelerinde uyuşmalar, karıncalanmalar

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

34. Günahlarınız için cezalandırılmanız gerektiği

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

35. Gelecekle ilgili umutsuzluk duyguları

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

36. Konsantrasyonda (dikkati bir şey üzerinde toplamada) güçlük/zorlanma

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

37. Bedenin bazı bölgelerinde zayıflık, güçsüzlük hissi

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

38. Kendini gergin ve tedirgin hissetmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

39. Ölme ve ölüm üzerine düşünceler

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

40. Birini dövme, ona zarar verme, yaralama isteği

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

41. Bir şeyleri kırma, dökme isteği

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

42. Diğerlerinin yanındayken (sürekli kendini gözleyip) yanlış bir şeyler yapmamaya çalışmak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

43. Kalabalıklarda rahatsızlık duymak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

44. Bir başka insana hiç yakınlık duymamak

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

45. Dehşet ve panik nöbetleri

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

46. Sık sık tartışmaya girmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

47. Yalnız bırakıldığında-kalındığında sinirlilik hissetmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

48. Başarılarınız için diğerlerinden yeterince takdir görmemek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

49. Yerinde duramayacak kadar tedirgin hissetmek

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

50. Kendini değersiz görmek/değersizlik duyguları

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

51. Eğer izin verirseniz insanların sizi sömüreceği duygusu

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

52. Suçluluk duyguları

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

53. Aklınızda bir bozukluk olduğu fikri

Hiç yok 0 1 2 3 4 Çok fazla var

EK F

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
2. Yaşınız:
3. Eğitim Durumunuz: Okur-yazar İlkokul/Ortaokul Lise Üniversite
 Yüksek lisans veya üzeri
4. Yaşamınızın çoğunluğunu nerede geçirdiniz? Köy İlçe/Kasaba Şehir Büyükşehir
5. Mesleğiniz
6. Maddi durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz? İyi Orta Kötü
7. Medeni Durumunuz: Bekar Evli Dul (eşi vefat eden) Boşanmış
9. Çocuğunuz var mı? Varsa kaç çocuğunuz var? 0 1 2 3 4 5 ve üzeri
10. Annenizin eğitim durumu Okur-yazar İlkokul/ortaokul Lise Üniversite
 Yüksek lisans veya üzeri
11. Babanızın eğitim durumu Okur-yazar İlkokul/Ortaokul Lise Üniversite
 Yüksek lisans veya üzeri
12. Kendiniz dahil kardeş sayısı

EK G

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.07.2021-54

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	08/07/2021	Karar Sayısı	06/04
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan	Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ/ İslami İlimler Fakültesi-Dekan - Üye
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi-Dekan V. - Üye	Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK / Edebiyat Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO- Müdür V. - Üye	Prof. Dr. Sefa SAYGILI/ Edebiyat Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi-Dekan V. - Üye	Dr. Öğr. Üyesi Eyup Sabri KALA / Hukuk Müşaviri - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 08.07.2021 tarihinde saat 14:00'da toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2021-06/04 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Esmâ Nur BAYRAKTARLI'nın "Benlik Kurguları ve Psikolojik Belirtiler Arası İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Rolü" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verildi.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ
Üye

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
Üye

